

ΑΣΤΗΡ της ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Πάντα δοκιμάζετε, το Καλόν κατέχετε

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ Εκδίδεται από το 1858

www.gec.gr/astir

ISSN 1106-4250

Στο τεύχος αυτό

Όλα δικά μας ή μερικά;	67
Ισραήλ και Εκκλησία:
σχέση παρένθεσης ή
εκπλήρωσης;	69
Πεφωτισμένους τους
οφθαλμούς της καρδιάς υμών	72
Η ασφάλεια της σωτηρίας	76
Το βάρος της δόξας	80
Το Εκκλησιαστικό Όργανο
ανά τους Αιώνες	83
Άγχος -
Πώς δημιουργείται και πώς
μπορεί να αντιμετωπιστεί	87

ΣΚΕΨΕΙΣ

Η ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ

Την 25η Μαρτίου την ξέρουμε καλά στην Ελλάδα. Συμπίπτει να εορτάζεται φέτος στην ίδια ημερομηνία η επέτειος των διακοσίων ετών από την ψήφιση του νόμου για την κατάργηση του εμπορίου των δούλων στην Βρετανική Αυτοκρατορία. Αξίζει τον κόπο να δούμε λίγο την ζωή του μεγάλου αυτού χριστιανού άνδρα, του Ουίλιαμ Ουίλμπερφορς που ήταν ο πρόξενος όλης της εκπληκτικής δραστηριότητας, που οδήγησε στην κατάργηση της δουλείας.

Γεννήθηκε το 1759 στη Χούλλη (το εξελληνισμένο όνομα του Hull) της Αγγλίας, στο πλαίσιο μίας πλούσιας οικογένειας και μεγάλωσε στο κλίμα της "υψηλής εκκλησίας" δηλαδή του τμήματος της αγγλικανικής εκκλησίας, που ναι μεν είναι διαμαρτυρούμενη, βρίσκεται όμως πιο κοντά στην καθολική. Ακολούθησε την ζωή των πλουσιόπαιδων της Αγγλίας του 18ου αιώνα πηγαίνοντας σε ένα κολλέγιο εσωτερικός. Στην ηλικία των 21 ετών αποφάσισε να ασχοληθεί με την πολιτική και να μπει στο αγγλικό κοινοβούλιο, απόφαση για την οποία ξόδεψε ένα τεράστιο ποσό. Τούτο αλλά και η εκπληκτική του ικανότητα στην ρητορική, τον οδήγησαν στη Βουλή, όπου παρέμεινε επί 45 έτη. Στις διακοπές των εργασιών της, ταξίδευε με φίλους. Έτσι το 1784 όταν ήταν 25 ετών προσκάλεσε τον Ισαάκ Μίλνερ, έναν πιστό άνθρωπο, που γνώριζε από το σχολείο. Η επιρροή αυτού του ανθρώπου καθώς και ένα εξαιρετικό χριστιανικό βιβλίο «Η άνοδος και η πρόοδος της θρησκείας στην ψυχή» του Ντόντριτζ τον οδήγησαν στην «μεγάλη αλλαγή» της ζωής του και της πίστewς στον Χριστό.

Η θέση του στη Βουλή ήταν το πρώτο του ερωτηματικό. Έπρεπε να συνεχίσει ή να σταματήσει την πολιτική; Αποφάσισε να συμβουλευτεί τον Τζων Νιούτον τον διάσημο άγγλο ευαγγελικό ιεροκήρυκα και στιχουργό του ύμνου «θαυμάσια χάρις» (Amazing Grace), που τον συμβούλεψε να παραμείνει στη θέση του στη Βουλή και να χρησιμοποιήσει αυτή τη θέση για τη δόξα του Θεού και την ανακούφιση του λαού του.

Αυτό τον οδήγησε στο να αλλάξει την πορεία του σαν δημόσιος άνδρας και να ξεκινήσει το 1787 το έργο της ζωής του, τον αγώνα για την κατάργηση της δουλείας στην Βρετανική Αυτοκρατορία. Ήταν ένας αγώνας δύσκολος και μακρός. Είχε να παλέψει με τεράστια οικονομικά συμφέροντα, με δουλεμπόρους και κατόχους σκλάβων, με πολιτικούς που δεν ήθελαν να αλλάξουν τα «ευκακώς κείμενα», με βουλευτές «εργατοπατέρες», που αντιτίθονταν στον Ουίλμπερφορς με «ανθρωπιστικά» επιχειρήματα του τύπου «τους πεινασμένους εργάτες ας κοιτάξουμε

πρώτα και μετά τους σκλάβους». Οι φίλοι του τον άφησαν. Οι αποικίες συζητούσαν την απόσχιση τους από την αυτοκρατορία, και την ένωσή τους με τις Ηνωμένες Πολιτείες, υπέρμαχο τότε της δουλείας. Η συζήτηση ήλθε από έναν μοναχικό άνθρωπο στο Κοινοβούλιο 11 φορές (!) και απορρίφθηκε άλλες τόσες. Οι ύβρεις και οι απειλές από κοινοβουλευτικούς και μη ήταν η καθημερινότητά του. Αλλά όπως είπε κάποιος σύγχρονός του, «ένας άνθρωπος με αποφασιστικότητα, κάνει μία πλειοψηφία». Η δωδέκατη φορά που έφερε το θέμα στη Βουλή τον Φεβρουάριο του 1807, ήταν και η τελική: η πλειοψηφία των βουλευτών ψήφισαν υπέρ της καταργήσεως του εμπορίου των δούλων. Μέσα σε μία ιαχή θριάμβου, που ξεσηκώθηκε από τους βουλευτές όταν έγινε γνωστό το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας, εκείνος καθόταν με κεφάλι σκυμμένο και έκλαιγε σιωπηλά. Μετά από 20 χρόνια αγώνων άλλαξε τον ρουν της ιστορίας της ανθρωπότητας. Ο σκοπός του ήταν ιερός και δεν το έβαλε κάτω. Δεν ήταν σκοπός του να περάσει νόμους, που θα έφερναν θετικά αποτελέσματα στην κοινωνία αλλά νόμους, που θα ξερίζωναν δραστηριότητες της κοινωνίας, που ήταν προσβλητικές προς τον Θεό.

Τρεις μέρες πριν πεθάνει το 1833, η δουλεία καταργήθηκε ολοκληρωτικά και απαγορεύτηκε στην Βρετανική αυτοκρατορία.

Ήταν άνθρωπος γενναίος από την χαρά του Χριστού σαν μικρό παιδί. Ήταν άνθρωπος της Αγίας Γραφής από την οποία αντλούσε δύναμη για τους καθημερινούς αγώνες του. Θεωρούσε ότι οι αρχές και η ηθική και η καλοσύνη έπρεπε να στηρίζονται σε δόγματα και σε διδασκαλίες της Βίβλου. Αλλιώς καταντούσαν σε ηθικολογίες και σε υποκρισία κάτι που πράγματι συνέβη στην αμέσως επόμενη από αυτόν εποχή, την βικτωριανή Αγγλία όπου συχνά άλλο ήταν το φαινόμενο και άλλη η πραγματικότητα.

Έγραψε ένα βιβλίο το οποίο έχει μεταφραστεί και στα ελληνικά από τους ξένους ιεραποστολούς των αρχών του 19ου αιώνα, το «Πρακτική Έρευνα του Επικρατούντος Θρησκευτικού Συστήματος των Κατ'Επάγγελμα Χριστιανών εις τας Υψηλότερας και Μεσαίας Κλάσεις της Κοινωνίας, Παραβαλομένου προς τον Αληθή Χριστιανισμόν.» Υπό Γουλιέλμου Ουίλμπερφόρκη. Εν Αθήναις 1841. Το περιεχόμενο του είναι αυτό ακριβώς, η αληθινή και η υποκριτική πίστη.

Ας ευχαριστήσουμε το Θεό γιατί ένας χριστιανός, αποφασισμένος, βιβλικός, μπόρεσε να αλλάξει την νοοτροπία ενός ολόκληρου κόσμου.

ΑΣΤΗΡ

της

ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Εκδίδεται από το 1858

"Πάντα δοκιμάζετε
το καλόν κατέχετε"

Α' Θεσσα. 5: 21

www.gec.gr/astir

Λεωφ. Αμαλίας 50, 105 58 Αθήνα
Τηλ: 210 3231079 - Fax: 210 3316 577
email: astir@gec.gr

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:
Ιωάννης Τσεβάς

ΙΔΡΥΤΗΣ:
Μιχ.Δ.Καλοποθάκης (1858-1911)

ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΕΚΔΟΤΕΣ:
Δημ. Μ. Καλοποθάκης (1911-1946)
Μιχ. Β. Κυριακάκης (1946-1989)
Γ. Τασσόγλου (1989-1990)
Φ. Β. Καμπούροπουλος (1991-2002)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ:
Γ. Αδάμ, Τιμ. Αναστασιάδης,
Ε. Αντωνιάδου, Παν. Κανταριτζής,
Αντ. Κουλούρης, Μελ. Μελετιάδης,
Ευσγ. Μπίτσας, Παρ. Παπαγεωργίου,
Ιω. Σακινίδου, Ιωάν. Τσεβάς

ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΣ:
Σειράς «Λόγος»: Λ. Κολλάρος
Σειράς «Παλαιά Διαθήκη»: Γ. Αδάμ
Σειράς «Καινή Διαθήκη»: Στ. Δελγιάννης
Ειδικών αφιερωμάτων: Μελ. Μελετιάδης
Ποίηση, Προσευχές: Λιλ. Βαλαή

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ: Στέλιος Παπαβασιλείου

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ: Παναγιώτης Τας

ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μυρτώ Σακινίδου

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ: Γιώργος Σάκος

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ-ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ: Μαίρη Αλάγιαλη
Λεωφ. Αμαλίας 50 - 105 58 Αθήνα
ΑΡΙΘΜ. ΛΟΓ. ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΑΡΗΦΑ:
149-00-2786-004611 (Ι. Εμμανουήλ)

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ:
Θεο/νίκης: Δημήτρης Σοφός
Κατερίνης: Πάρις Παπαγεωργίου
Κέρκυρας: Βέτα Παντελιού
Χαλκίδας: Νίκος Παντελής
Βοστώνης: Τάκης Τσανικιδής

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Εσωτερικό & Κύπρος € 10
Ευρώπη: € 26 - ΗΠΑ USD 30
Καναδάς, Αυστραλία κ.λπ. Δολ. 40

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: € 1,00

ISSN 1106-4250

Τα ευπρόσδεκτα άρθρα αποχθούν τις απόψεις των συγγραφέων. Η σύνταξη του περιοδικού διασπείρει το δικαίωμα να κάνει συνομιείσεις ή αλλαγές στα προς δημοσίευση κείμενα. Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΟΛΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ Ή ΜΟΝΟ ΜΕΡΙΚΑ;

του κ. Λ. Κολλάρου

«Ματαιότητα και λόγον ψευδή απομάκρυνε απ' εμού»

«Θεέ μου, μη απομακρυνθής απ' εμού»

Παρ. 30:8

Ψαλ. 38:21

Στα λόγια αυτά έχουμε οδηγίες τι να αποκηρύττουμε και τι να ζητήσουμε· από τι να απομακρυνθούμε και τι να πλησιάσουμε· από τι να φοβηθούμε και να κρατηθούμε μακριά και τι να θεωρήσουμε σωτήριο και να θελήσουμε να το κρατήσουμε κοντά· τι να αξιολογήσουμε ως επικίνδυνο και τι ως πολύτιμο· τι να κρατήσουμε και τι να πετάξουμε. Δεν ανήκουν όλα σε μας αλλά μόνο τα αγαθά, εκείνα δηλαδή που πλάθονται από την αγαθότητα του Επουράνιου και που δεν μπορεί να τα κλέψει κανείς γιατί προορίζονται για το τραπέζι των παιδιών. Με το ένα αίτημα ο πιστός ζητάει την απομάκρυνση της ματαιότητας ενώ με το άλλο ζητάει την παρουσία του Θεού. Λίγα πράγματα είναι τόσο εκ διαμέτρου αντίθετα όσο η ματαιότητα και ο Θεός. Η ματαιότητα ζει μόνο στο σήμερα καθώς το χτες της έχει πεθάνει και το αύριο της είναι αβέβαιο αν θα έρθει ή και αν έρθει θα έρθει για να πεθάνει και οι στάχτες του θα σαρωθούν από τον άνεμο της λήθης για να μη μείνει κανένα ίχνος που να θυμίζει την μωρία εκείνων που έλπισαν σ' αυτό. Ο Θεός όμως ζει χτες και σήμερα και είναι περιττό να πούμε και εις τους αιώνες καθώς ο Θεός δεν ζητάει από τους αιώνες την άδεια να ζήσει αλλά οι αιώνες ζητάνε από Αυτόν. Πολύ πιο σημαντικό όμως είναι ότι η ματαιότητα κατοικεί στην πόλη της καταστροφής, αγοράζει τις ελαφρότητες του κόσμου αυτού, στέλνει τα παιδιά της στο σχολείο της κοσμικής σοφίας και έχει εξορίσει με τη συναίνεση και των άλλων ομοϊδεατών συμπολιτών της την ευσέβεια την οποία δεν μπόρεσαν ποτέ να συμπαθήσουν, της οποίας και μόνο η σκέψη είναι αρκετή να χαλάσει το κέφι τους καθώς τους θυμίζει την αποστασία τους από τον άγιο Θεό. Για αυτήν την ματαιότητα προσεύχεται ο πιστός και ζητάει από τον Θεό να την απομακρύνει από αυτόν. Δεν την αναγνωρίζει σαν δική του, προτιμάει να την στερηθεί, καταλαβαίνει ότι δεν του ανήκουν τα πάντα στον κόσμο αυτό της αμαρτίας και κοσμικότητας αλλά ότι του ανήκουν τα πάντα μόνο στον κόσμο του Θεού και στη σφαίρα του Πνεύματος.

ΟΙ ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ ΜΕΤΡΑΝΕ

Η πιο ευτυχής κατάσταση ενός Χριστιανού είναι όταν αυτός βρίσκεται στην πιο αγία του κατάσταση. Όταν βρίσκεται κοντά στον Κύριο η αίσθηση της μακαριότητας δεν είναι απλά μια μέλλουσα αναμενόμενη μακαριότητα που ελπίζει να την γευθεί στον

ουρανό αλλά μια παρούσα πραγματικότητα. Όπως υπάρχει περισσότερη θερμότητα όσο πιο κοντά βρίσκεσαι στον ήλιο τόσο υπάρχει περισσότερη ευτυχία και γαλήνη όσο πιο κοντά βρίσκεσαι στον Χριστό. Ο Χριστιανός δεν απολαμβάνει την άνεση της ψυχής όταν καθλώνει τα μάτια του στην ματαιότητα της κοσμικότητας. Η ικανοποίηση που έχει εγκριθεί από τον ουράνιο θρόνο να απολαύσει βρίσκεται όταν η ψυχή του βαδίζει στις οδούς του Θεού. Όσο πιο μικρή είναι η απόσταση ανάμεσα σε αυτόν και τον Θεό τόσο πιο μεγάλη είναι η αίσθηση της ικανοποίησης της ψυχής και τόσο πιο μεγάλη είναι η απόσταση που τον χωρίζει από τον κόσμο. Αυτός είναι πνευματικός νόμος που έχει και το αντίστροφό του. Δηλαδή, όσο πιο μικρή είναι η απόσταση ανάμεσα σ' αυτόν και τον κόσμο, τόσο πιο αδύνατο είναι το φύσημα του Πνεύματος στην ψυχή του και τόσο πιο μεγάλη είναι η απόσταση ανάμεσα σ' αυτόν και τον Θεό. Έχει σημασία πόση είναι η απόσταση ανάμεσα στον μαθητή του Κυρίου και στον Κύριο του μαθητή. Εάν ο Παλμωδός εδώ προσεύχεται, «**Θεέ μου, μη απομακρυνθής απ' εμού**», δεν μπορεί να εννοεί, «μου αρέσει όμως εγώ να απομακρύνομαι από Σένα». Όταν εκλιπαρεί τον Θεό με τα λόγια, «**ματαιότητα απομάκρυνε απ' εμού**», δεν μπορεί να εννοεί, «θα πλησιάσω όμως την ματαιότητα εγώ». Η θέση του πιστού είναι μακριά από την αλαζονεία του βίου και κοντά στον Θεό. Για τους ανθρώπους του κόσμου οι ματαιότητες της κάθε αμαρτίας είναι το ψωμί και το νερό της ψυχής. Ενώ η προσέγγιση στον Θεό είναι έξω από τα ενδιαφέροντα της ζωής του. Αισθάνεται ευτυχισμένος μακριά από τον Θεό και δυσσχεστικός ότι δεν μπορεί να ζήσει για πάντα προκειμένου να απολαύσει την αμαρτία για πάντα. Η ευχή για αιωνιότητα έχει να κάνει όχι με το πώς να βρει προσωπικά τον Θεό και να ζήσει για πάντα στη δική Του παρουσία, αλλά με το πώς να συνεχίσει την ζωή και να ικανοποιεί τις επιθυμίες του για πάντα. Η ζυγαριά του γέρνει προς την ματαιότητα ενώ οι αιώνιες αξίες του Θεού, του ευαγγελίου και του Σωτήρα είναι γι αυτόν κούφια έννοιες και χάσιμο χρόνου. Βρίσκουν χρόνο για οτιδήποτε άλλο, αμαρτωλό ή αθώο, αλλά για τις αλήθειες της Γραφής έχουν ως την πιο συνηθισμένη φράση τη φράση, «δεν έχω χρόνο». Τεράστια η απόσταση ανάμεσα στον κοσμικό και τον Θεό. Δεν είναι παράξενο να βλέπεις τέτοιους ανθρώπους να τρέχουν πίσω από αυτά που προσφέρει αυτός ο αποστάτης κόσμος, όπως δεν είναι παράξενο να βλέπεις τους πιστούς να λυπούνται γι αυτούς, να εργάζονται και να προσεύχονται για τη

ΟΙ ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ ΜΕΤΡΟΥΝΤΑΙ

Εάν αυτά είναι αλήθειες, όπως και πραγματικά είναι, τότε ο πιστός θα επιθυμεί να μετράει την απόσταση από τον Κύριό του αλλά πολύ περισσότερο να μειώνει αυτήν την απόσταση για να απολαύσει την ευλογία τόσων αγίων του παρελθόντος που έχουν πολλά να μας πουν για το στενό με τον Θεό περιπάτημα, όπως το απόλαυσε και ο Ενώχ. Όταν δεν νοιώθουμε την επιθυμία να ζήσουμε πιο κοντά στον Θεό, αυτό δεν οφείλεται μόνο στην έλλειψη ενδιαφέροντος αλλά και στο ότι δεν γνωρίζουμε την πραγματική μας κατάσταση. Είναι δυνατόν να νομίζουμε ότι η απόσταση είναι πολύ μικρή και όμως η πραγματικότητα να είναι εντελώς διαφορετική. Μια μεγάλη μας ανάγκη είναι πάντα η σωστή πνευματική διάγνωση της ασθένειάς μας. Η συναίσθηση της μεγάλης ή μικρής απόστασης στην οποία ζούμε από τον Θεό είναι ζωτικής σημασίας. Ας μετράμε συχνά αυτήν την απόσταση διότι είναι μετρήσιμη. Πόσο συχνά ενώνονται οι δύο σου παλάμες για προσευχή; Α, αν θέλουμε να ξέρουμε πόσο κοντά βρισκόμαστε στην εστία του πυρός αυτό είναι το θερμόμετρο. Χωρίς προσευχή, μακριά από τον Θεό. Λίγη προσευχή, και βλέπουμε τον Θεό μόνο από

μακριά. Ψυχρή προσευχή, και ούτε εμείς ξέρουμε που βρισκόμαστε. Η υπηρεσία και το ενδιαφέρον για το έργο του Θεού στον κόσμο αυτό που χάνεται είναι άλλος τρόπος μέτρησης της απόστασης ανάμεσα σε μας και τον Θεό. Το κριτήριο εδώ δεν είναι πόση υπηρεσία προσφέρουμε στον Θεό και τον συνάνθρωπό μας αλλά πόση από αυτήν την υπηρεσία γίνεται έχοντας σαν

κίνητρο την αγάπη για τον Θεό και τον συνάνθρωπό μας. Υπάρχει αυτή η εσωτερική διάσταση της υπηρεσίας, την ανάγκη ύπαρξης της οποίας μόνο το πνευματικό και έμπειρο μάτι αναγνωρίζει και τη μορφή της μπορεί να διακρίνει. Και φυσικά το πόσο κοντά ζούμε στο Θεό είναι αντιστρόφως ανάλογο με το πόσο κοντά ή μακριά ζούμε από τις ματαιοδοξίες του κόσμου αυτού. Μια πινακίδα σε ένα γραφείο ασφάλισης αυτοκινήτων έγραφε, «40 χιλ. την ώρα, ελέγχεις το όχημα. 60 χιλ. την ώρα, προσοχή. 80 χιλ. την ώρα, ο Θεός να είναι μαζί σου. 100 χιλ. την ώρα, είσαι κοντά στον Θεό». Φυσικά δεν είναι αυτός ο τρόπος να είσαι κοντά στον Θεό αλλά πόσο πολύ χρειαζόμαστε πνευματικά τα 100 χιλιόμετρα την ώρα! Ποια άλλη επιλογή έχουμε; Όταν ο Χριστιανός απομακρύνεται από τον Θεό του, πνευματικά λιμοκτονεί και προσπαθεί να χορτάσει την πείνα του με ματαιότητες. Αυτή είναι και η καλύτερη ευκαιρία του διαβόλου. Ο Θεός θέλει να είναι κοντά μας· ο λόγος που θέλει και εμείς να μένουμε κοντά Του είναι ο ίδιος με αυτόν που τον κάνει να θέλει Αυτός να είναι κοντά μας – η αγάπη Του. Αυτή δεν ικανοποιείται με μεγάλες αποστάσεις. Και θα ανατείλει καιρός που θα εκμηδενίσει την απόσταση και εκείνοι που έμειναν κοντά στον Θεό στα χρόνια της ζωής τους θα μείνουν κοντά στο Θεό στα χρόνια της αιωνιότητας. Είθε η χάρις να μας ικανώσει πάντα να περπατήσουμε κοντά στον Θεό πάσης χάριτος. Αμήν.

Ο κ. Λ. Κολλάρος είναι κήρυκας του Ευαγγελίου στην Ε.Ε.Ε. Ιωαννίνων.

Η θέση του πιστού είναι
μακριά από την αλαζονεία
του βίου και κοντά
στον Θεό

σωτηρία τους. Κρίμα όμως να βλέπεις τον κοσμικό να ζει χωρίς Θεό, χωρίς την αλήθεια, χωρίς Χριστό, χωρίς ελπίδα. Ο ίδιος άλλωστε το ομολογεί με τη ζωή του πως ό,τι έχει βρίσκεται στον κόσμο αυτό και δεν έχει τίποτα στον επόμενο. Δεν είναι παράξενο που τρέχουν να μη χάσουν αυτά που θεωρούν απολαύσεις. Γιατί να παραξενευόμαστε; Ας πάρουν την μερίδα τους. Αυτά είναι τα μόνα που έχουν να απολαύσουν. Μια Χριστιανή γυναίκα που ήρθε σε απόγνωση για τη σωτηρία του άντρα της προσπαθούσε να είναι όσο πιο καλή μπορούσε με τον άντρα της διότι έλεγε, «Πολύ φοβάμαι ότι αυτός είναι ο μόνος κόσμος στον οποίο θα είναι ευτυχισμένος και ως εκ τούτου αποφάσισα να κάνω ό,τι μπορώ προκειμένου να τον κάνω όσο πιο ευτυχισμένο γίνεται». Οι Χριστιανοί όμως πρέπει να ζητήσουν τις δικές τους ευχαριστήσεις σε μια σφαίρα που είναι ανώτερη από τις ανούσιες ελαφρότητες ή αμαρτωλές διασκεδάσεις του κόσμου αυτού. Οι μάταιες επιδιώξεις είναι επικίνδυνες για τις αναγεννημένες ψυχές. Ας θυμηθούμε ότι ο Θεός δεν θέλει απλά να περπατάμε αλλά να περπατάμε κοντά Του. Όταν ο Θεός λέει ότι μας θέλει κοντά Του εννοεί ότι μας θέλει δίπλα Του. Η γεωγραφική απόσταση που χωρίζει την απεραντοσύνη του ουρανού από τη γη δεν είναι εμπόδιο ο πιστός να έχει επαφή με τον Θεό καθώς ο Θεός εκμηδένισε πνευματικά αυτήν την απόσταση με το να μας χαρίσει το Άγιο Πνεύμα να κατοικεί μέσα μας και πνευματικά ο Χριστός να είναι δίπλα μας όλες τις ημέρες του αιώνος. Η στενή συγκατοίκηση του αγίου με τον Θεό είναι εκείνο που τον ξεχωρίζει από τον άνθρωπο του κόσμου αλλά και από όσους είναι κατ' όνομα μόνο Χριστιανοί και έχουν απλά μια θρησκεία τύπων άνευ ουσιαστικής, προσωπικής επαφής με τον Θεό. Το ύψος της αγιότητας του αληθινού Χριστιανού δεν μετριέται με το πόση αγιοφάνεια έχει στο πρόσωπό του, ούτε με το πόσο συμμορφώνεται με τις διατάξεις της θρησκείας του αλλά με το πόσο έχει απομακρυνθεί από την κοσμική ματαιότητα και πόσο κοντά περπατάει με τον Αόρατο. Αυτός ενστικτωδώς αισθάνεται ότι δεν του ανήκουν όλα στον κόσμο αυτό διότι αυτός ο κόσμος με όλη του την αμαρτωλότητα και κοσμικοφροσύνη δεν ανήκει στον Θεό· και στον πιστό ανήκουν μόνο όσα ανήκουν στον Θεό και τίποτε πέρα από αυτά. Ο Θεός είναι απόλυτα πάμφτωχος σε κοσμικότητα και ματαιότητα, τόσο φτωχός που μεγαλύτερη ανέχεια δεν μπορεί να υπάρξει σε ολόκληρο το σύμπαν, και το ίδιο ενδεής σε αυτά τα στοιχεία πρέπει να επιδιώκει να είναι και ο πιστός. Είναι βέβαια πάμπλουτος με όσα του μένουν διότι αυτά που του μένουν ανήκουν στον Θεό και είναι αγίες αξίες που μένουν στην αιωνιότητα. Μετράει συνεπώς το πόσο μακριά ή κοντά ζούμε προς τον Θεό· μετράν οι αποστάσεις, όταν μάλιστα πρόκειται για τις αποστάσεις μας με τον Θεό. Αυτό το άρωμα αναδύει η στροφή ενός ύμνου που λέει

Εγγύτερον Θεέ, επιποθώ,
εγγύτερον προς Σε να υψωθώ
Έστω κι επί σταυρού, θανάτου συγερουί
αρκει να ευρεθώ εγγύς προς Σε.

Ισραήλ και Εκκλησία:

σχέση παρένθεσης ή εκπλήρωσης; / 7

του Αιδ. Γεωργίου Αδάμ

Ποιος "Ισραήλ" είναι ο εκλεκτός λαός του Θεού;

Ποια η σημασία της εκλογής του Ισραήλ;

Ποιες είναι οι πρακτικές συνέπειες του να γνωρίζει κάποιος το νόημα και τη σημασία της εκλογής του Ισραήλ από το Θεό; Σε τι μας βοηθούν όλα τα προηγούμενα; Μας βοηθά να καταλάβουμε τον σκοπό του Θεού για την εκλογή αυτή. Επέλεξε ο Θεός αυτό το λαό για να προωθήσει τα σχέδιά Του. Αυτό Γιατί; Τι σημαίνει εν τέλει αυτή η εκλογή;

Ξεκινούμε από τον Μωυσή ο οποίος είχε δώσει έμφαση στο ότι ο Θεός διάλεξε και λύτρωσε τον Ισραήλ όχι επειδή ήταν σε κάτι καλύτεροι, αλλά επειδή ο ίδιος ήταν πιστός στις υποσχέσεις που είχε δώσει στους πατριάρχες Αβραάμ, Ισαάκ και Ιακώβ. Γράφει στην Έξοδο 2:24-25, *Και εισήκουσεν ο Θεός των στεναγμών αυτών· και ενεθυμήθη ο Θεός την διαθήκην αυτού την προς τον Αβραάμ, τον Ισαάκ και τον Ιακώβ· και επέβλεψεν ο Θεός επί τους υιούς Ισραήλ και ηλέησεν αυτούς ο Θεός. Το επαναλαμβάνει στο Δευτερονόμιο 7:7-9, *Δεν προετίμησεν εσάς Κύριος ουδέ εξέλεξεν εσάς, διότι είσθε πολυπληθέστεροι παρά πάντα τα έθνη· επειδή σεις είσθε οι πλέον ολιγάριθμοι παρά πάντα τα έθνη· αλλ' επειδή ο Κύριος σας ηγάπησε και διά να φυλάξη τον όρκον, τον οποίον ώμοσε προς τους πατέρας σας, σας εξήγαγεν ο Κύριος εν χειρί κραταιά και σας ελύτρωσεν εκ του οίκου της δουλείας, εκ χειρός Φαραώ, βασιλέως Αιγύπτου. Γνώρισον λοιπόν, ότι Κύριος ο Θεός σου αυτός είναι ο Θεός, ο Θεός ο πιστός, ο φυλάττων την διαθήκην και το έλεος προς τους αγαπώντας αυτόν και φυλάττοντας τας εντολάς αυτού, εις χιλιάς γενεάς.**

Ο Θεός που έφερε τον Αβραάμ από την Ούρ των Χαλδαίων (Γεν. 15:7), επίσης έφερε τις φυλές του Ισραήλ από την Αίγυπτο (Έξοδος 20:2), ώστε να εκπληρώσει τη διαθήκη Του με τον Αβραάμ: *και θέλω σε κάμει εις έθνος μέγα· και θέλω σε ευλογήσαι, και θέλω μεγαλύνει το όνομά σου· και θέλεις είσθαι εις ευλογίαν· και θέλω ευλογήσαι τους ευλογούντάς σε, και τους καταρωμένους σε θέλω καταρασθή· και θέλουσιν ευ-*

λογηθή εν σοι πάσαι αι φυλαί της γης (Γένεση 12:2-3, βλέπε επίσης Γένεση 22:17-18, 26:4).

Υπάρχει οργανική ενότητα ανάμεσα στην υπόσχεση και τον παγκόσμιο χαρακτήρα και σκοπό της. Είναι αναγκαίο αυτή την ενότητα να την έχουμε πάντα υπόψη μας. Ο Θεός θέλει να ευλογήσει όλες τις φυλές της γης μέσω του Αβραάμ και των απογόνων του. Αυτή η ευλογία σε όλο τον κόσμο είναι το αντίβαρο στην κατάρρα η οποία ήρθε πάνω στο ανθρώπινο γένος εξαιτίας της προπατορικής αμαρτίας (Γέν. 3:17, 4:11-12). Από τη μία η «κατάρρα» αντιπροσωπεύει όλες εκείνες τις καταστροφικές δυνάμεις που τελικά οδηγούν στο θάνατο, και από την άλλη η «ευλογία» αντιπροσωπεύει όλες τις δυνάμεις που αποκαθιστούν, θε-

ραπεύουν και τελικά οδηγούν στην αιώνια ζωή (βλέπε Γένεση 22:17, Αριθμοί 2:7-10, 20-24, Β΄ Σαμουήλ 7:29).

Όταν μελετούμε τον Λόγο του Θεού με αυτή την οπτική γωνία καταλαβαίνουμε πως η εκλογή του Αβραάμ και του λαού Ισραήλ, υπηρετούσε το γενικότερο σχέδιο της σωτηρίας του ανθρώπινου γένους. Οι υποσχέσεις που αφορούν το λαό Ισραήλ ως έθνος και τη γη της επαγγελίας είναι υποδεέστερες των βασικών υποσχέσεων και βοηθητικές στην εκπλήρωση του γενικού σχεδίου της σωτηρίας και δεν έχουν ένα διαφορετικό και ανεξάρτητο στόχο. Δηλαδή υπηρετούν ένα

μέρος του ενιαίου σχεδίου της σωτηρίας για κάποια περίοδο.

Ο προφήτης Ησαΐας γράφει, *Μικρόν είναι το να ήσαι δούλός μου διά να ανορθώσης τας φυλάς του Ιακώβ και να επαναφέρης το υπόλοιπον του Ισραήλ· θέλω προσέτι σε δώσει φως εις τα έθνη, διά να ήσαι η σωτηρία μου έως εσχάτου της γης* (Ησαΐας 49:6). Ο Χριστός το επιβεβαίωσε αυτό όταν είπε στη Σαμαρείτιδα: *η σωτηρία είναι εκ των Ιουδαίων* (Ιωάν. 4:22). Η συγκεκριμένη επιλογή του Αβραάμ και η περαιτέρω πορεία με τον Ισραήλ ήταν ένα συγκεκριμένο μέσον προς ένα παγκόσμιο τέλος.¹

Από την αρχή ακόμη ο Ισραήλ κλήθηκε να είναι *βασίλειον ιεράτευμα και έθνος άγιον* (Έξ. 19:6). Τα άλλα έθνη κλήθηκαν να συμμετάσχουν στις ευλογίες που ο Θεός έδινε στον Ισραήλ εφόσον αναγνώριζαν το Θεό

Η εκλογή του Ισραήλ δεν σήμαινε την απόρριψη των άλλων εθνών, αλλά τη συμμετοχή τους. Ο Ισραήλ επιλέχθηκε όχι για την δική του σωτηρία, αλλά με την αποστολή να οδηγήσει τον κόσμο να γνωρίσει και να συμμεριστεί τη γνώση που σώζει και την ευλογία του Θεού

του Ισραήλ και ταυτόχρονα το γεγονός πως αυτός ο λαός είναι ο εκλεκτός λαός του Θεού. Το σχέδιο του Θεού να ευλογήσει όλο τον κόσμο μέσω της εκλογής του Ισραήλ (Ψαλμός 72:17, Ιερεμίας 4:2) είναι το θέμα της προφητείας του Ησαΐα με την οποία προέβλεψε τα εξής: *En tais esxátaiis ημέραις το όρος του οίκου του Κυρίου θέλει στηριχθή επί της κορυφής των ορέων και υψωθή υπεράνω των βουνών και πάντα τα έθνη θέλουσι συρρέει εις αυτό, και πολλοί λαοί θέλουσιν υπάγει και ειπεί, Έλθετε και ας αναβώμεν εις το όρος του Κυρίου, εις τον οίκον του Θεού του Ιακώβ και θέλει διδάξει ημάς τας οδούς αυτού, και θέλομεν περιπατήσσει εν ταις τρίβοις αυτού. Διότι εκ Σιών θέλει εξέλθει νόμος και λόγος Κυρίου εξ Ιερουσαλήμ. Και θέλει κρίνει αναμέσον των εθνών και θέλει ελέγξει πολλούς λαούς και θέλουσι σφυρηλατήσσει τας μαχαίρας αυτών διά υνία και τας λόγχας αυτών διά δρέπανα δεν θέλει σηκώσει μάχαιραν έθνος εναντίον έθνους, ουδέ θέλουσι μάθει πλέον τον πόλεμον. Οίκος Ιακώβ, έλθετε και ας περιπατήσωμεν εν τω φωτί του Κυρίου (Ησαΐας 2:2-5).*

Αυτή η πρόβλεψη, βέβαια, δεν εξάλειψε ούτε μείωσε τον όρο της υπακοής στο νόμο του Θεού εκ μέρους του Ισραήλ και του βασιλιά του. Ο Ιερεμίας κήρυξε εξ' ονόματος του Θεού: *Ακούσατε την φωνήν μου και θέλω είσθαι Θεός σας, και σεις θέλετε είσθαι λαός μου (Ιερεμίας 7:23).*

Η εκλογή του Ισραήλ δεν σήμαινε την απόρριψη των άλλων εθνών, αλλά τη συμμετοχή τους. Ο Ισραήλ επιλέχθηκε όχι για την δική του σωτηρία, αλλά με την αποστολή να οδηγήσει τον κόσμο να γνωρίσει και να συμμεριστεί τη γνώση που σώζει και την ευλογία του Θεού. Με απλά λόγια, **ο Θεός διάλεξε τον Ισραήλ για να δείξει πως θέλει να ελκύσει στον εαυτό Του και να σώσει όλα τα έθνη.** Ο σκοπός της εκλογής είναι η υπηρεσία (αποστολή) σε όλο τον κόσμο.

Όταν η υπηρεσία δεν αποδίδεται, η εκλογή χάνει τον σκοπό της. Αν ο Ισραήλ έπαυε να αναγνωρίζει τον Κύριο ως το Θεό της, τότε ταυτόχρονα διακήρυττε πως δεν επιθυμεί πλέον να είναι λαός Του. Αυτό φαίνεται ξεκάθαρα από την παραβολή του κεραμέα στον προφήτη Ιερεμία (κεφ. 18). *Το αγγείο, που έκανε από πηλό, χάλασε στο χέρι του κεραμέα και το ίδιο το έκανε ξανά ένα άλλο αγγείο, όπως άρεσε στον κεραμέα να κάνει (18:4).* Η κλήση του Ισραήλ να είναι εκλεκτός λαός του Θεού δεν ήταν μια επίδειξη προσωποληψίας του Θεού υπέρ τους, αλλά ένα κάλεσμα να είναι φως στα έθνη, ένα κάλεσμα ασταμάτητης υπηρεσίας. **Η εκλογή και η αποστολή (δηλ. ο σκοπός της εκλογής) είναι άρρηκτα δεμένα μεταξύ τους.**² Το ένα δεν υπάρχει χωρίς το άλλο.

Αν ο λαός Ισραήλ αποφάσιζε πως θα ήταν άπιστος στον Κύριο, τότε θα έχανε τα προνόμια της λήψης των ευλογιών του Θεού και θα ετίθετο υπό το βάρος των

καταρών στο Λευιτικό 26 και Δευτερονόμιο 28. Όπως γνωρίζουμε, η ιστορία του Ισραήλ, όπως καταγράφεται στα ιερά κείμενα είναι μια ιστορία αποτυχίας. Παρόλα αυτά, ο σκοπός του Θεού για τον κόσμο δεν θα διακινδυνεύσει (Ιώβ 42:2). Είναι γραμμένο: *Η βουλή μου θα σταθεί, και θα εκτελέσω ολόκληρο το θέλημά μου (Ησαΐας 46:10).* Όταν ο Ισραήλ απέτυχε ως έθνος, τότε ο Θεός προμήθευσε τον τέλειο Ισραηλίτη ως την ευλογία και το φως τόσο για τον Ισραήλ όσο και για τον κόσμο. Ο Μεσσίας που υποσχέθηκε ο Θεός δε θα αποτύχει επειδή το θέλημα του Κυρίου θέλει ευδοωθή εν τη χειρί αυτού (Ησαΐας 53:10).

Ο σκοπός της εκλογής του Ισραήλ στους τέσσερις ύμνους του προφήτη Ησαΐα

Η κλήση του Ισραήλ να είναι εκλεκτός λαός του Θεού ήταν ένα κάλεσμα να είναι φως στα έθνη, ένα κάλεσμα ασταμάτητης υπηρεσίας

Αυτός ο βασικός σκοπός της αποστολής του Ισραήλ στον κόσμο φαίνεται πολύ καθαρά στους τέσσερις ύμνους του προφήτη Ησαΐα οι οποίοι αναφέρονται στον υπηρετή του Κυρίου (Ησαΐας 42:1-4, 49:1-6, 50:4-9, 52:13-53:12). Ο «υπηρέτης» που εξέλεξε ο Κύριος θα τον

υπηρετούσε όχι μόνο εξαπλώνοντας τη γνώση για τον αληθινό Θεό στα πέρατα της γης (Ησαΐας 42:1-4) αλλά κάνοντας τον Ισραήλ να επιστρέψει στο Θεό (Ησαΐας 49:5-6).

Στις περικοπές αυτές ο «υπηρέτης» είναι τόσο ο Ισραήλ συλλογικά, όσο και αυτό το ένα πρόσωπο που αντιπροσωπεύει τον Ισραήλ. Το σύνολο του λαού είχε κληθεί να είναι μια κοινότητα με ιεραποστολικό προσανατολισμό, όμως, μόνο ένας τελικά θα εκπλήρωνε αυτή την υψηλή αποστολή. Ο «υπηρέτης» αποκαλείται Ισραήλ (Ησαΐας 49:3), αλλά έχει και αποστολή στο εσωτερικό του Ισραήλ (49:5-6).

Στη σύγχρονη σκέψη μας αυτοί οι δύο πόλοι (λαός – αντιπρόσωπος) είναι δύσκολο να κατανοηθούν. Πώς είναι δυνατόν από τη μία ο υπηρέτης να είναι ο λαός Ισραήλ, αλλά ταυτόχρονα να είναι και ένα συγκεκριμένο πρόσωπο; Πώς είναι δυνατόν το ίδιο όνομα να αφορά το λαό αλλά και ένα συγκεκριμένο

πρόσωπο; Αυτό ήταν κατανοητό στον Ισραήλ με την έννοια της συλλογικής αντιπροσωπείας (corporate personality). Δηλαδή, ένα πρόσωπο μπορούσε να εκφράσει τον ύψιστο σκοπό μιας ομάδας ή ενός έθνους. Για παράδειγμα ο βασιλιάς στον Ισραήλ αποκαλείται «υιός» του Θεού (Β' Σαμ. 7:14, Ψαλμός 2:7), ενώ ο προφήτης Ωσηέ ονομάζει το έθνος «υιό» του Θεού (Ωσηέ 11:1). Αυτή ακριβώς η έννοια της συλλογικής αντιπροσωπείας/ταύτισης είναι η βάση της χριστιανικής διδασκαλίας της σωτηρίας δια πίστεως στο Χριστό: *Επειδή καθώς πάντες αποθνήσκουσιν εν τω Αδάμ, ούτω και πάντες θέλουσι ζωοποιηθή εν τω Χριστώ (Α' Κορ. 15:22).*

Ο προφήτης Ησαΐας λοιπόν κάνει ένα διαχωρισμό

ανάμεσα στον **πραγματικό** Ισραήλ ο οποίος είναι ένας «τυφλός» και «κουφός» υπηρέτης (42:19-20) και τον στον «πάσχοντα υπηρέτη» του Κυρίου ο οποίος είναι ο **πιστός** Ισραήλ (42:1-4, 49:1-6, 50:4-9, 52:13-53:12). Αυτός ο πάσχων υπηρέτης ενώ κατά μία έννοια αντιπροσωπεύει το λαό, εντούτοις διακρίνεται από το λαό, προς τον οποίο πρέπει να πάει και να υπηρετήσει και μετά προς όλο τον κόσμο.³

Ο «πάσχων υπηρέτης» δυναμώνεται από το Θεό για την αποστολή του και δικαιώνεται όταν ψεύτικες κατηγορίες εκτοξεύονται εναντίον του από Ιουδαίους ή εθνικούς (Ησαΐας 50:4-9). Στον τέταρτο ύμνο του Ησαΐα για τον πάσχοντα υπηρέτη (52:13-53:12), ο υπηρέτης δέχεται το πάθος, την καταφρόνηση, ακόμη και τον θάνατο ως την κορωνίδα της υπακοής Του, και το πάθος του γίνεται το μέσον με το οποίο εκπληρώνει τον σκοπό του Θεού και ως αποτέλεσμα φέρνει λύτρωση και ελευθερία στον κόσμο: *διότι εσηκώθη από της γης των ζώντων· διά τας παραβάσεις του λαού μου ετραυματίσθη... Αλλ' ο Κύριος ηθέλησε να βασανίση αυτόν· εταλαιπώρησεν αυτόν. Αφού όμως δώση την ψυχήν αυτού προσφοράν περί αμαρτίας, θέλει ιδεί έκγονα, θέλει μακρύνει τας ημέρας αυτού, και το θέλημα του Κυρίου θέλει ευοδωθή εν τη χειρί αυτού* (53:8β, 10).

Σε αυτή την προφητεία μια νέα ιδέα παρουσιάζεται: των παθημάτων που λυτρώνουν! Λυτρώνεται όχι μόνο αυτός που πάσχει αλλά και αυτοί που τον βασανίζουν. Ο πάσχων υπηρέτης εκπληρώνει την αποστολή του στον κόσμο πάσχοντας, υποφέροντας στα χέρια του κόσμου, καθώς παραδίδει τη ζωή του χωρίς γογγυσμό, χωρίς αντίσταση, καθώς γίνεται θυσία για αυτούς που τον θανατώνουν. Εν τέλει το πάθος του πάσχοντα υπηρέτη είναι λυτρωτικό επειδή *ο Κύριος έθεσεν επ' αυτόν την ανομίαν πάντων ημών* (53:6β).

Αυτό το θριαμβευτικό μήνυμα για τον Ισραήλ και τον κόσμο γίνεται κατανοητό από τους εθνικούς μετά την ιστορική του εκπλήρωση στο θάνατο και την ανάσταση του πάσχοντα υπηρέτη (52:13-15).

Ένας άνθρωπος λοιπόν, ο πάσχων υπηρέτης εκπληρώνει την αποστολή που ο υπηρέτης λαός Ισραήλ έπρεπε να είχε εκπληρώσει. Ο Χριστός εκπληρώνει την αποστολή του λαού.

Επιπλέον, ο υπηρέτης των κεφαλαίων 42-53 στον προφήτη Ησαΐα κατέχει όλα τα χαρακτηριστικά του Μεσσία (από τη γενιά του Δαβίδ) από το κεφάλαιο 11:1-10. Τόσο στον Δαβιδικό Μεσσία όσο και στον Υπηρέτη, το Πνεύμα του Κυρίου αναπαύεται, και οι δύο υπηρετούν τη δικαιοσύνη του Κυρίου στα έθνη και τον Ισραήλ. Αυτή η ταύτιση του πάσχοντα υπηρέτη

και του υποσχέμένου Μεσσία από τη γενιά του Δαβίδ δε θεωρήθηκε ως ένα πιθανό σενάριο στον Ιουδαϊσμό. Πως είναι δυνατόν ο ένδοξος Μεσσίας, αυτός που θα κρίνει όλη τη γη, να πάθει και να υποφέρει θάνατο στα χέρια των εχθρών του; Ο Χριστός επομένως, επαναπροσδιόρισε την αποστολή του Μεσσία. Ένωσε τρεις διαφορετικές έννοιες στο δικό Του πρόσωπο: τον ερχόμενο Δαβιδικό βασιλιά, τον Υίο του Ανθρώπου (Δανιήλ 7) και τον πάσχοντα υπηρέτη.

Ο Κύριός μας, έθεσε σε συγκεκριμένη σειρά τους στόχους της αποστολής του Μεσσία: πρώτα θα εμφανιστεί ταπεινά ώστε να εκπληρώσει την αποστολή του πάσχοντα υπηρέτη και μετά θα εμφανιστεί ως βασιλιάς και κριτής με θεϊκή δόξα. Αυτό είπε μετά την ανάστασή του: *δεν έπρεπε να πάθη ταύτα ο Χριστός και να εισέλθω εις την δόξαν αυτού; Και αρχίσας από Μωϋσέως και από πάντων των προφητών, διηρμήνευεν εις αυτούς τα περί εαυτού γεγραμμένα εν πάσαις ταις γραφαίς* (Λουκάς 24:26-27).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ

Ο σκοπός του Θεού όταν εξέλεξε τον Αβραάμ και τον Ισραήλ για να λυτρώσει τον κόσμο, εκπληρώθηκε στη ζωή, το θάνατο και την ανάσταση του Χριστού,

του Μεσσία. Ο Χριστός ήταν ο μόνος υπάκουος απόγονος του Αβραάμ, ο μόνος αναμάρτητος Ισραηλίτης ο οποίος πράγματι άξιζε τις αιώνιες ευλογίες της διαθήκης του Θεού με τον Ισραήλ. Ο Χριστός τώρα, προσφέρει την ευλογία το Θεού σε όλους τους ανθρώπους, σε Ιουδαίους και εθνικούς χωρίς να

υπάρχει καμιά διαφορά (Ιωάν. 12:32, Γαλάτες 3:14).

Το σχέδιο του Θεού για τον Ισραήλ υπέρ του κόσμου όλου δεν διακινδύνευσε ούτε αναβλήθηκε, αλλά εκπληρώθηκε στον Μεσσία (Ησαΐας 53:10). Προχώρησε χωρίς καθυστέρηση όταν ήρθε το πλήρωμα του χρόνου (Γαλάτες 4:4, 5) και ο Χριστός εξυψώθηκε στα δεξιά του Θεού (Πράξεις 2:36, 5:31, Α΄ Κορ. 15:25). Στον Χριστό όλες οι υποσχέσεις είναι «ναι» (Β΄ Κορινθίου 1:20). Ο Χριστός έχει ιδρύσει το δικό Του μεσσιανικό Ισραήλ, την Εκκλησία Του, το πνευματικό του βασίλειο στον παρόντα κόσμο (Ματ. 16:18, 13:41).

Αυτός ήταν ο λόγος που διάλεξε ο Θεός τον Ισραήλ: να είναι φως στα έθνη. Αυτό εκπληρώθηκε στο Χριστό!

Ο αιδ. Γ. Αδάμ είναι ποιμένας της Β' Ε.Ε.Ε. Αθηνών.

Αυτός ήταν ο λόγος που
διάλεξε ο Θεός τον Ισραήλ:
να είναι φως στα έθνη.
Αυτό εκπληρώθηκε
στο Χριστό!

Υποσημειώσεις

¹ Geerhardus Vos, *Biblical Theology* (Grand Rapids, Michigan: Wm. B. Eerdmans, 1963), σελ. 90.

² H. H. Rowley, *The Biblical Doctrine of Election* (London: Lutterworth Press, 1964), σελ. 51, 52, 59.

³ F. F. Bruce, *New Testament Development of Old Testament Themes* (Grand Rapids, Michigan: Eerdmans 1970), σελ. 86.

"Πεφωτισμένους τους οφθαλμούς της καρδιάς υμών"

του αιδ. Στ. Δεληγιάννη

Εφες. 1:15-23

Μετά το ξέσπασμα δοξολογίας προς το Θεό, τόσο για την αποκάλυψη του μυστηρίου του θελήματός του, του έργου αποκατάστασης, συμφιλίωσης και ειρήνευσης, ενόπτητας και αρμονίας που ο Εκείνος φέρνει στο σύμπαν και τον πεσμένο κόσμο δια του Χριστού (1:9, 10), όσο και για τις πνευματικές ευλογίες του προς τους πιστούς, της εκλογής, λύτρωσης, κληρονομιάς και θείας σφράγισης τους (1:3-8, 11-14), ο απ. Παύλος στρέφεται τώρα, και αναπέμπει προσευχή δέησης προς το Θεό υπέρ των πιστών.¹ Το βασικό αντικείμενο της προσευχής του αυτής είναι ο πνευματικός φωτισμός των πιστών, προκειμένου αυτοί να μπορέσουν να αντιληφθούν και να κατανοήσουν όσα ο ίδιος τους φανέρωσε μέχρι τώρα, τις ουράνιες ευλογίες (1:4-14), και ιδιαιτέρως, το ζωτικής σημασίας για την επιχειρηματολογία όλης της επιστολής τριπλό γεγονός της ανάστασης-εξύψωσης-ενθρόνισης του Ιησού Χριστού στα επουράνια, στα δεξιά του Θεού.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΓΙΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΦΩΤΙΣΜΟ

Ο απ. Παύλος αφενός ευχαριστεί το Θεό για τη συμμετοχή των πιστών στις ουράνιες ευλογίες, αφετέρου, όμως, προσεύχεται σε αυτόν και του ζητά να δώσει στους πιστούς μεγαλύτερη και βαθύτερη γνώση τόσο του Εαυτού του, ως δωρητή, όσο και των ευλογιών του, ως δώρων του,² προκειμένου οι πιστοί να φωτιστούν πνευματικά ως προς τη θεία ευλογία της λύτρωσης, κυρίως όπως αυτή εκφράζεται με την εξυψωμένη θέση του Χριστού στα δεξιά του Θεού ως απόλυτα κυρίαρχου βασιλιά. Επιθυμία του απόστολου είναι, κάθε πιστός να κατανοήσει πως η συμμετοχή του στις ουράνιες ευλογίες αποτελεί συνέπεια των μοναδικών γεγονότων της ανάστασης, της εξύψωσης του Χριστού πάνω από ο,τιδήποτε και οποιονδήποτε και ενθρόνισής του στα δεξιά του Θεού, στα επουράνια-γεγονότων, που είναι αποτέλεσμα της φανέρωσης της θαυμαστής δύναμης του Θεού υπέρ της Εκκλησίας του.³

«τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ καθίσας ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ

παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου, οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, ἣτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν πληρουμένου».

Ἄν η βάση των θείων ευλογιών προς τους πιστούς είναι η ανάσταση και η εξυψωμένη θέση του Χριστού στα δεξιά του Θεού, τότε: **α.** το μέσον-φορέας για τη φανέρωση αυτών των ευλογιών στους πιστούς είναι το Πνεύμα του ενθρονισμένου στα επουράνια Χριστού, που έρχεται να σοφίσει και αποκαλύψει σε αυτούς τόσο αυτές καθ' αυτές τις ευλογίες όσο και την πηγή αυτών, που είναι ο ίδιος ο Θεός (1:17-18) και **β.** το όργανο-μέσον για τη βιωματική πραγμάτωση των ευλογιών αυτών στη ζωή των πιστών είναι η θαυμαστή-αναστάσιμη-δύναμη του Θεού, που είναι στη διάθεση τους (1:19), δια της οποίας και μπορούν να βιώσουν ό,τι ο Θεός τους έχει πλουσιοπάροχα χαρίσει εν Χριστώ (1:18, πρβλ. 1:3-14).

Ο ΕΞΥΨΩΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΕΝΘΡΟΝΙΣΜΕΝΟΣ ΒΑΣΙΛΙΑΣ

Αυτό όμως που έχει ξεχωριστή σημασία και χρήζει ιδιαίτερης προσέγγισης στην προσευχή του Παύλου υπέρ του πνευματικού φωτισμού των πιστών, είναι η αναφορά του τριπλού γεγονότος της ανάστασης-εξύψωσης-ενθρόνισης του Χριστού στα επουράνια, στα δεξιά του Θεού, και της τοποθέτησής του από το Θεό ως *υπέρατης κεφαλής* της Εκκλησίας του.

«ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ καθίσας ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ».

Η προσέγγιση αυτή θα μας δώσει τη δυνατότητα όχι μόνο να γνωρίσουμε το πού εδράζεται η ουράνια δωρεά των θείων ευλογιών προς τους πιστούς (δηλ. ανάσταση-εξύψωση-ενθρόνιση του Χριστού), αλλά και να κατανοήσουμε και εκτιμήσουμε την αλληλουχία και συνέχεια που υπάρχει μεταξύ της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης, ως προς την εκπλήρωση των προαιώνιων σχεδίων και βουλών του Θεού εν Χριστώ, καθώς στα εδ.20-23 χρησιμοποιούνται και συνδυάζονται δύο χωρία της Παλαιάς Διαθήκης με ιδιαίτερη χριστολογική σημασία. Η γλώσσα των εδ.20-23, που περιλαμβάνει και απηχεί την κοινή πρωτοχριστιανική παράδοση ως προς το κάθισμα-ενθρονισμό του Χριστού στα δεξιά του Θεού, υπαινίσσεται, αρχικά,

τα λόγια από τον Ψαλμό 110:1, ένα από τα χωρία της Παλαιάς Διαθήκης που συχνά απαντάται στην Καινή Διαθήκη «είπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου»⁴ ενώ, στη συνέχεια, από τον Ψαλμό 8:6, κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ».⁵

A. ΨΑΛΜΟΣ 110:1:⁶ Ο Ψαλμός 110 (109 στους Ο΄) αποτελούσε πιθανότητα ψαλμὸ ἐνθρόνισης, δηλ. ψαλμὸ που χρησιμοποιεῖτο σε περιστάσεις ἐνθρόνισης κάποιου Ἰσραηλίτη βασιλιά. Ωστόσο, παράλληλα, ἐκλαμβάνονταν προφητικά και ως μία ιδιαίτερη περιγραφή που θα ἐκπληρωνόταν αποκλειστικά ἀπὸ τον θεῖα δοσμένο Μεσσία.⁷ Ἡ γλῶσσα που χρησιμοποιεῖται για να ἀποδώσει το κᾶθισμα «ἐκ δεξιῶν», περιγράφει ἕνα γεγονός που συχνά συναντάται στον ἀρχαῖο κόσμο της μέσης ἀνατολῆς. Σύμφωνα με αὐτό, ο βασιλιάς παρουσιάζεται να κάθεται στα δεξιά της προστάτιδας θεότητος κάποιος πόλης ἢ ἔθνους. Ἡ κατάληψη της θέσης «ἐκ δεξιῶν» της θεότητος ἀφεπὼς ἦταν κάτι το πολὺ τιμητικὸ ἐνῶ ἀφετέρου σήμαινε πὼς ο βασιλιάς ἐκεῖνος ἀσκούσε ἐξουσία ἐκ μέρους της προστάτιδας ἐκείνης θεότητος. Στὴν Παλαιὰ Διαθήκη δε το να βρεθεῖ κάποιος «ἐκ δεξιῶν» του Γιάχβε σήμαινε και ἀντιπροσώπευε θέση εὐνοίας,⁸ νίκης⁹ και ἐξουσίας,¹⁰ γεγονός που εἶχε ο Παῦλος στο νοῦ του ἀναφερόμενος ἐδῶ στον ἐξυψωμένο Χριστό, του οποίου και ἐπικαλεῖται τὴν ιδιαίτερη θέση της υπέρτατης εὐνοίας, τιμῆς, νίκης και ἐξουσίας, που ἀπορρέουν ἀπὸ τὴν οὐράνια ἐξυψωσή του.¹¹

B. ΨΑΛΜΟΣ 8:6: Ο ὑπαινεγμὸς του ἀπ. Παύλου στον Ψαλμό 8:6 γίνεται καθὼς ἀναπτύσσει το ἐπιχειρήμα του για τὴν κυριότητα του Χριστοῦ στο Εφεσ.1:22.¹² Το χωρίο αὐτὸ καθ' αὐτό του Ψαλμ.8:6 ἀνακαλεῖ το Γεν.1:26-28 και τιμᾶ τὴν κατ' εἰκόνα Θεοῦ πλασμένη ἀνθρωπότητα, στο να ἐξουσιάζει πάνω και μέσα σε ὅλη τὴν πλάση. Ο ἀπ. Παῦλος, τυπολογικά, βλέπει αὐτὴ τὴν ἀλήθεια να πραγματώνεται στο Χριστό ως ἔσχατου Ἀδάμ, στο πρόσωπο του οποίου, ἐπὶ τὴ βάσει της ἀνάστασής Του, ἀποκαθίσταται ἡ ἐξουσία και κυριαρχία σε ὅλο τον κόσμο και το σύμπαν, τα οποία ο ἄνθρωπος εἶχε ἀπολέσει στὴν Εδέμ. Ἐτσι, ὅλο το σύμπαν και ὅ,τι το κατοικεῖ θεωροῦνται ως ἤδη ὑποταγμένα στον ἐξυψωμένο Χριστό.¹³

ΣΥΝΟΨΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ: Ἐνῶ σε ἄλλα χωρία της Καινῆς Διαθήκης¹⁴ το ζήτημα της κυριότητος του Χριστοῦ μέσα σε ὅλο το σύμπαν το βλέπουμε να ἐπικεντρώνεται στὴν πλήρη πραγματοποίησή του στο μέλλον, στο τέλος της ἱστορίας, στὴν Εφεσίους, και εἰδικότερα στο πρώτο κεφάλαιο, το βλέπουμε μέσα ἀπὸ τὴ σκοπία της πραγματοποιημένης ἐσχολογίας (*realized eschatology*), δηλ. ως ἕνα γεγονός που ἔχει ἤδη πραγματοποιηθεῖ. Τα πάντα εἶναι ἤδη

υποταγμένα κάτω ἀπὸ τὴν τέλεια ἐξουσία του ἐξυψωμένου Χριστοῦ. Παράλληλα, δε, αὐτὴ ἡ λατρευτικὴ γλῶσσα που εἰσάγεται στο πρώτο κεφάλαιο της προς Εφεσίους ἐπιστολῆς για τον ἐξυψωμένο και ἐνθρονισμένο Χριστό, ουσιαστικά προσδοκᾶ τὴν ολοκλήρωση της ἱστορίας.¹⁵ Ἡ παρούσα ἐξυψωμένη θέση του Ἰησοῦ του Μεσσία και ἡ ἐξουσία του πάνω σε ὅλο τον κόσμο, ἐκπληρώνει τὴ θεῖα πρόθεση και βουλή για ὅλο το ἀνθρώπινο γένος.¹⁶ Ἡ δύναμη δε που τα ἐκπλήρωσε ὅλα αὐτὰ συνεχίζει να ἐργάζεται για χάρη της Ἐκκλησίας, για τους πιστούς, και εἶναι στὴ διάθεσή της «καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ» - ἐδ.19. Ἡ Ἐκκλησία ἀποτελεῖ και θα ἀποτελεῖ αἰωνίως το ἀναπόσπαστο πλῆρωμα και ἐνδοξο σῶμα Ἐκεῖνου που πληροῖ τα πάντα με τὴν ἐνδοξη παρουσία Του, του Χριστοῦ,¹⁷ ἐνῶ Ἐκεῖνος, ἀποτελεῖ για τὴν Ἐκκλησία τὴν υπέρτατη κεφαλὴ και τον υποσχεμένο ἐκεῖνο—«Δαβιδικὸ»—βασιλιά που κυβερνᾶ τὴ ζωὴ της¹⁸ «...καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῆ Ἐκκλησία, ἣτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλῆρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν πληρουμένου».¹⁹

Ἡ Ἐκκλησία ἀποτελεῖ και θα ἀποτελεῖ αἰωνίως το ἀναπόσπαστο πλῆρωμα και ἐνδοξο σῶμα Ἐκεῖνου που πληροῖ τα πάντα με τὴν ἐνδοξη παρουσία Του, του Χριστοῦ

Ἡ ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΤΟΥ ΕΦΕΣ.1:15-23 ΓΙΑ ΤΗ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

1. Ἡ ἐνθρόνιση και οὐράνια θέση ἐξουσίας του Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπελευθέρωσαν δια του Ἁγίου Πνεύματος προς τους πιστούς τις εὐλογίες της ἐκλογῆς και της λύτρωσης και ὅ,τι αὐτὲς ἐμπειριέχουν.²⁰ Αὐτὲς, σύμφωνα με τὴ θεῖα ἐπιθυμία, που ἐκφράζεται στὴν προσευχὴ του ἀπ. Παύλου ὑπὲρ των πιστῶν, θα πρέπει οἱ πιστοὶ να τις κατανοήσουν ἐπαρκῶς και ορθά, ὥστε να ζουν, με τὴν ἀναστάσιμη δύναμη που ο Θεὸς δια του Πνεύματός Του θέτει στὴ διάθεσή τους (Εφεσ.1:19), μια ζωὴ: **α.** γεμάτη με τον πλοῦτο των οὐράνιων δωρεῶν του Θεοῦ, δηλ. με αὐτό που εἴμαστε και που ἔχουμε ἀπὸ το Θεὸ ἐν Χριστῷ· **β.** σύμφωνη και ἀνάλογη με ὅλα αὐτὰ που Ἐκεῖνος μας χάρισε, τις πνευματικὲς εὐλογίες του, που ἀποτελοῦν, παράλληλα, και πνευματικὰ δικαίωμά τους· **γ.** προς δόξα Θεοῦ.

2. Ἡ Ἐκκλησία, ἔχοντας ως ἐνδοξη και υπέρτατη «κεφαλὴ»—ἐξουσία της στα δεξιά του Θεοῦ τον ἐξυψωμένο και ἐνθρονισμένο Χριστό, ο οποίος πληροῖ τα πάντα με τὴν ἐνδοξη παρουσία του και του οποίου εἶναι «σῶμα» και «πλῆρωμα», καλεῖται πάντοτε – και, ὅπως ἐξυπακούεται, ο κάθε πιστὸς ξεχωριστὰ – να γνωρίζει και να θυμάται πὼς θέλημα του Χριστοῦ εἶναι: **α.** να ἔχει Ἐκεῖνος τον ἐλεγχὸ ὅλης της προσωπικῆς – και ὄχι μόνο – ζωῆς του κάθε πιστοῦ του· **β.** Αὐτὸς να ἔχει τον πρώτο και τελευταῖο λόγο μέσα και πάνω στὴν Ἐκκλησία του (τὴν ἐν γένει και τις τοπικὲς), ο οποίος και θα ὀρίζει και κατευθύνει ὅλη τὴ ζωὴ, τα σχέδια και τις ἀποφάσεις της με το Λόγο του και τὴν πιστὴ καθοδήγηση του Ἁγίου του Πνεύματος, μέσω

των εμπνευσμένων ηγετών που Εκείνος δίνει σε αυτήν (Εφεσ.4:11-15),²¹ ώστε αυτή να φανερώσει ορθά και αξιόπιστα ως «σώμα» και «νύμφη» του Χριστού, την ένδοξη εικόνα, όνομα και ζωή της «κεφαλής» και «νυμφίου» της, του Χριστού, στον κόσμο.²² γ. Εκείνος να πληροί όλους – δίχως εθνικούς διαχωρισμούς – τους δικούς του, με την πληρότητα της κληρονομιάς της δικής του αιώνιας βασιλείας (Εφεσ.3:19, 4:13· Κολ.2:10· πρβλ. Ρωμ.8:17, 32· Α΄ Κορ.3:21, 22· δεσ παράλληλα, και σημείο 1).²³

3. Καθώς ο Ιησούς Χριστός αποτελεί τον προϋποσχεμένο βασιλιά της Εκκλησίας του,²⁴ του εσχατολογικού λαού του Θεού που παρουσιάζεται από το Χριστό εμπρός στον Πατέρα,²⁵ αυτό συνεπάγεται πως η Εκκλησία εν γένει (εδώ εμπερικλείονται και οι κατά τόπους εκκλησίες και οι πιστοί ως μονάδες) καλείται να υπηρετήσει πιστά τον ένδοξο αυτό Βασιλιά της και τη Βασιλεία του, υπηρετώντας τους αιώνιους θείους σκοπούς της. Συγκεκριμένα, καθώς η Εκκλησία αποτελεί το λαό της ουράνιας Βασιλείας, είναι:

α. μάρτυρά της στον κόσμο, ότι αυτή (η Βασιλεία) έχει ήδη ιδρυθεί από τον ένδοξο Βασιλιά της, το Χριστό, και προσμένει να επεκτείνει την εξουσία της ειρήνης, αποκατάστασης, συμφιλίωσης, ενότητας και αρμονίας του Θεού, ή δυνατόν, σε όλους τους ανθρώπους (Εφεσ.1:10, πρβλ. Α΄ Τιμ.2:4)· **β. τον επιστάτη** των καλών νέων της και **γ. τον ιεραποστολικό** λαό αυτής σε όλη την ανθρωπότητα, που καλείται (ως τοπικές εκκλησίες) σε διαρκή πνευματική ανανέωση και εμπάθυνση της αφιέρωσής της στην ιεραποστολική προτεραιότητα και κλήση της.²⁶ «Ο παρών αιώνας δεν προσφέρεται για εκκλησιαστική αυτο-θεοποίηση, αλλά για τη διακήρυξη του ευαγγελίου της Βασιλείας. Και είναι αυτός ο αιώνας στον οποίο οι Χριστιανοί δε θα πρέπει να παύουν να προσεύχονται: ἔλθέτω ἡ βασιλεία σου!».²⁷

Ο αιδ. Σταύρος Δεληγιάννης είναι ποιμένας της Ε.Ε.Ε. Βεροίας.

Υποσημειώσεις

1 Τέτοιες προσευχές δοξολογίας και δέησης υπέρ των πιστών χαρακτήριζαν τον απ. Παύλο στις επιστολές του προς τις διάφορες εκκλησίες (Ρωμ.1:9 κ.λπ., Εφεσ. 3:14 κ.λπ., Φιλιπ. 1:3, Κολ.1:3, 9 κ.λπ., Α΄ Θεσ.1:2-3), οι οποίες συχνά αποτελούσαν υψηλού επιπέδου πεζό λόγο, όπου η προσευχή διαπνεόταν και διανθιζόταν από βαθιά θεολογία. R. P. Martin, *Ephesians, Colossians, and Philemon* (Interpretation; Louisville, Kentucky: John Knox Press, 1991), σελ. 21.

2 Η έκφραση αυτή του απ. Παύλου στο Εφεσ.1:17 ομοιάζει με τα λόγια της προσευχής του τόσο στην Κολ.1:9, 10, όπου προσεύχεται για «επίγνωση του θείου θελήματος» και «επίγνωση του Θεού», αντίστοιχα, εκ μέρους των πιστών, όσο και στην Εφεσ.4:13 (επίσης, πρβλ. Κολ.2:2, 3:10). Η βαθιά αυτή γνώση-επίγνωση των πιστών για το Θεό, που επεξηγείται εκτενέστερα στη συνέχεια της προσευχής του Παύλου (Εφεσ.1:18, 19): α. εκπορεύεται από την πρότερη γνώση του ίδιου του Θεού για τον άνθρωπο (πρβλ. Α΄ Κορ.13:12, Γαλ.4:9), β. εδράζεται σε μία ζωή πίστωσης και αγάπης, εκ μέρους των πιστών (Εφεσ.1:15), γ. οδηγεί σε μία ζωντανή σχέση υπακοής προς το Θεό και δ. είναι έργο του Αγίου Πνεύματος. A. T. Lincoln, *Ephesians* (WBC: Dallas, TX.: Word Inc., 1990), σελ. 57-58.

3 Beale, "Ephesians."

4 Το κείμενο των Ψαλμών 110:1 και 8:6 που χρησιμοποιούνται είναι από την αρχαία Ελληνική μετάφραση των Εβδομήκοντα, με την οποία ήταν εξοικειωμένοι οι συγγραφείς της Καινής Διαθήκης και συχνά χρησιμοποιούσαν στις αναφορές τους από την Π.Δ.

5 A. T. Lincoln, "The Use of the OT in the Ephesians," *Journal for the Study of the New Testament* 14 (1982): 16-57.

6 Οι παράγραφοι στους Ψαλμούς 110:1 και 8:6 βασίζονται, εν πολλοίς, στην τοποθέτηση του A. T. Lincoln στο άρθρο του "The Use of the OT in the Ephesians."

7 Beale, "Ephesians." Πρβλ. Ψαλμ.110:1, 5 και Μαρκ.12:35-37.

8 Ψαλμ.80:18, Ιερ.22:24.

9 Ψαλμ.20:6, 44:3, 48:10, Ησα.41:10.

10 Εξοδ.15:6, Ψαλμ.89:13, Ησα.48:13.

11 Σύμφωνα με την προσέγγιση του G. K. Beale ("Ephesians"), που θεωρείται σκόπιμο στο σημείο αυτό να επισημανθεί, ο Ψαλμός 110: α. δηλώνει (εδ.1-2) μία εγκαινιασμένη άσκηση εξουσίας-βασιλείας σε εξέλιξη όχι όμως την ολοκλήρωσή της (πρβλ.Εφεσ.1:21, 6:10-17)· β. υποδηλώνει μία ολοκληρωμένη εξουσία (εδ.7)· γ. περιγράφει το λαό του μεσσία ως να πολεμά μαζί Του στην εναρκτήρια μάχη (εδ.3, πρβλ. Εφεσ.6:10κ.λπ.)· δ. στους 70οντα, οι λέξεις «αρχή» και «κεφαλή» περιγράφουν την ιδανική άσκηση βασιλικής εξουσίας ενάντια στις πονηρές δυνάμεις (εδ.3, 6-7, «πληρώω»+«κεφαλή» στο 110:6)· ε. πρβλ. άλλες χρήσεις του Ψαλμού 110 στην Κ.Δ.: Πραξ.2:34κ.λπ., Α΄ Κορ.15:25, Εβρ.1:3, 8:1, 10:12.

12 Πρβλ. Α΄ Κορ.15:27, Εβρ.2:8, Φιλιπ.3:21.

13 Lincoln, "The Use of the OT in the Ephesians," σελ.41.

14 Π.χ. Α΄ Κορ.15:24-28.

15 Lincoln, "The Use of the OT in the Ephesians," σελ.42.

16 N. T. Wright, *The Resurrection of the Son of God: Christian Origins and the Question of God Vol. 3* (Minneapolis, MN: Fortress Press, 2003), 236-37.

17 Είτε ο Χριστός, η παρουσία του ίδιου του Θεού, πληροί (υποκ. γεν.) εντελώς την Εκκλησία του ως Νέα του Δημιουργία, με τα χαρίσματα και τη χάρη του (4:7κ.λπ.), υπέρ της οποίας και δια της οποίας εξουσιάζει πάνω σε όλο τον κόσμο, γενόμενη έτσι το επίκεντρο της κυριαρχίας του Χριστού (πρβλ. 3:10) [Beale, "Ephesians"], είτε η Εκκλησία «συμπληρώνει» (αντικ. γεν.) Εκείνον που πληροί τα πάντα, ως το ένδοξο σώμα του [A. A. Hoekema, *The Bible and The Future* (G. Rapids, Michigan: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1979), σελ. 216], το βέβαιο είναι πως η σχέση μεταξύ Χριστού-Εκκλησίας είναι και θα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη και αλληλένδετη, όπως ήταν και η σχέση μεταξύ Αδάμ και Εύας, αλλά βεβαίως παράλληλα, και αναπόσπαστη και αιώνια ως μία σχέση μεταξύ του Νυμφίου και της Νύμφης του, η οποία (Νύμφη) φέρει τη δόξα, το όνομα και τη ζωή του Νυμφίου της [M. G. Kline, *Images of the Spirit* (Eugene, Oregon: Wipf and Stock Publishers, 1999), σελ. 56].

18 H. K. LaRondelle, *The Israel of God In Prophecy* (Berrien Springs MI.: Andrews University Press, 1983), σελ. 149-50. Ορθά

επισημαίνεται πως: «Ο Θεός αποκατέστησε το θρόνο του Δαβίδ με την ανάσταση, ανάληψη και την εγκατάσταση του Χριστού ως Κυρίου και Λυτρωτή του Ισραήλ (Πραξ.2:36, 5:31)... Όπως ακριβώς οι Δαβιδικοί βασιλιάδες κάθονταν 'στο θρόνο του Κυρίου' (Α' Χρον.28:5, 29:23), έτσι ο Χριστός κάθεται τώρα με τον Πατέρα Του στο θρόνο Του (Αποκ.3:21). Ο Δαβιδικός θρόνος δεν παραμένει άδειος ή αδύναμος, αλλά έχει μεταφερθεί από την Ιερουσαλήμ στην αίθουσα του θρόνου στον ουρανό, όπου ο Χριστός είναι τώρα ο Δαβιδικός Βασιλιάς (Εφεσ.1:20-22, Πραξ.2:34-36, Α' Κορ.15:25). Ο θρόνος του Δαβίδ και ο θρόνος του Κυρίου δε μπορούν να χωριστούν, όπως η θεολογία των 'οικονομιών' (dispensationalism) θεωρεί. Η προφητεία του Αμώς για την αποκατάσταση του θρόνου του Δαβίδ εκπληρώθηκε με την ενθρόνιση του Χριστού στον ουρανό (Αμώς 9:11-12, Πραξ.15:16-18). Αυτό είναι το αποστολικό μήνυμα».

19 Η λέξη «κεφαλή», εδώ, έχει την έννοια της εξουσίας, η οποία, όμως, εκπορεύεται από αληθινή, τέλεια αγάπη και ενδιαφέρον για την Εκκλησία του, που είναι το σώμα του και η ένδοξη νύμφη του, και σκοπεύει στην ασφαλή καθοδήγηση και στην αύξηση της πνευματικής ωριμότητας της νύμφης του (πρβλ. Εφεσ.5:22-33).

20 Beale, "Ephesians."

21 Δυστυχώς, επικρατεί μία παρανόηση σε διάφορες εκκλησίες, οι οποίες θεωρούν πως ο Λόγος του Θεού δια του Αγίου Πνεύματος κατευθύνει και οδηγεί «κυρίαρχα», «αυτόβουλα» και «αυτόνομα» την τοπική εκκλησία δίχως-ανθρώπινα', όπως λέγεται-κριτήρια, κανόνες και όρια. Αυτό, όμως, στην πράξη, αποδεικνύεται καταστροφικό και ολέθριο ακόμη, καθώς, ο κάθε ένας μπορεί να πράττει, και μάλιστα ανενόχλητος, «το αρεστό εις τους οφθαλμούς αυτού» (εσφαλμένη και μάλιστα διαστρεβλωμένη αντίληψη της «ιεροσύνης όλων των πιστών», ενός από τα βασικά-βαθύτατα βιβλικά-δόγματα της θρησκευτικής Μεταρρύθμισης του 16ου αιώνα), με συνέπεια να δημιουργείται εκκλησιαστική αταξία και χάος. Όμως, η Καινή Διαθήκη και ιδιαίτερα η προς Εφεσίους επιστολή, υποστηρίζει το ακριβώς αντίθετο, πως ο Θεός είναι Θεός που αποκαθιστά τη δική του τάξη, ειρήνη, ενότητα και αρμονία παντού (Εφεσ.1:10), εκεί όπου πριν επικρατούσε το χάος, η διαίρεση και η καταστροφή εξαιτίας της αμαρτίας και του εγωισμού του ανθρώπου- ιδιαίτερα δε μέσα στην εκκλησία του, η οποία αποτελεί τη νέα ανθρωπότητα και δημιουργία του. Εκείνος χαρίζει στην εκκλησία του ανθρώπους δικούς του, που τους χορηγεί-χαρίζει την ξεχωριστή δυνατότητα και ικανότητα να «καταρτίζουν» την εκκλησία του και να τη βοηθούν να πορευτεί στην πνευματική ωριμότητα και αύξηση, μακριά από τον κίνδυνο της πλάνης, της όποιας αταξίας και ανωριμότητας (Εφεσ.4:11-16, πρβλ. Α' Κορ.14:33, 40)- και αυτούς τους ανθρώπους που ο Θεός δίνει στην Εκκλησία του θα πρέπει η κάθε τοπική εκκλησία να τους αναγνωρίζει, σέβεται και αποδέχεται, τόσο αυτούς όσο και το έργο τους, ως έργο Θεού, και να τους τιμά ανάλογα (πρβλ. Εβρ.13:7, 17).

22 M. G. Kline, Images of the Spirit (Eugene, Oregon: Wipf and Stock Publishers, 1999), σελ. 56.

23 M. G. Kline, Kingdom Prologue (Overland Park, KS: Two Age Press, 2000), σελ. 348. Αντίλογος στην άποψη της θεολογίας των οικονομιών (dispensationalism) πως η «χιλιετής σωτηρία-βασιλεία» είναι σχεδιασμένη αποκλειστικά για τους Ιουδαίους. Όπως ορθά υποστηρίζεται από τον Kline, «όλοι όσοι είναι εν Χριστώ λαμβάνουν όλη την πληρότητα της αιώνιας κληρονομίας. Όλοι όσοι έχουν το Πνεύμα του Χριστού είναι 'κληρονόμοι του Θεού και συγκληρονόμοι του Χριστού' (Ρωμ.8:17)».

24 Εφεσ.1:20-22, Αμώς 9:11-12, πρβλ. Αποκ.3:21· Πραξ.2:33-36· Α' Κορ.15:16-18, 25.

25 Willem A. VanGemeren, The Progress of Redemption: The Story of Salvation from Creation to the New Jerusalem (G. Rapids, Michigan: Baker Books, 1998), σελ. 398.

26 Arthur F. Glasser Ed., Announcing the Kingdom: The Story of God's Mission in the Bible (G. Rapids, Michigan: Baker Academic, 2003), σελ. 225.

27 Ό.π.

Θεός το φρούριον ημών

Ανακαλύψτε τον πλούτο της θρησκευτικής μουσικής και τον επιβλητικό ήχο του εκκλησιαστικού οργάνου σε έργα μεγάλων και νεότερων συνθετών, μέσα από την ερμηνεία του οργανίστα Χρήστου Παρασκευόπουλου.

Ξεκινώντας από τις νοσταλγικές μελωδίες των ύμνων του Λούθηρου, του Μπαχ και άλλων μεγάλων συνθετών, θα ταξιδέψετε μαζί με τους ήχους του εκκλησιαστικού οργάνου, σε ολόκληρη την ιστορία της θρησκευτικής μουσικής, όπως αυτή εξελίχθηκε και έγινε μέρος της λατρευτικής πείρας και ζωής των Ευαγγελικών Εκκλησιών στην Ελλάδα.

Ενδεικτικοί τίτλοι κομματιών:

Θεός το φρούριον ημών / Σε προσκυνούμε ω Θεέ / Η δόξα ανήκει στον άγιο Θεό / Του Χριστού οπλίται / Ψάλλετε τα μεγαλεία Του / Άγιος, άγιος, άγιος / Θα Τον δοξολογώ / Έτοιμη Θεέ μου είναι η καρδιά μου και πολλά άλλα. Διάρκεια 1ώρα και 20'

Η ασφάλεια της σωτηρίας

του αιδ. Π. Κανταρτζή

Η περικοπή που μελετάμε θέτει μπροστά μας το ζήτημα της ασφάλειας της σωτηρίας. Το θέμα αυτό στην πιο θεολογική, δογματική εκδοχή του, είναι γνωστό ως το «δόγμα της διατήρησης των πιστών» και στην πιο εκλαϊκευμένη, ότι «η σωτηρία δεν χάνεται».

Ρωμαίους 4:16-17

Γιατί να ασχολούμαστε με αμφιλεγόμενα θέματα;

Θα ήθελα να αναλογιστούμε την χρησιμότητα και την σκοπιμότητα μιας τέτοιας μελέτης. Μήπως είναι άχρηστο και αχρείαστο το να καταπιανόμαστε με θέματα δογματικά, ιδιαίτερα όταν γνωρίζουμε ότι για αυτά υπάρχει αντιγνωμία;

Αναφέρω τρεις λόγους για τους οποίους θα ασχοληθούμε με το ερώτημα αυτό.

Ο πρώτος λόγος για τον οποίο ασχολούμαστε με το δόγμα της «διατήρησης των πιστών» συνοψίζεται στη φράση, «άκουσον μεν, πάταξον δε». Δυστυχώς συχνά απορρίπτουμε πράγματα τα οποία δεν έχουμε καλά-καλά καταλάβει. Ακόμη χειρότερα, συχνά απορρίπτουμε μία καρικατούρα τους. Κι αυτό ισχύει ιδιαίτερα σχετικά με το θέμα της διδασκαλίας της ασφάλειας της σωτηρίας. Έτσι αρκετοί λένε, «μα εάν η σωτηρία μου είναι ασφαλής τότε και εγώ θα κάνω ό,τι θέλω χωρίς να υπάρχει κανένα πρόβλημα». Είναι σημαντικό να καταλάβουμε ορθά τι εννοούμε όταν λέμε ότι η σωτηρία μας είναι ασφαλής και ότι έχουμε βεβαιότητα σωτηρίας. Μπορεί να μην πειστούμε, αλλά τουλάχιστον είναι καλό να καταλάβουμε το περιεχόμενο αυτής της θέσης.

Ο δεύτερος λόγος για τον οποίο αξίζει να ασχοληθούμε με αυτό το θέμα είναι το γεγονός ότι αν και μοιάζει στεγνό δογματικό ζήτημα, στην πραγματικότητα είναι ένα πάρα πολύ πρακτικό θέμα. Αφορά τη ζωή μας, την πορεία μας και το περπάτημά μας.

Ο τρίτος και τελευταίος λόγος είναι ότι η προς Ρωμαίους επιστολή το θέτει ενώπιόν μας. Διαβάζουμε έτσι στην Ρωμαίους 4:16 - 17,

Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως ἢ κληρονομία, διὰ τὴν ἡμετέραν κατὰ χάριν, ὥστε ἡ ἐπαγγελία νὰ ἦναι βεβαία εἰς ἅπαν τὸ σπέρμα, οὐχὶ μόνον τὸ ἐκ τοῦ νόμου, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκ τῆς πίστεως τοῦ Ἀβραάμ, ὅστις εἶναι πατὴρ πάντων ἡμῶν,

¹⁷ καθὼς εἶναι γεγραμμένοι, ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν σε κατέστησα, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἐπίστευσε, τοῦ ζωοποιούντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα·

Εἰς τὸν ἀπ. Παῦλον ἀναφέρεται στο παράδειγμα του Αβραάμ και μας λέει ότι το γεγονός της δικαίωσης

μας δια της πίστεως δηλώνει δύο πράγματα.

Το πρώτο είναι ότι η σωτηρία είναι δια της χάριτος.

Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως ἢ κληρονομία, διὰ τὴν ἡμετέραν κατὰ χάριν (Ρωμ. 4:16)

Το δεύτερο, είναι ότι η επαγγελία του Θεού είναι βεβαία.

Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως ἢ κληρονομία, διὰ τὴν ἡμετέραν κατὰ χάριν, ὥστε ἡ ἐπαγγελία νὰ ἦναι βεβαία. (Ρωμαίους 4:16)

Επειδή δικαιωνόμαστε όπως και ο Αβραάμ, δια της πίστεως, ξέρουμε δύο πράγματα. Το πρώτο είναι ότι η σωτηρία μας είναι δια της χάριτος και το δεύτερο ότι είναι ασφαλής, βεβαία.

Η φύση της πίστης

Ένα ερώτημα-κλειδί στο θέμα μας είναι τι σημαίνει ότι ο Αβραάμ πίστεψε και επειδή πίστεψε η σωτηρία του είναι διά της χάριτος και είναι βεβαία. Τί είναι, λοιπόν, αυτή η πίστη; Ποιο είναι το περιεχόμενο και η φύση της; Είναι μία πίστη στιγμής ή μία πίστη ζωής;

Εξετάζοντας την ιστορία του Αβραάμ, διαπιστώνει κανείς ότι αν και δεν έλειψαν από τη ζωή του Αβραάμ πτώσεις, αν και δεν έλειψαν στιγμές που κλονίστηκε, στο τέλος η πίστη του έμεινε σταθερή.

Η περίπτωση στην οποία αναφέρεται το κεφ. 4, αφορά την πίστη του Αβραάμ όπως αυτή περιγράφεται στο δέκατο πέμπτο κεφάλαιο της Γένεσεως, όπου διαβάζουμε ότι ο Αβραάμ πίστεψε και η πίστη του λογαριάστηκε δικαιοσύνη. Αλλά και πιο πριν, στην Γένεση 12- σύμφωνα με το συγγραφέα της Προς Εβραίους- βλέπουμε ότι ο Αβραάμ *διά της πίστεως* άφησε την Ουρ των Χαλδαιών και πήγε στον τόπο που ο Θεός του είπε ότι θα του δείξει. Και λίγο παρακάτω, στην Γένεση 22, όταν ο Θεός του ζητά να θυσιάσει το μονάκριβό του γιο Ισαάκ, ξανά σύμφωνα με τον συγγραφέα της Προς Εβραίους, *διά της πίστεως* ο Αβραάμ το έκανε. Αυτό που βλέπουμε λοιπόν είναι ότι αυτή η πίστη του τον δικαίωσε, και ότι η σωτηρία του ήταν διά της χάριτος και βεβαία, δεν ήταν μία πίστη περιστασιακή. Δεν ήταν μία πίστη στο παρελθόν, αλλά μία πίστη ζωής, διάρκειας και καρποφορίας. Όταν λοιπόν ο Λόγος του Θεού μιλά για πίστη, είναι καλό να καταλάβουμε ότι μιλά για μια πίστη σαν αυτή που είδαμε στη ζωή του Αβραάμ.

Διαβάζουμε επίσης στην Ρωμαίους 1:17,

Διότι δι' αὐτοῦ ἀποκαλύπτεται ἡ δικαιοσύνη

του Θεού ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς εἶναι γεγραμμένον· Ὁ δὲ δίκαιος θέλει ζῆσει ἐκ πίστεως.

Με βάση και την περικοπή αυτή, αναρωτιόμαστε ξανά σε τι είδους πίστη αναφέρεται ο απ. Παῦλος. Αναφέρεται σε κάποια στιγμή κάπου στο παρελθόν, κατά την οποία ο πιστός είπε “ναι, δέχομαι” και εκεί τελείωσαν κι ολοκληρώθηκαν όλα; Είναι η πίστη για την οποία μιλά, μία πίστη στιγμής; Όχι! Η φράση «εκ πίστεως, εἰς πίστην» σημαίνει ότι η πίστη μας δίνει ζωή, η πίστη αφορά τη ζωή μας και η πίστη είναι για όλη μας τη ζωή. Η φράση, “ο δε δίκαιος εκ πίστεως ζήσεται”, προέρχεται από το βιβλίο του προφήτη Αβραάμ. Και εάν μελετήσουμε το βιβλίο αυτού του προφήτη βλέπουμε ότι δεν αναφέρεται σε μία στιγμιαία πίστη. Μιλά για μία πίστη η οποία είναι στάση, εμπιστοσύνη, παραχώρηση, εκχώρηση του εαυτού μας στο Θεό. Αυτή είναι λοιπόν η πίστη η οποία είναι η βάση της δικαίωσής μας. Η πίστη που δικαίωσε τον Αβραάμ, η πίστη που δικαιώνει και εμάς, είναι μία πίστη διάρκειας, καρποφορίας, ζωής.

Αυτό γίνεται φανερό σε ολόκληρη την Αγία Γραφή. Διαβάζουμε για παράδειγμα στην επιστολή προς Κολλοσσαείς 1:21-23.

Καὶ σὰς, οἵτινες ἦσθε ποτὲ ἀπηλλοτριωμένοι καὶ ἐχθροὶ κατὰ τὴν διάνοιαν μὲ τὰ ἔργα τὰ πονηρὰ, ²² τώρα ὅμως διήλλαξε πρὸς ἑαυτὸν διὰ τοῦ σώματος τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, διὰ τὴν ὑπὲρ ὑμῶν παραστήσῃ ἐνώπιον αὐτοῦ ἅγιους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους, ²³ ἐάν ἐπιμένητε εἰς τὴν πίστιν, τεθεμελιωμένοι καὶ στερεοὶ καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου.

Η πίστη λοιπόν είναι κάτι στο οποίο πρέπει να επιμένουμε. Η πίστη η οποία μας δικαιώνει, η πίστη η οποία μας εγγυάται και εξασφαλίζει όλα τα παραπάνω, δεν είναι μία πίστη που θυμάμαι ότι την άσκησα κάποια στιγμή πριν κάποια χρόνια. Είναι μία πίστη στην οποία ζω, παραμένω, επιμένω. Είναι πίστη διαρκείας, πίστη ζωής. «Ο υπομείνας ἕως τέλους θέλει σωθεῖς».

Πού βρίσκεται η ασφάλεια;

Ίσως βέβαια κάποιος προβληματισμένος αναρωτηθεί γιατί ενώ μιλάμε για την ασφάλεια και την βεβαιότητα της σωτηρίας, αναφέρουμε εδάφια που φαίνεται να υποστηρίζουν το ακριβώς αντίθετο. «Εάν υπομείνετε», «ο υπομείνας ἕως τέλους». Πώς μπορώ να έχω ασφάλεια όταν η βεβαιότητα εξαρτάται από την πίστη μου; Βλέπουμε την πίστη μας τόσο ασθενική, αναιμική, αδύναμη, ώστε δεν μπορούμε να είμαστε σίγουροι ότι διὰ της πίστεως δικαιωνόμαστε και ότι τούτο κάνει τη σωτηρία ασφαλή;

Εδώ ερχόμαστε στην καρδιά του θέματος της έννοιας της ασφάλειας της σωτηρίας. Ποια είναι, αναρωτιόμαστε, η βάση της βεβαιότητας μας; Ας προσέξουμε και ας υπογραμμίσουμε ποιο ήταν το αντικείμενο της πίστεως του Αβραάμ, που τον δικαίωσε και που εγγυήθηκε τη βεβαιότητα της σωτηρίας του;

Διαβάζουμε στην Ρωμαίους 4:17, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ὅποιον ἐπίστευσε, τοῦ ζωοποιούντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα·

Η βάση της βεβαιότητας μας δεν είναι το υποκείμενο της πίστεως, αλλά το αντικείμενο της πίστεως μας. Δεν πηγάζει από εμένα που πιστεύω αλλά από Εκείνον στον οποίον πιστεύω. Δεν πιστεύω με άλλα λόγια στη δύναμη της πίστεως μου, δεν πιστεύω στην ανθεκτικότητα της πίστεως μου, δεν πιστεύω στην επιμονή της πίστεως μου. Πιστεύω στο Θεό που ανασταίνει τους νεκρούς. Στο Θεό που φέρνει στην ύπαρξη τα «μη ὄντα». Αυτό, ή πιο σωστά, Αυτός, εγγυάται τη σωτηρία μου. Δεν είναι η δική μου η πίστη σε Αυτόν αλλά η δική Του πιστότητα προς εμέ. Αυτή εγγυάται ότι θα υπάρχει διάρκεια, ζωή, επιμονή στην πίστη μου. Νιώθω ασφαλής γιατί πιστεύω σε ένα Θεό ο οποίος εγγυάται ότι Εκείνος θα διατηρήσει την πίστη μου η οποία είναι ο όρος για να στέκομαι δικαιωμένος ἐνώπιον του Θεού.

Το κόσκινο του Σατανά, η προσευχή του Χριστού και η πίστη μας

Ένα παράδειγμα θα μας βοηθήσει να καταλάβουμε τι εννοούμε. Ας θυμηθούμε για λίγο την ιστορία του Πέτρου, του μαθητή του Κυρίου. Μπροστά στο φόβο των ανθρώπων η πίστη του Πέτρου χάνεται, εξανερμίζεται, λυγίζει. Τρεις φορές αρνείται.

Μερικές φορές κάνουμε διακρίσεις μεταξύ εκουσίας ή ακουσίας αμαρτίας. Ας

σημειώσουμε ότι είναι τρεις και μάλιστα απανωτές οι φορές που ο Πέτρος αρνείται. Την πρώτη θα μπορούσαμε να πούμε ότι δεν ήταν καλά προετοιμασμένος. Τι θα πούμε για την δεύτερη, την τρίτη; Και πέρα από όλα αυτά υπήρχε και η προειδοποίηση του Κυρίου. Ο Πέτρος λοιπόν είναι αναπολόγητος. Η πίστη του κάμφθηκε. Τί ελπίδα έχει λοιπόν ο Πέτρος; Στην εισαγωγή του περιστατικού αυτής της τριπλής άρνησης του λέει κάτι ο Κύριος Ιησούς στο κατά Λουκάν ευαγγέλιο 22: 31-32,

Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· Σίμων, Σίμων, ἰδοὺ, ὁ Σατανᾶς σὰς ἐζήτησε διὰ τὴν ὑμῶν κοσκινίσῃ ὡς τὸν σίτον· ³² πλὴν...

Αυτό το «πλην» θα μας δώσει το κλειδί της εξέλιξης της ιστορίας, θα μας οδηγήσει σε αυτό που έκανε όλη τη διαφορά. Αυτό το «πλην» περιγράφει τη βάση της ασφάλειας της σωτηρίας μας. Τι λείπει λοιπόν ο Ιησούς;

Πλην, «εγώ είμαι σίγουρος για σένα Πέτρο, έχω πεποίθηση ότι η πίστη σου είναι τόσο δυνατή και γι' αυτό είσαι ασφαλής»;

Όχι, δείτε την εγγύηση της σωτηρίας του Πέτρου αλλά και όλων μας

³² πλὴν ἐγὼ ἔδεξθην περὶ σοῦ διὰ τὴν μὴ ἐκλείψῃς τὴν πίστιν σου· καὶ σὺ, ὅταν ποτὲ ἐπιστρέψῃς, στῆριξον τοὺς ἀδελφοὺς σου.

Η βάση της βεβαιότητας μας δεν είναι το υποκείμενο της πίστεως, αλλά το αντικείμενο της πίστεως μας. Δεν πηγάζει από εμένα που πιστεύω αλλά από Εκείνον στον οποίον πιστεύω

Η ασφάλεια της σωτηρίας μου είναι το γεγονός ότι μπροστά στον πειρασμό που με καταβάλλει, ο Θεός δεν λει «πλην εσύ...» αλλά λει «πλήν εγώ...». Λέει ο Ιησούς στον Πέτρο και σε όλους μας, ότι εάν έχουμε κάποια ελπίδα, αυτή δεν προκύπτει από τον εαυτό μας. Η ελπίδα της σωτηρίας μας εξαρτάται από Αυτόν. Είναι ότι ο Θεός ο οποίος ζωοποιεί και ζωογονεί τους νεκρούς, ο οποίος φέρνει στην ύπαρξη ακόμη και πράγματα τα οποία παύουν ή εξαφανίζονται να υπάρχουν, είναι αυτός ο Θεός ο οποίος εγγυάται ότι στη ζωή όσων Εκείνος ξεκίνησε καλό έργο, Εκείνος είναι που και θα το ολοκληρώσει.

Αυτό διαβάζουμε στη επιστολή προς Φιλιππησίους 1:6,

βέβαιος ὢν εἰς αὐτό τοῦτο, ὅτι ἐκεῖνος ὅστις ἤρχισεν εἰς ἐσᾶς καλὸν ἔργον θέλει ἐπιτελέσει αὐτὸ μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ,

Η ασφάλεια της σωτηρίας δεν οφείλεται στο ότι ο Θεός μας λει ότι στο τέλος, ανεξάρτητα από τη ζωή μας, θα μας δεχτεί ούτως ή άλλως.

Όχι, η εγγύηση και η βεβαιότητα μας είναι ότι στο τέλος όπως και στην αρχή της ζωής της πίστης μας είναι ο Θεός, ο κυριάρχος Θεός ο οποίος λέει "εγώ είμαι αυτός ο Θεός που όταν ξεκινώ καλό έργο στη ζωή σου θα κάνω τα πάντα που θα χρειαστεί εγώ να κάνω, ακόμα και να ζωογονήσω νεκρούς, ακόμα και να φέρω σε ύπαρξη κάτι που δεν υπάρχει, θα κάνω τα πάντα για να υπάρξει και να αντέξει αυτή η ζωή της πίστης".

Στην Εβραίους 13: 20-21 διαβάζουμε,

Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὅστις ἀνεβίβασεν ἐκ τῶν νεκρῶν τὸν μέγαν ποιμένα τῶν προβάτων διὰ τοῦ αἵματος τῆς αἰωνίου διαθήκης, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, ²¹ εἶθε νὰ σᾶς κάμη τελείους εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, διὰ τὸ ἐκτελεῖτε τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὅποιον εἴη ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ο όρος του Θεού είναι σαφής, να είσαι τέλειος εις παν έργον αγαθόν, να εκτελείς το θέλημα αυτού. Η εγγύηση όμως για την εκπλήρωσή του είναι ο ίδιος ο Θεός, ο ενεργῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ο δανειστής και ο στρατηγικός επενδυτής

Η σωτηρία μας δεν είναι ένα δάνειο που μας δίνει ο Θεός. Ο Θεός δεν μοιάζει σαν έναν τραπεζίτη που μας λέει "πάρε αυτό το δάνειο και από εκεί και ύστερα είναι δική σου αποκλειστική ευθύνη το πώς θα το διαχειριστείς. Μόνο θυμήσου ότι μετά από ένα χρόνο πρέπει να μου δώσεις πίσω αυτά τα λεφτά που σου δάνεισα και εάν δεν τα έχεις, τότε πάει χάθηκες". Ο Θεός μοιάζει αντίθετα σαν στρατηγικός επενδυτής. Ο στρατηγικός επενδυτής δεν δίνει μόνο χρήματα αλλά διατηρεί και τον έλεγχο. Δε μπαίνει μέσα σε μία εταιρεία απλά για να δώσει κάποια χρήματα και εκεί τελειώνει. Μπαίνει μέσα σε εκείνη την εταιρεία και την εξυγιαίνει, την καθοδηγεί ώστε να γίνει υγιής και καρποφόρα. Αυτή είναι η σωτηρία που ο Θεός μας προσφέρει εν Χριστώ Ιησού. Ο Θεός έρχεται στη ζωή μας ενεργώντας μέσα μας το ευάρεστον ἐνώπιον Αυτού,

ώστε να μας κάνει τελείους εις παν έργον αγαθόν. Ο ίδιος θέτει και τον όρο αλλά και εγγυάται την εκπλήρωσή του.

Η ασφάλεια της σωτηρίας και η δόξα του Θεού

Τώρα, ερχόμαστε στο πρακτικό κομμάτι. Πώς και γιατί όλα αυτά είναι πρακτικά και δεν είναι απλά και μόνο μία θεωρητική, θεολογική πραγματεία. Υπάρχουν δύο βασικοί λόγοι για τους οποίους είναι σημαντικά.

Ο πρώτος αφορά τη δόξα του Θεού. Φανταστείτε έναν πατέρα που υιοθετεί ένα μωρό. Το μεγαλώνει λέγοντάς του συνεχώς, "πρόσεχε γιατί εάν δεν κάνεις ότι σου λέω θα σε στείλω από εκεί όπου σε πήρα" ή "πρόσεχε γιατί εάν δεν είσαι σωστός στο τέλος θα σε αποκληρώσω" ή "πρόσεχε γιατί εάν δε φέρεσαι όπως εγώ θέλω, τότε θα σε διώξω από το σπίτι" ή "κοίτα το σπίτι αυτό είναι δικό σου, εγώ σε υιοθέτησα, όσο θέλεις μπορείς να μείνεις εδώ, εάν όμως αποφασίσεις να φύγεις επειδή σιδηήποτε επειδή, μπορείς να φύγεις από εμένα εξαρτάται". Ποιος πατέρας σκέφτεται και λειτουργεί έτσι; Εάν λοιπόν εμείς πονηροί όντες ξέρουμε να δίδουμε καλές δόσεις εις τα τέκνα μας, πόσο μάλλον ο Πατήρ ο εν τοις ουρανοίς! Τι σημαίνει αυτό; Σημαίνει ότι ο Θεός όταν μας υιοθετεί στην οικογένειά Του αναλαμβάνει ο ίδιος την ευθύνη για την διαπαιδαγωγήσή μας. Όποιον υιό αγαπά ελέγχει και διαπαιδαγωγεί και παιδεύει. Ο Θεός όταν γίνεται πατέρας, γίνεται πατέρας με όλη τη σημασία της λέξεως. Εξαρτά το όνομά του και τη φήμη του από το παιδί του. Δεν του λέει "πρόσεχε γιατί εάν δεν είσαι όπως πρέπει θα σε διώξω" αλλά του υπόσχεται ότι "εγώ θα κάνω ό,τι χρειαστεί για να γίνεις αυτός που πρέπει να γίνεις".

Έχετε δει ποτέ σκηνές αποφοίτησης στις οποίες ο απόφοιτος παίρνει το πτυχίο του και μετά λέει δυο λόγια; Φανταστείτε λοιπόν έναν τέτοιο απόφοιτο να παίρνει το πτυχίο και να λέει "τα κατάφερα! Τα κατάφερα! Επιτέλους ήρθε η ώρα που απέδειξα σε όλους τι αξίζω. Οι κόποι μου και ο αγώνας μου τώρα επιβραβεύονται!"

Από την άλλη πλευρά ακούστε έναν άλλον απόφοιτο. Κρατά στα χέρια του το πτυχίο και με τρέμαμενη από την συγκίνηση φωνή λέει:

"Εάν σήμερα στέκομαι εδώ το οφείλω στον πατέρα μου. Ίσως οι περισσότεροι δεν ξέρετε ότι είμαι υιοθετημένος. Ήμουν ένα παιδί παραπεταγμένο χωρίς ελπίδα, χωρίς μέλλον και ο πατέρας μου με υιοθέτησε, με αγάπησε, με μεγάλωσε, με διαπαιδαγόησε, με διαμόρφωσε. Μάλιστα όταν κάποια φορά το έσκασα από το σπίτι κίνησε γη και ουρανό για να έρθει να με βρει και με βρήκε μέσα στην ασωτία και τη βρομιά και δε δίστασε ούτε μία στιγμή να με πάρει στην αγκαλιά του, ακόμη και παρά τη δική μου άρνηση, να με σφίξει γερά, να με φιλήσει και να με φέρει πίσω στο σπίτι. Δε με άφησε στιγμή. Και όταν ακόμη σις σπουδές μου ήμουν έτοιμος μερικές φορές να τα παρατήσω, εκείνος αμέσως στην στιγμή ήταν δίπλα μου· άλλες φορές με αυστηρότητα, χτυπώντας το χέρι στο τραπέζι, άλλες φορές με γλυκύτητα, με έλεος, μερικές φορές και με δάκρυα με έπειθε να παραμείνω και δε μπορούσα να αντισταθώ στην αγάπη του. Το πτυχίο αυτό μπορεί

να γράφει το όνομά μου, στην πραγματικότητα όμως είναι δικό του, ανήκει σε εκείνον”.

Άραγε αισθανόμαστε και εμείς έτσι; Μια μέρα θα σταθούμε στην παρουσία του Κυρίου. Και ο Κύριος θα μας στεφανώσει με το στεφάνι της σωτηρίας. Αγωνιστήκαμε μέχρι το τέλος. Διατηρήσαμε την πίστη. Μας ανήκει το στεφάνι της δικαιοσύνης. Όμως, μόλις το βάλει ο Κύριος στο κεφάλι μας, θα σκύψουμε μαζί με τους πρεσβυτέρους που περιγράφονται στην Αποκάλυψη κεφ. 4 και θα γονατίσουμε μπροστά στον Θεό, θα βγάλουμε το στεφάνι και θα το αποθέσουμε στα πόδια Του και θα του πούμε, “Άξιος είσαι, Κύριε, να λάβης τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν. Γιατί; Επειδή καταλαβαίνουμε ότι ήταν η δική Του πιστότητα που εγγυήθηκε την δική μας πιστότητα. Κρατήσαμε την πίστη επειδή Εκείνος κρατούσε εμάς. Είναι σημαντικό το δόγμα αυτό γιατί δοξάζει το Θεό με ένα μοναδικό τρόπο.

Η ασφάλεια της σωτηρίας και η απόλαυση της σωτηρίας

Ο δεύτερος λόγος είναι ότι μας βοηθά να αποκτήσουμε κάτι που δυστυχώς πολλοί πιστοί το έχουν χάσει και αυτό είναι η απόλαυση της σωτηρίας. Υπάρχουν τουλάχιστον δύο τρόποι με τους οποίους μπορείς να ταξιδέψεις. Ο πρώτος είναι να μπεις μέσα στο αμάξι και να ταξιδεύεις όλη την ώρα με το άγχος μήπως συμβεί κάποιο ατύχημα και σκοτωθείς. Ο δεύτερος είναι να μπεις μέσα στο αμάξι και να απολαύσεις τη διαδρομή. Ο Θεός θέλει να ταξιδέψουμε το

ταξίδι της σωτηρίας με τον δεύτερο τρόπο, δηλαδή να το απολαύσουμε. Φυσικά, εννοείται ότι απαραίτητη προϋπόθεση για να απολαύσουμε ένα ταξίδι, είναι το να μη σκοτωθούμε. Αν όμως αυτό είναι το μόνο, που σκεφτόμαστε όλη την ώρα που οδηγούμε, τότε μάλλον έχουμε χάσει το νόημα. Πώς όμως μπορώ, όταν γνωρίζω τους κινδύνους; Μία καλή εικόνα για να καταλάβουμε την φύση της σωτηρίας μας είναι παραλληλίζοντάς την με τα αυτοκίνητα που χρησιμοποιούν στις σχολές οδήγησης. Τα έχουν όλα, έχουν κάτω τα πετάλια, έχουν το γκάζι, το φρένο, τον συμπλέκτη, έχουν και το τιμόνι κι όλα αυτά είναι μπροστά σου, ευθύνη σου. Μέσα στο αμάξι όμως δεν είσαι μόνος. Δίπλα σου κάθεται συνοδηγός, ο δάσκαλος που έχει μπροστά στα πόδια του και το φρένο και το γκάζι. Κι έτσι άλλες φορές θα σου πει τρέχα και θα πατήσει το γκάζι. Άλλες φορές θα πατήσει το φρένο για να σε σταματήσει. Μερικές φορές μάλιστα ίσως αρπάξει και το τιμόνι από τα χέρια σου.

Ο Θεός έρχεται στη ζωή μας όχι ως θεατής από μακριά. Δεν έρχεται για να μας δώσει απλά μια ευκαιρία να σωθούμε. Ο Θεός έρχεται στη ζωή μας, μέσα στη δική Του χάρη, για να μας οδηγήσει σε αυτό το ταξίδι και όταν Τον εμπιστευθούμε, και όταν εμπιστευθούμε τη δική Του καθοδήγηση, τότε όχι απλά θα φτάσουμε στον προορισμό μας, αλλά θα απολαύσουμε και τη διαδρομή.

Ο αιδ. Παναγιώτης Κανταρτζής είναι ποιμένας της Α'Ε.Ε.Ε.

Ψηφιακός Άμβωνας

Ακούστε εκλεκτά κηρύγματα στην διεύθυνση:

www.gec.gr/amvonas.htm

Γ. Χατζηαντωνίου, Μ.Β.Κυριακάκης, Α. Ζωδιάτης,
Π. Κανταρτζής, Τ. Μπάλντουιν, Γ. Αδάμ, Μ. Μελετιάδης

* * * *

Όλα τα τεύχη του ΑΣΤΕΡΟΣ (από το 1999)

διαθέσιμα σε όλο τον κόσμο μέσω INTERNET

www.gec.gr/astir

Επικοινωνήστε μαζί μας μέσω e-mail: astir@gec.gr

Το Βάρος της Δόξας

του C. S. Lewis

Αν ρωτήσετε σήμερα είκοσι καλούς ανθρώπους ποια θεωρούν ως την ανώτερη των αρετών, οι δέκα εννέα θα απαντούσαν, η Ανιδιοτέλεια. Αλλά αν ρωτούσατε οποιονδήποτε από τους μεγάλους χριστιανούς του παρελθόντος, θα απαντούσε, η Αγάπη. Βλέπετε τι έχει συμβεί; Ένας αρνητικός όρος έχει αντικαταστήσει ένα θετικό, και αυτό είναι κάτι περισσότερο από το να έχει μια φιλολογική σημασία. Η αρνητική ιδέα της Ανιδιοτέλειας φέρει μέσα της την εισήγηση όχι πρωτίστως της εξασφάλισης καλών πραγμάτων για τους άλλους, αλλά της στέρησης τους από εμάς, ωσάν η αποχή μας και όχι η ευτυχία των άλλων να ήταν το σημαντικό ζητούμενο. Δεν νομίζω πως αυτή είναι η χριστιανική αρετή της Αγάπης. Η Καινή Διαθήκη έχει πολλά να πει για την αυταπάρνηση, αλλά όχι για την αυταπάρνηση ως αυτοσκοπό. Μας ζητείται να απαρνηθούμε τους εαυτούς μας και να σηκώσουμε το σταυρό μας, ώστε να ακολουθήσουμε τον Χριστό, και σχεδόν κάθε περιγραφή αυτού, που τελικά θα βρούμε, αν το κάνουμε, περιλαμβάνει μιαν έκκληση στην επιθυμία. Αν υποβόσκει στην περισσότερη σύγχρονη σκέψη η ιδέα για το ότι η επιθυμία του δικού μας καλού και η ελπίδα της απόλαυσης του είναι κάτι κακό, προτείνω πως η ιδέα αυτή έχει εισχωρήσει από τον Καντ και τους Στωικούς, και δεν αποτελεί μέρος της χριστιανικής πίστης. Μάλιστα, αν θεωρήσουμε τις ανερευθιάστες υποσχέσεις για ανταμοιβή και την καταπληκτική φύση των ανταμοιβών που υπόσχονται στα Ευαγγέλια, θα φανεί πως ο Κύριος μας δεν βρίσκει τις επιθυμίες μας τόσο έντονες, αλλά μάλλον πολύ αδύνατες. Είμαστε χλιαρά πλάσματα, που ξεγελούμε τους εαυτούς μας με το ποτό και το σεξ και τη φιλοδοξία ενώ μας προσφέρεται άπειρη χαρά. Είμαστε σαν το ανίδεο παιδί που θέλει να παίζει με τη λάσπη στη φτωχογειτονιά επειδή δεν μπορεί να φανταστεί τι σημαίνει να του προσφέρουν διακοπές στη θάλασσα. Ευχαριστιόμαστε πολύ εύκολα.

Δεν θα πρέπει να μας ανησυχούν οι άπιστοι όταν λένε πως η υπόσχεση της ανταμοιβής κάνει τη χριστιανική ζωή μια τυχοδιωκτική υπόθεση. Υπάρχουν διαφορετικά είδη ανταμοιβής. Υπάρχει η ανταμοιβή που δεν συνδέεται με φυσικό τρόπο με τα πράγματα που κερδίζεις και που είναι αρκετά ξένη με τις επιθυμίες που θα έπρεπε να συνοδεύουν τα πράγματα αυτά. Το χρήμα δεν είναι η κανονική ανταμοιβή της αγάπης. Είναι γι' αυτό που αποκαλούμε έναν άντρα τυχοδιώκτη αν παντρευτεί μια γυναίκα για τα χρήματά της. Αλλά ο γάμος είναι η ενδεδειγμένη ανταμοιβή για έναν αληθινό εραστή, και δεν είναι τυχοδιώκτης επειδή επιθυμεί το γάμο. Ένας στρατηγός που πολεμάει καλά ώστε να κερ-

δίσει τον τίτλο του λόρδου είναι ένας τυχοδιώκτης. Ένας στρατηγός που πολεμάει για τη νίκη, δεν είναι, επειδή η νίκη είναι η ενδεδειγμένη ανταμοιβή για τη μάχη όπως ο γάμος είναι η ενδεδειγμένη ανταμοιβή για την αγάπη. Οι ενδεδειγμένες ανταμοιβές δεν συνδέονται απλά με τη δραστηριότητα για την οποία δίνονται, αλλά είναι η ίδια η δραστηριότητα στην ολοκλήρωσή της. Υπάρχει επίσης μια τρίτη περίπτωση που είναι πιο περίπλοκη. Η ευχαρίστηση της ελληνικής ποίησης είναι σίγουρα μια ενδεδειγμένη, και όχι τυχοδιωκτική, ανταμοιβή της μάθησης των ελληνικών. Αλλά μόνον αυτοί που έχουν φτάσει στο επίπεδο της ευχαρίστησης της ελληνικής ποίησης θα μπορούσαν να πουν από την εμπειρία τους πως έτσι έχουν τα πράγματα. Ο μαθητής που ξεκινάει να μαθαίνει ελληνική γραμματική δεν μπορεί να προσδοκά στην ευχαρίστηση του για το Σοφοκλή ως ενήλικας, όπως ακριβώς ένας εραστής προσδοκά το γάμο και ένας στρατηγός τη νίκη. Ο μαθητής θα πρέπει να αρχίσει να εργάζεται για τους βαθμούς, ή για να αποφύγει την τιμωρία, ή για να ευχαριστήσει τους γονείς του ή, στην καλύτερη των περιπτώσεων, ελπίζοντας σε κάποιο μελλοντικό καλό που επί του παρόντος δεν μπορεί να φανταστεί ή να επιθυμήσει. Η θέση του, συνεπώς, έχει κάποια ομοιότητα με εκείνη του τυχοδιώκτη. Στην πραγματικότητα, η ανταμοιβή που θα έχει θα είναι μια κανονική και ενδεδειγμένη ανταμοιβή, αλλά δεν θα το γνωρίζει μέχρις ότου θα την έχει. Βέβαια, την αποκτά βαθμηδόν. Η ευχαρίστηση εισέρχεται σιγά-σιγά στην απλή αγγαρεία και κανένας δεν μπορεί να εντοπίσει τη μέρα ή την ώρα του πότε τελειώνει το ένα και αρχίζει το άλλο. Αλλά είναι στο βαθμό που προσεγγίζει την ανταμοιβή που γίνεται ικανός να την επιθυμεί για χάρη της. Μάλιστα, η δύναμη της επιθυμίας αυτής είναι η ίδια μια πρωταρχική ανταμοιβή.

Ο χριστιανός, σε σχέση με τον ουρανό, βρίσκεται πάρα πολύ στην ίδια θέση με το μαθητή αυτό. Αυτοί που έχουν φτάσει την αιώνια ζωή ενώπιον του Θεού αναμφίβολα γνωρίζουν πως αυτό δεν είναι απλά μια δωροδοκία, αλλά η ίδια η ολοκλήρωση της επίγειας τους μαθητείας. Αλλά εμείς που δεν την έχουμε φτάσει δεν μπορούμε να το γνωρίζουμε με τον ίδιο τρόπο, και ούτε μπορούμε ακόμη να αρχίσουμε να το γνωρίζουμε εκτός και αν συνεχίζουμε να υπακούμε και να βρίσκουμε την πρώτη ανταμοιβή της υπακοής μας στην αυξανόμενη ένταση στο να επιθυμούμε την τελική ανταμοιβή. Ακριβώς στο ποσοστό που αυξάνει η επιθυμία, ο φόβος για το ότι μήπως είναι μια τυχοδιωκτική επιθυμία θα πεθαίνει και τελικά θα αναγνωριστεί ως μια ανοησία. Αλλά πιθανόν αυτό, για τους περισ-

σότερους από εμάς, δε θα συμβεί σε μια μέρα. Η ποίηση αντικαθιστά τη γραμματική, το ευαγγέλιο αντικαθιστά το νόμο, η επιθυμία μετασχηματίζει την υπακοή, όπως βαθμηδόν η παλίρροια σηκώνει ένα πλοίο που έχει προσαράξει.

Αλλά υπάρχει μια άλλη σημαντική ομοιότητα ανάμεσα στο μαθητή και σε μας. Αν είναι ένα παιδί με φαντασία, είναι πολύ πιθανόν, να απολαμβάνει τους άγγλους ποιητές και μυθιστοριογράφους που είναι κατάλληλοι για την ηλικία του, σε κάποιο χρόνο πριν αρχίσει να υποπτεύεται ότι η ελληνική γραμματική θα τον οδηγήσει σε όλο και περισσότερες ευχαριστήσεις του ίδιου είδους. Μπορεί ίσως να παραμελεί τα ελληνικά του για να διαβάσει στα κρυφά Shelley και Swinburne. Με άλλα λόγια, η επιθυμία που τα ελληνικά πράγματι θα ικανοποιήσουν ήδη υπάρχει σε αυτόν και είναι συνδεδεμένη με τα αντικείμενα που τώρα του φαίνονται αρκετά ασύνδετα με τον Ξενοφώντα και τα ελληνικά ρήματα. Τώρα, αν έχουμε φτιαχτεί για τον ουρανό, η επιθυμία για την ενδεδειγμένη μας θέση ήδη θα υπάρχει σε μας, αλλά δεν θα είναι συνδεδεμένη με το αληθινό αντικείμενο, και

ίσως να φαίνεται ως ο αντίζηλος εκείνου του αντικειμένου. Κι αυτό είναι, νομίζω, ακριβώς εκείνο που βρίσκουμε. Αναμφίβολα, υπάρχει κάποιο σημείο στο οποίο η αναλογία μου για το μαθητή καταρρέει. Η αγγλική ποίηση που διαβάζει ενώ θα έπρεπε να κάνει ασκήσεις ελληνικών μπορεί να είναι τόσο καλή όσο η ελληνική ποίηση στην οποία τον οδηγούν οι ασκήσεις, έτσι ώστε με το να εμμένει στον Milton αντί να προχωρήσει στον Αισχύλο η επιθυμία δεν αγκαλιάζει ένα κίβδηλο αντικείμενο. Όμως η δική μας περίπτωση είναι πολύ διαφορετική. Αν το πέραν του χρόνου και του πεπερασμένου αγαθό είναι ο πραγματικός μας προορισμός, τότε οποιοδήποτε άλλο αγαθό στο οποίο η επιθυμία μας εμμένει θα πρέπει να είναι απατηλό σε κάποιο βαθμό, και θα πρέπει να έχει στην καλύτερη των περιπτώσεων μια συμβολική σχέση με αυτό που πραγματικά ικανοποιεί.

Μιλώντας για την επιθυμία μας για τη μακρινή μας χώρα, που τη βρίσκουμε στους εαυτούς μας ακόμη και τώρα, αισθάνομαι κάποιου είδους ντροπής. Σχεδόν διαπράττω μίαν απρέπεια. Προσπαθώ να παραβιάσω και να ανοίξω το απαρηγόρητο μυστικό σε κάθε έναν από σας – το μυστικό που σας πονά τόσο πολύ ώστε το εκδικείστε ονομάζοντας το Νοσταλγία και Ρομαντισμό και Εφηβεία. Το μυστικό που όταν μας διαπερνά με μια τέτοια γλυκύτητα και όταν σε πολύ ενδόμυχη συζήτηση επίκειται η αναφορά του, γινόμαστε αμήχανοι και γελοίοι με τους εαυτούς μας. Το μυστικό που δεν μπορούμε να κρύψουμε και δεν μπορούμε να πούμε, παρότι επιθυμούμε να κάνουμε και τα

δυο. Δεν μπορούμε να το πούμε επειδή είναι μια επιθυμία για κάτι που ποτέ δεν εμφανίστηκε στην εμπειρία μας. Δεν μπορούμε να το κρύψουμε επειδή η εμπειρία μας συνεχώς μας το υποβάλλει, και προδίδουμε τους εαυτούς μας όπως οι εραστές στο άκουσμα ενός ονόματος. Το πιο σύνηθες μας τέχνασμα είναι να το αποκαλούμε ομορφιά και να συμπεριφερόμαστε σαν να είχαμε τακτοποιήσει το ζήτημα. Το τέχνασμα του Wordsworth ήταν να το ορίζει με ορισμένες στιγμές του παρελθόντος του. Αλλά όλα αυτά είναι μια αυταπάτη. Αν ο Wordsworth πήγαινε σε εκείνες τις στιγμές του παρελθόντος, δε θα έβρισκε το ίδιο το πράγμα, αλλά μόνο την υπόμνηση εκείνου. Αυτό που θυμόταν θα αποδεικνυόταν πως ήταν το ίδιο μια ανάμνηση. Τα βιβλία ή η μουσική στα οποία σκεφτόμασταν πως εντοπιζόταν η ομορφιά θα μας προδώσουν αν βασιστούμε σε αυτά. Δεν ήταν σε αυτά, ήρθε μόνο μέσω αυτών, και αυτό που ήρθε μέσω αυτών ήταν η λαχτάρα. Τα πράγματα αυτά – η ομορφιά, η ανάμνηση του παρελθόντος μας – είναι καλές εικόνες αυτού που πραγματικά επιθυμούμε,

αλλά αν εκληφθούν κατά λάθος ως το ίδιο το πράγμα, αποδεικνύονται άφωνα είδωλα, που ραγίζουν τις καρδιές των λατρευτών τους. Επειδή δεν είναι το ίδιο το πράγμα. Είναι μόνο το άρωμα του άνθους που δεν έχουμε βρει, η ηχώ ενός σκοπού που δεν έχουμε ακούσει, νέα από μια χώρα που δεν έχουμε επισκεφτεί. Μήπως νομίζετε πως υφαίνω κάποιο μυστήριο; Η αλήθεια είναι πως χρειαζόμαστε το δυνατότερο πιθανό τράνταγμα που θα μας ξυπνήσει από

την μαγεία της κοσμικότητας που μας έχει επιβληθεί τα τελευταία εκατό χρόνια. Σχεδόν το όλο μας εκπαιδευτικό σύστημα είναι προσανατολισμένο στο να αναγκάσει σε σιγή αυτή τη ντροπαλή, επίμονη, εσωτερική φωνή. Σχεδόν όλες οι σύγχρονες φιλοσοφίες έχουν επινοηθεί για να μας πείσουν πως το καλό για τον άνθρωπο θα πρέπει να βρεθεί σε αυτή τη γη. Κι όμως είναι αξιοσημείωτο πως φιλοσοφίες όπως αυτές της Προόδου ή της Δημιουργικής Εξέλιξης μόνες τους μαρτυρούν για την αλήθεια, έστω και απρόθυμα, πως ο πραγματικός προορισμός μας είναι κάπου αλλού. Όταν θέλουν να σας πείσουν ότι η γη είναι το σπίτι σας, προσέξτε πώς το κάνουν. Ξεκινούν προσπαθώντας να σας πείσουν πως η γη μπορεί να μετατραπεί σε παράδεισο, δίνοντας σας έτσι ένα εξλαστήριο δώρο για το αίσθημα της εξορίας σας στην τωρινή σας κατάσταση. Μετά, σας λένε πως αυτο το ευτυχές γεγονός εντοπίζεται πολύ μακριά στο μέλλον, δίνοντας σας έτσι ένα εξλαστήριο δώρο για τη γνώση σας ότι η πατρίδα δεν είναι το εδώ και τώρα. Τέλος, για να μην ξυπνήσει η λαχτάρα σας για το υπέρ-χρονικό και χαλάσει το όλο ζήτη-

**Αν ρωτήσετε σήμερα είκοσι
καλούς ανθρώπους ποια
θεωρούν ως την ανώτερη των
αρετών, οι δέκα εννέα θα
απαντούσαν, η Ανιδιοτέλεια.
Αλλά αν ρωτούσατε
οποιοδήποτε από τους
μεγάλους χριστιανούς
του παρελθόντος, θα
απαντούσε, η Αγάπη**

μα, χρησιμοποιούν τη ρητορική που τους βολεύει για να τη διώξουν από τη σκέψη σας, λέγοντας πως ακόμη και όλη την ευτυχία που υποσχέθηκαν πως θα επιτύχει ο άνθρωπος στη γη, κάθε γενεά θα τη χάσει με το θάνατο, συμπεριλαμβανομένης της τελευταίας γενεάς όλων, και ότι όλη η ιστορία θα καταλήξει στο τίποτα, ούτε καν μια ιστορία, για πάντα

Ας κάνουν ό,τι θέλουν, παραμένουμε να αισθανόμαστε μια επιθυμία που καμιά φυσική ευτυχία δεν θα την ικανοποιήσει. Όμως, άραγε υπάρχει κάποια αιτία για να υποθέσουμε πως η πραγματικότητα προσφέρει οποιαδήποτε ικανοποίηση για αυτήν; «Ούτε το ότι είμαστε πεινασμένοι αποδεικνύει πως έχουμε ψωμί» μας λένε. Αλλά νομίζω πως αυτό αποτυγχάνει το στόχο. Η φυσική πείνα κάποιου ανθρώπου δεν αποδεικνύει πως θα βρει κάποιο ψωμί. Μπορεί να πεθάνει από την πείνα σε μια βάρκα στον Ατλαντικό. Όμως είναι βέβαιο πως η πείνα ενός ανθρώπου αποδεικνύει πως προέρχεται από μια φυλή που επουλώνει το σώμα της τρώγοντας και κατοικεί σε έναν κόσμο όπου υπάρχουν βρώσιμες ουσίες. Με τον ίδιο τρόπο, παρότι δεν πιστεύω (εύχομαι να το πιστεύα) πως η επιθυμία μου για τον Παράδεισο αποδεικνύει ότι θα τον απολαύσω, πιστεύω πως είναι μια καλή ένδειξη για το ότι αυτός υπάρχει και ότι ορισμένοι θα τον απολαύσουν. Ένας άντρας μπορεί να αγαπήσει μια γυναίκα και να μην την αποκτήσει, αλλά θα ήταν πολύ παράδοξο αν το φαινόμενο που αποκαλούμε «έρωτας» συνέβαινε σε ένα κόσμο δίχως φύλα.

Εδώ, λοιπόν, βρίσκεται η επιθυμία, που παραμένει να πλανάται και είναι αβέβαιη για το αντικείμενό της, και σε μεγάλο βαθμό ανίκανη να δει την κατεύθυνση στην οποία βρίσκεται. Τα ιερά μας βιβλία μας δίνουν κάποια περιγραφή του αντικειμένου. Είναι, βέβαια, μια συμβολική περιγραφή. Ο ουρανός, εξ ορισμού, είναι εκτός της εμπειρίας μας, αλλά όλες οι νοητές περιγραφές θα πρέπει να είναι πράγματα εντός της εμπειρίας μας. Η εικόνα των Γραφών για τον ουρανό είναι συνεπώς τόσο συμβολική όσο η εικόνα της επιθυμίας μας, αβοήθητη, επινοεί αυτόν. Ο ουρανός δεν είναι στην πραγματικότητα γεμάτος από πολύτιμες πέτρες περισσότερο από ό,τι είναι στην πραγματικότητα η ομορφιά της Φύσης, ή ένα καλό μουσικό κομμάτι. Η διαφορά είναι ότι η Γραφική εικόνα έχει εξουσία. Προέρχεται από ανθρώπους που ήταν πλησιέστερα στο Θεό από εμάς, και έχει αντέξει στη δοκιμασία της χριστιανικής εμπειρίας ανά τους αιώνες. Η φυσική έλξη αυτής της έγκυρης εικόνας για μένα, αρχικά, είναι πολύ μικρή. Εκ πρώτης όψεως ψυχραίνει, παρά ξυπνά σε μένα, την επιθυμία μου. Κι αυτό είναι ακριβώς ό,τι θα ανέμενα. Αν ο χριστιανισμός δε θα μπορούσε να μου πει περισσότερα για αυτή τη μακρινή χώρα από ό,τι η ίδια η ιδιοσυγκρασία μου με οδήγησε να εικάσω ήδη, τότε ο χριστιανισμός δεν θα ήταν ανώτερος από εμένα. Αν θα πρέπει να μου δώσει περισσότερα, αναμένω να είναι λιγότερο ελκυστικά από τα δικά μου. Ο Σοφοκλής στην αρχή φαίνεται ανιαρός και ψυχρός

στο παιδί που έχει φτάσει μόνο στον Shelley. Αν η θρησκεία μας είναι κάτι το αντικειμενικό, τότε δεν θα πρέπει ποτέ να αποστρέψουμε τα μάτια μας από εκείνα τα στοιχεία σε αυτήν που φαίνονται αινιγματικά ή αποκρουστικά. Επειδή είναι ακριβώς τα αινιγματικά και αποκρουστικά που κρύβουν αυτά που δεν γνωρίζουμε ήδη και χρειάζεται να τα μάθουμε.

Οι υποσχέσεις των Γραφών θα μπορούσαν χονδρικά να συνοψιστούν κάτω από πέντε κεφαλίδες. Δίνεται η υπόσχεση (1) ότι θα είμαστε με τον Χριστό, (2) ότι θα μοιάσουμε με Εκείνον, (3) με ένα τεράστιο πλούτο εικόνων, ότι θα έχουμε «δόξα», (4) ότι κατά κάποιο τρόπο θα τραφούμε ή θα συμμετάσχουμε σε συμπόσιο και σε εορτή, (5) ότι θα έχουμε κάποιου είδους επίσημη θέση στο σύμπαν – κυβέρνηση πόλεων, κρίση αγγέλων, θα είμαστε στήλες του ναού του Θεού. Η πρώτη ερώτηση που κάνω σχετικά με τις υποσχέσεις αυτές είναι «Γιατί οποιαδήποτε από αυτές και όχι μόνο η πρώτη;» Μπορεί οτιδήποτε να προστεθεί στην ιδέα του να είμαστε μαζί με τον Χριστό; Επειδή θα πρέπει να είναι σωστό, όπως το έθεσε ένας παλιός συγγραφέας, ότι αυτός που έχει το Θεό και όλα τα άλλα δεν έχει περισσότερα από εκείνον που έχει το Θεό μόνο. Νομίζω πως και πάλι η απάντηση περιστρέφεται γύρω από τη φύση των συμβόλων. Επειδή παρότι μπορεί να ξεφύγει της προσοχής μας εκ πρώτης όψεως, όμως αληθεύει πως οποιαδήποτε ιδέα του να είμαστε με τον Χριστό, που οι περισσότεροι από εμάς θα μπορούσαν τώρα να σχηματίσουν δεν θα ήταν λιγότερο συμβολική κατά πολύ από τις άλλες υποσχέσεις, επειδή θα επικεντρωνόταν στην ανθρωπότητα του Χριστού με τον αποκλεισμό της θεότητας του. Και, είναι γεγονός, ότι οι χριστιανοί εκείνοι που εστιάζονται αποκλειστικά στην πρώτη υπόσχεση πάντοτε προσπαθούν να τη συμπληρώσουν με πολύ γήινες εικόνες. Δεν κατακρίνω μια παρόμοια κατανόηση. Θα ήθελα ειλικρινά να εισχωρήσω σε αυτήν όσο βαθύτερα είναι δυνατό, και η προσευχή μου είναι να το κατορθώσω. Όμως το ζήτημα παραμένει πως κι αυτή δεν είναι παρά ένα σύμβολο, όπως η πραγματικότητα των άλλων πτυχών, αλλά και διαφορετική από άλλες πλευρές, και συνεπώς χρειάζεται διόρθωση από τα διάφορα σύμβολα των άλλων υποσχέσεων. Η παραλλαγή των υποσχέσεων δεν σημαίνει πως οτιδήποτε άλλο εκτός από το Θεό θα είναι η τελική μας ευδαιμονία, αλλά επειδή ο Θεός είναι περισσότερο από ένα Πρόσωπο, και για να μη φανταστούμε τη χαρά της παρουσίας του αποκλειστικά με όρους της τωρινής μας φτωχής εμπειρίας για την προσωπική αγάπη, με όλη τη στενότητα, την ένταση και τη μονοτονία της, παρέχονται αρκετές άλλες εικόνες που διορθώνουν και συμπληρώνουν η μια την άλλη.

Συνεχίζεται

Μετάφραση: Γ. Τασίογλου

Το Εκκλησιαστικό Όργανο ανά τους Αιώνες

του κ. Χρ. Παρασκευόπουλου

Το ακούμε κάθε Κυριακή να ηχεί με τους γλυκόλαλους αλλά και τους επιβλητικούς του ήχους στις εκκλησίες. Το ακούμε σε συναυλίες και εκδηλώσεις σε αίθουσες μουσικής να αποδίδει τα έργα συνθετών ανά τους αιώνες. Το ακούμε από το σπίτι μας στο στερεοφωνικό μας σύστημα, σε δίσκους της επιλογής μας, να ηχεί και να μας χαλαρώνει ή να δημιουργεί ένα υποβλητικό περιβάλλον. Με οποιοδήποτε τρόπο το εκκλησιαστικό όργανο, καταφέρνει πάντοτε να κερδίζει την ακοή μας σε οποιοδήποτε χώρο και να προκαλεί ένα τεράστιο δέος όσο τεράστιο είναι και το μέγεθός του. Στους Καθεδρικούς Ναούς της Ευρώπης μπορεί κάποιος να ακούσει εκκλησιαστικά όργανα με δυσθεώρητες διαστάσεις να βρυχώνται κυριολεκτικά και να δημιουργούν μία απίστευτη ατμόσφαιρα που, πραγματικά, μπορεί να δημιουργήσει συναισθήματα κατάνυξης και δέους στον ακροατή τους.

Η ιστορία του οργάνου αυτού μας πάει πάρα πολύ πίσω. Ήταν ακόμη 246 π.Χ. όταν ο Κτησίβιος, ένας κουρέας από την Αλεξάνδρεια με ελληνική καταγωγή, αποφάσισε να περάσει (χωρίς να το γνωρίζει φυσικά) στην Ιστορία της Μουσικής, αλλά και του ανθρωπίνου γένους, με τη δημιουργία ενός πολύ μεγάλου, για τα δεδομένα της εποχής, μουσικού οργάνου. Η Ύδραυλις, ή αλλιώς Ύδραυλος ήχησε εκείνη τη χρονιά στα εργαστήρια του Κτησίβιου και τον έκανε σίγουρα υπερήφανο για το επίτευγμά του. Ο Ύδραυλος, λοιπόν, ήταν ένα μουσικό όργανο με σειρές ηχητικών σωλήνων, ή αλλιώς αυλών, οι οποίοι ήταν τοποθετημένοι πάνω σε έναν αεροθάλαμο. Κάτω από κάθε αυλό υπήρχε μια βαλβίδα που άνοιγε με το πάτημα ενός πλήκτρου, ξεχωριστά για κάθε αυλό. Κάτω από τη βαλβίδα αυτή υπήρχε αέρας, ελαφρά συμπιεσμένος, έτοιμος για να εισχωρήσει στον αυλό και να τον κάνει να ηχήσει. Ο αέρας παρέχόταν από μια αντλία που τον διοχέτευε σε ένα στρογγυλό δοχείο γεμάτο με νερό ως ένα σημείο, έτσι ώστε να του εξασφαλίζει την απαραίτητη ελαφρή συμπίεση.

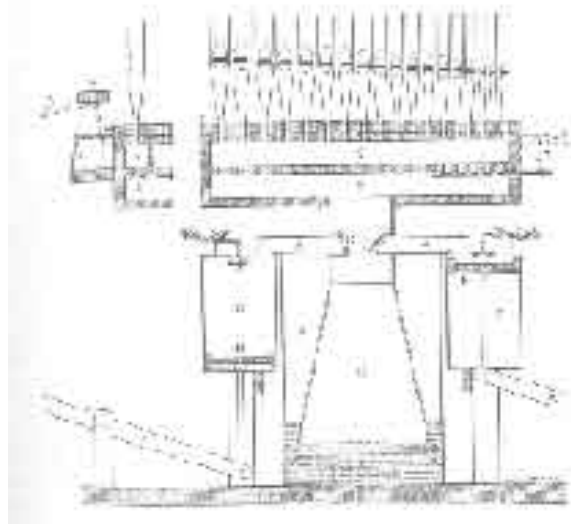
Μέχρι το 1992 υπήρχαν μόνο δύο αρχαιολογικά ευρήματα από Ύδραυλους, τα οποία ανακαλύφθηκαν το ένα στην Πομπηία της Ιταλίας και το άλλο στο

Aquincum της Ουγγαρίας. Το όργανο του Aquincum βρέθηκε σε αρτιότερη κατάσταση και αντίγραφο του εκτίθεται στο Μουσείο της πόλης. Τον Αύγουστο του 1992, μετά από ανασκαφές του καθηγητή Δημητρίου Παντερμαλή στο Δίον της Πιερίας, ήρθε στο φως ένα νέο εύρημα σε πολύ καλύτερη κατάσταση από τα δύο προηγούμενα. Ο Ύδραυλος αυτός είναι αρχαιότερος από τους άλλους δύο (χρονολογείται από τον 1^ο αι. π.Χ.) και αποτελείται από 24 μπρούτζινους αυλούς διαφορετικού ύψους με διάμετρο 1,8 εκατοστά και άλλους 16 με το μισό περίπου της διαμέτρου των προηγούμενων. Οι αυλοί αυτοί έφεραν κατά διαστήματα ασημένιους διακοσμητικούς δακτυλίους κάτι το οποίο μας ανάγει στο αρχαίο κείμενο που λέει «όργανον εκ χαλκών καλάμων». Το όργανο

αυτό, μετά τον καθαρισμό του, εκτέθηκε το 1994 στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών. Το 1995 το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών με την υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού πρόβη σε ανακατασκευή του συγκεκριμένου Ύδραυλου. Κατασκευάστηκαν δύο πειραματικά μοντέλα για την έρευνα της λειτουργίας του βάσει των ευρημάτων του καθηγητή Παντερμαλή στο Δίον. Το τρίτο και οριστικό μοντέλο παρουσιάστηκε στις 10 Αυγούστου 1996 στους Δελφούς στο πλαίσιο της Διεθνούς Συνάντησης Μουσικής που οργάνωσε το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο.

Οι Ύδραυλοι είχαν αρκετές σειρές αυλών που ηχούσαν στους αρχαίους ελληνικούς μουσικούς τρόπους (υπερλύδιος, υπερασιατικός, λύδιος, φρύγιος, υπολύδιος και υποφρύγιος). Όπως είναι αντιληπτό οι σειρές αυτές δε συνηγόσαν, αλλά προορίζονταν για ξεχωριστή χρήση αναλόγως με τον τρόπο που έπρεπε να χρησιμοποιηθεί το όργανο.

Ο Ύδραυλος έγινε αρκετά δημοφιλής στη Ρώμη και στο Βυζάντιο. Τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες χάνεται από τη Ρώμη και τις γύρω περιοχές, συνεχίζει όμως να υπάρχει στο Βυζάντιο. Κάπου στο Μεσαίωνα εγκαταλείφθηκε οριστικά η παροχή αέρα με την υδραυλική αντλία και τοποθετήθηκε φυσικό, παρόμοιο με αυτό των σιδηρουργών. Στα Βυζαντινά χρόνια το όργανο αυτό εκτιμήθηκε δεόντως από τις

Σχέδιο Ύδραυλου του Κτησιβίου

Johann Sebastian Bach

βασιλικές οικογένειες και γι αυτό στο Παλάτιο υπήρχαν τέσσερα μικρά όργανα. Τα δύο από αυτά ήταν κατασκευασμένα από χρυσό και παίζονταν μόνο από την αυτοκρατορική οικογένεια, ενώ τα άλλα δύο ήταν από ασήμι και προορίζονταν για χρήση από πρόσωπα, που ανήκαν στους δύο μεγάλους δήμους του Βυζαντίου, τους Γαλάζιους και τους Πράσινους. Πολλές φορές το όργανο ηχούσε και στον Ιππόδρομο του Βυζαντίου κατά τη διάρκεια επίσημων τελετών. Όργανα είχαν τοποθετηθεί και σε ναούς όπως η Αγία Σοφία και οι Άγιοι Απόστολοι, όμως κανείς δεν ξέρει ποιά ήταν η πραγματική χρήση τους μέσα σε αυτούς τους χώρους. Εικάζεται ότι χρησιμοποιούνταν για τη φωνητική εξάσκηση των ιεροψαλτών, άλλοι, όμως, πιστεύουν ότι ηχούσαν στην έναρξη της λειτουργίας για να συγκεντρώσουν, κατά κάποιον τρόπο, τους πιστούς στο ναό. Ήταν, δηλαδή, κάτι αντίστοιχο με τις καμπάνες που τοποθετήθηκαν στους Ορθόδοξους Ιερούς Ναούς, μετά την υιοθέτησή τους από τους Ρωμαιοκαθολικούς. Καμμία όμως ιστορική πηγή δεν αποκλείει και μια άλλη χρήση, όπως την ήχησή του κατά τη διάρκεια της λειτουργίας.

Η επανεμφάνιση του οργάνου στη Δύση αρχίζει με μια πράξη διπλωματίας. Το 757 μ.Χ. ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος ο Ε΄ ο Κοπρώνυμος, θέλησε να στείλει μια αποστολή στο βασιλιά των Φράγκων, Πιπίνο το Βραχύ, για να τον πάρει με το μέρος του στο εικονοκλαστικό κίνημά του. Η αποστολή αυτή, μεταξύ των άλλων δώρων, είχε και ένα τέτοιο όργανο. Ο Πιπίνος, θέλοντας να αξιοποιήσει το όργανο αυτό κατά τα ήδη υπάρχοντα δεδομένα της Ορθόδοξης Εκκλησίας, το τοποθέτησε στο ναό του Αγίου Κορνηλίου στην πόλη Κομπιέν. Παρ' όλα αυτά το όργανο πολεμήθηκε ιδιαίτερα από την Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, που επέμενε αυστηρά στην ψαλμωδία του αμβροσιανού μέλους στις λειτουργίες, καθαρά μονοφωνικού, απέριπτου και χωρίς τη συνοδεία μουσικού οργάνου. Τελικά, κάπου στο 1100 κατάφερε να οριστικοποιηθεί η παρουσία του στη λειτουργία της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας και να γίνει ένα απαραίτητο και αναπόσπαστο συμπλήρωμα για την τέλεσή της, αρχικά μόνο

σε μοναστήρια και στη συνέχεια και στους υπόλοιπους ενοριακούς ναούς. Συνθέτες όπως ο Girolamo Frescobaldi, Andrea και Giovanni Gabrielli, Francois Couperin, Claudio Merulo, Louis Nicolas Clerambault, Nicolas de Grigny, Guillaume Gabriel Nivers, οι οποίοι ήταν διάσημοι οργανίστες της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας, ανέδειξαν μέσα από τα έργα τους το εκκλησιαστικό όργανο σαν ένα μουσικό όργανο με άπειρες δυνατότητες. Η Διαμαρτυρόμενη Εκκλησία το υιοθέτησε επίσης για τις εκκλησιαστικές ανάγκες της, αλλά και το ανήγαγε σε ένα σπουδαίο μουσικό όργανο, δεδομένου ότι συνθέτες όπως ο Johann Pachelbel, ο Vincent Lübeck, ο Nikolaus Bruhns, ο Dietrich Buxtehude και φυσικά το μεγάλο επιστέγασμα όλων, ο Johann Sebastian Bach ανήκαν στο Διαμαρτυρόμενο Δόγμα και με τις συνθέσεις τους έδωσαν ένα πιο μουσικό παρά θρησκευτικό χαρακτήρα στο εκκλησιαστικό όργανο.

Φυσικά η ιστορία του οργάνου ακολούθησε και την Ιστορία του ανθρώπινου γίγνεσθαι. Πολλοί μουσικοί αφιέρωσαν τη ζωή τους στο να είναι οργανίστες σε εκκλησίες και να εμπλουτίζουν τη λειτουργία με τους θαυμάσιους ήχους του. Πολλοί μηχανικοί θεώρησαν απαραίτητη τη βελτίωση των μηχανισμών του με αποτέλεσμα να έχουμε στις μέρες μας όργανα-μαμμούθ σε εκκλησίες και αίθουσες συναυλιών. Άλλοι πάλι, αποτύπωσαν με τη γραφίδα τους πάνω σε χαρτί αυτά τα θαυμάσια ηχητικά μνημεία της Ιστορίας της Μουσικής, προορισμένα για το όργανο, τα οποία διασώζονται ως τις ημέρες μας και χαίρουν μεγάλης εκτίμησης από εκατομμύρια ανθρώπους, ειδικούς και μη.

Μέχρι και την περίοδο της Βιομηχανικής Επανάστασης το εκκλησιαστικό όργανο ήταν, μαζί με το ρολόι, το πιο δύσκολο μηχανολογικό κατασκευάσμα. Η συναρμογή των πληκτρολογίων με τους αυλούς γινόταν μέχρι τότε με μηχανικό τρόπο, δηλαδή με πλήθος από αρμούς, ράβδους και στροφάλους, σε έκταση πολλών δεκάδων μέτρων, προκειμένου το κάθε πλήκτρο να συνδέεται σωστά με τους αυλούς που αντιστοιχούσαν σε αυτό. Τα ρετζίστρο ή αλλιώς στοπς (δηλαδή οι συρόμενοι σωληνοειδείς διακόπτες επιλογής των ήχων) επικοινωνούσαν επίσης με μηχανικό τρόπο με τις ομάδες των αυλών. Στο εκκλησιαστικό όργανο υπάρχει η δυνατότητα επιλογής ήχων με τα ρετζίστρο. Το ρετζίστρο στην κονσόλα (δηλαδή τα πληκτρολόγιά του οργάνου με όλα τα υπόλοιπα εξαρτήματα) αντιπροσωπεύει ουσιαστικά μια οικογένεια αυλών με όμοια ηχητικά χαρακτηριστικά Ο ήχος του οργάνου διαφοροποιείται ανάλογα με τις επιλογές που έχει κάνει ο οργανίστας στα ρετζίστρο. Όσο πιο πολλά επιλέγονται, τόσο αυξάνεται και η ένταση του οργάνου. Συνεπώς όσο περισσότερους αυλούς έχει ένα όργανο, τόσο αυξάνονται οι ηχητικές του δυνατότητες έτσι ώστε το ακουστικό αποτέλεσμα αμιλλάται ακόμη και τον ήχο μια συμφωνικής ορχήστρας. Όταν ο οργανίστας ενεργοποιήσει το Tutti (έμβολο αυτόματης ενεργοποίησης όλων των ρετζίστρο του οργάνου), τότε το αποτέλεσμα είναι πραγματικά μεγαλειώδες. Τα ρετζίστρο ενός εκκλησιαστικού οργάνου έχουν δύο ειδών ονόματα: Ονόματα που απομμοούνται ήχους οργάνων μιας ορχήστρας, όπως: Trumpet, Oboe, Clarinet, Violoncello, Contrabass, Violin, Viola di Gamba, Fagotto, Cor Anglais, Flauto και ονόματα που υπάρχουν αποκλειστικά σαν ηχοχρώματα εκκλησιαστικού οργάνου όπως: Principal, Bourdon,

Gedackt, Salicional, Quintadena, Unda Maris, Vox Celeste κ.α.

Με την εφαρμογή της ηλεκτρικής αεραντλίας (ενός κινητήρα με μια φτερωτή που δημιουργεί κύμα αέρα και ο οποίος αποθηκεύεται σε ένα ρεζερβουάρ) και γενικότερα με τη χρήση του ηλεκτρισμού εφευρέθηκαν δύο ακόμη είδη συναρμογής: η πνευματική και η ηλεκτροπνευματική. Οι αεραντλίες προμηθεύουν άκοπα συμπιεσμένο αέρα που χρησιμοποιείται για την ήχηση των αυλών, αλλά και για την μετάδοση ενέργειας από το πλήκτρο προς τον εκάστοτε αυλό. Στην πνευματική χρησιμοποιείται μόνο αέρας ο οποίος ανοιγοκλείνει διάφορες βαλβίδες που μεταφέρουν την κίνηση του πλήκτρου προς την βαλβίδα ήχησης του κάθε αυλού. Η ηλεκτροπνευματική είναι παραλλαγή της πνευματικής, δεδομένου ότι εδώ συμμετέχουν ηλεκτρικά κυκλώματα που δίνουν εντολή στο ανοιγόμενο των αρχικών βαλβίδων. Παρ'όλα αυτά οι περισσότεροι οργανίστες προτιμούν εκκλησιαστικά όργανα με μηχανική συναρμογή γιατί παρέχουν μεγαλύτερη αξιοπιστία και σταθερότητα στο παίξιμο. Η πνευματική και ηλεκτροπνευματική συναρμογή είναι λιγότερο αξιόπιστες και συνήθως μεσολαβεί ένα πολύ μικρό χρονικό διάστημα από την ενεργοποίηση του πλήκτρου μέχρι την ήχηση του αυλού. Τα δύο αυτά είδη συναρμογής χρησιμοποιούνται κυρίως για εκκλησιαστικά όργανα όπου η κονσόλα τους πρέπει να τοποθετηθεί σε μια μεγαλύτερη απόσταση. Αντίθετα η μηχανική συναρμογή είναι απαγορευτική σε θέματα απόστασης και τοποθετείται σχεδόν σε επαφή με το όργανο.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό του εκκλησιαστικού οργάνου που δεν έμεινε αναλλοίωτο κατά τη διάρκεια της ύπαρξής του είναι ο ήχος του. Τα εκκλησιαστικά όργανα της Αναγέννησης και της εποχής Μπαρόκ διαφέρουν κατά πολύ σε ήχο από τα μεταγενέστερα της Ρομαντικής Περιόδου. Στην Αναγέννηση ο ήχος ήταν πιο διαυγής και πιο οξύς. Η καθαρότητα και η λαμπρότητα ήταν πρόδηλα σε κάθε ηχοχρώμα. Ήταν επίσης μικρότερα σε διαστάσεις και γενικώς περιορισμένα από πολλές απόψεις, αν και έχουμε και παραδείγματα μεγάλων εκκλησιαστικών οργάνων της εποχής Μπαρόκ, όπως το όργανο Gabler του Αββαείου των Βενεδικτίνων Μοναχών στη Βυρτεμβέργη στη Γερμανία, όπου οι διαστάσεις του ξεπερνούν κάθε προσδοκία για την εποχή εκείνη. Το εκκλησιαστικό όργανο του Αγίου Ιακώβου στο Αμβούργο επίσης είναι ένα όργανο τεραστίου μεγέθους για την εποχή του. Οι συνθέτες που ζούσαν την εποχή εκείνη γνωρίζοντας το χαρακτηριστικό αυτό στον ήχο συνέθεσαν αριστουργήματα που για την ερμηνεία τους απαιτείται μεγάλη προσοχή προκειμένου ο ήχος να είναι καθαρός και αυστηρός σε ύφος. Στην Κλασική Εποχή το εκκλησιαστικό όργανο παραγκωνίστηκε προσωρινά λόγω της δημιουργίας ενός άλλου μουσικού οργάνου που άφησε εποχή και που ακόμη και σήμερα επηρεάζει πολύ την ανθρώπινη ακοή και προτίμηση. Το Hammerklavier ή Κλειδοκύμβαλο (το γνωστό μας πιάνο) κέρδισε αμέσως την αγάπη του κόσμου και λόγω του χαμηλού κόστους κατασκευής αγαπήθηκε πάρα πολύ και από τους συνθέτες αλλά και από το ακροατήριό του. Το εκκλησιαστικό όργανο είχε χάσει την εκτίμηση του κόσμου. Ηχούσε μόνο μέσα στις εκκλησίες για τις θρησκευτικές ανάγκες των πιστών. Όμως δεν άργησε η εποχή της αναβίωσής του. Ήταν κάπου στο 19^ο αιώνα όταν ο φημισμένος κατασκευ-

αστής εκκλησιαστικών οργάνων Aristide Cavaille Coll (1811-1899) αποφάσισε να δώσει ένα άλλο χαρακτήρα στον ήχο του εκκλησιαστικού οργάνου να προσθέσει νέα ηχοχρώματα και να καταργήσει κάποια άλλα που πλέον δε μπορούσαν να εξυπηρετήσουν κάποιο ηχητικό σκοπό. Ο Cavaille Coll ήταν ένας ταλαντούχος τεχνικός. Ο ήχος του εκκλησιαστικού οργάνου έγινε συμφωνικός και μπορούσε το όργανο να ακούγεται σα μια ορχήστρα από μόνο του. Τότε ήταν που άρχισε ένα κύμα κατασκευής τεραστίων εκκλησιαστικών οργάνων και το οποίο δεν έχει ξεπεραστεί ούτε και στις ημέρες μας. Ο Cavaille Coll κατασκεύασε τεράστια εκκλησιαστικά όργανα σε διάφορους ναούς της Γαλλίας όπως η Παναγία των Παρισίων, η Αγία Τριάδα, ο Άγιος Σουλπίκιος, η Αγία Κλοτίλδη, ο Άγιος Διονύσιος, ο Άγιος Στέφανος, ο Άγιος Ρόκος και πολλοί άλλοι. Στα εκκλησιαστικά αυτά όργανα έπαιξαν οργανίστες όπως ο Cesar Franck, ο Charles Marie Widor, ο Olivier Messiaen που συνέθεσαν πραγματικά αριστουργήματα, πάντοτε όμως επηρεασμένοι από το ηχητικό αποτέλεσμα των οργάνων αυτών.

Φυσικά ο Cavaille Coll ήταν ένας από τους κατασκευαστές εκκλησιαστικών οργάνων που άλλαξε το χαρακτήρα του ήχου του. Τον διαδέχτηκε σωρεία άλλων που δημιούργησαν πραγματικά ηχητικά κοσμήματα. Στις ημέρες μας όταν πρόκειται να κατασκευαστεί ένα μεγάλο εκκλησιαστικό όργανο, του προσδίδεται διπτός χαρακτήρας έτσι ώστε να μπορεί να ερμηνευθεί άνετα μουσική από την Αναγέννηση έως και τις ημέρες μας. Ένα άλλο ακόμη πλεονέκτημα στο χειρισμό ενός σύγχρονου εκκλησιαστικού οργάνου είναι η εφαρμογή ηλεκτρονικών υπολογιστών. Ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής συγκεκριμένων δυνατοτήτων μπορεί να είναι ένα πολύτιμο βοήθημα σε έναν οργανίστα, όπως: αυτόματη τοποθέτηση και ομαδοποίηση χρήσης των ρετζίστρο κατά τη διάρκεια μιας συναυλίας, μεμονωμένα είτε κατά ακολουθία και εγγραφή των αυτοσχεδιασμών ενός οργανίστα.

Το εκκλησιαστικό όργανο (το ένα από τα δύο όμοια τμήματα) του Αββαείου του Westminster στο Λονδίνο

Το μεγαλύτερο εκκλησιαστικό όργανο που υπάρχει στην Υφήλιο βρίσκεται στις Η.Π.Α. στο Atlantic City στο New Jersey. Φιλοξενείται στο Auditorium της αίθουσας Boardwalk. Το όργανο αυτό μαζί με την αίθουσα έχουν σίγουρα καταρρίψει πολλά ρεκόρ. Η αίθουσα Boardwalk είναι 150 μέτρα μήκος, 88 πλάτος και 43 ύψος, η χωρητικότητά της είναι 41.000 άτομα! Το όργανο που είναι εγκατεστημένο στην αίθουσα αυτή άρχισε να κατασκευάζεται το 1929 και ολοκληρώθηκε μετά από τέσσερα περίπου χρόνια. Ο λόγος που η κατασκευή του διήρκεσε τόσο πολύ μπορεί να γίνει αντιληπτός από τον επόμενο κατάλογο, που αναφέρει τις διαστάσεις και τα στατιστικά του στοιχεία.

- 80 άτομα εργάζονταν καθημερινά για την εγκατάστασή του.
- Ο μεγαλύτερος αυλός που υπάρχει σε εκκλησιαστικό όργανο, ο οποίος είναι περίπου 20 μέτρα ύψος.
- 33.112 αυλοί
- Κονσόλα με 7 πληκτρολόγια (μοναδική σε όλον τον κόσμο)
- 449 συστοιχίες αυλών
- 1235 διακόπτες πάνω στην κονσόλα
- 7 Swell pedals (ποδόπληκτρα ελέγχου εντάσεως)
- 137.500 μίλια καλωδίων (το οποίο σημαίνει 5,5 φορές το γύρο του Ισημερινού της Γης)
- Κόστος κατασκευής το 1929: 349.630 δολάρια, εικάζεται όμως ότι ξεπέρασε τελικά τις 500.000 (με

Το εκκλησιαστικό όργανο Midmer-Losh, το μεγαλύτερο στην Υφήλιο, που βρίσκεται στο Auditorium της αίθουσας Boardwalk στο Atlantic City των Η.Π.Α.

- σημερινά δεδομένα 10.000.000 δολάρια)
- 70.000 τετραγωνικά μέτρα ξυλείας
- 150 τόνοι βάρος.
- 250.000 ηλεκτρικές επαφές.
- Η περιήγηση σε όλο το όργανο διαρκεί 4,5 ώρες.

Ένα μουσικό όργανο, όπως το εκκλησιαστικό όργανο, ικανό να αποδίδει ένα τόσο μεγάλο ηχητικό πλούτο και με το οποίο ερμηνεύονται μουσικά μνημεία, είναι σίγουρα ένα εργαλείο απαραίτητο για τη δοξολογία του Υψίστου! Ο πραγματικός όγκος του στο χώρο, η πολυπλοκότητά του, η 2.300 ετών ιστορία του, το τεράστιο ρεπερτόριό του, το υπερμεγέθες ηχητικό του φάσμα, η μεγαλειώδης όψη του, είναι μερικά από τα χαρακτηριστικά του και ταυτόχρονα και ιδιότητες που το καθιστούν ικανό να χρησιμοποιείται για τη δόξα του Θεού. Και μόνο το άκου-

μά του είναι τόσο επιβλητικό και υποβλητικό που η σκέψη μας μία μόνο κατεύθυνση μπορεί να πάρει: το Θεό. Ένα τεράστιο εκκλησιαστικό όργανο που ηχεί μέσα σε ένα μεγάλο Καθεδρικό Ναό ωθεί τη νόησή μας και τα συναισθήματά μας στο Δημιουργό των πάντων. Τον τέλειο Θεό μας μόνο ένα τέλειο μουσικό όργανο μπορεί να Τον υμνεί!

Ο κ. Χρήστος Παρασκευόπουλος είναι Σολίστ Εκκλησιαστικού Οργάνου (LRSM Organ) και Οργανίστας της Christuskirche Αθηνών.

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Ειδοποιούνται οι αγαπητοί συνδρομητές του “ΑΣΤΕΡΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ” να εξοφλήσουν τη συνδρομή τους.

**Με κατάθεση στον αριθμό Λογαριασμού Τραπέζης ALPHA
149-00-2786-004611 (Ιωάννης Εμμανουήλ)**

IBAN: GR53 0140 1490 0278 6004 611 - SWIFT Τραπέζης (BIC): CRBAGRAAXXX

ή με ταχυδρομική επιταγή ή στους κατά τόπους αντιπροσώπους.

*Προσοχή!!! Μην αμελήσετε να δώσετε στην τράπεζα το ονοματεπώνυμό σας
ώστε να ενημερωθεί το αρχείο μας.*

Οι συνδρομές για το έτος 2007 παραμένουν ως εξής:

Ελλάδα και Κύπρος: 10 €

Οι συνδρομές του εξωτερικού: Χώρες Ευρωπαϊκής Ενώσεως: 26 €,
ΗΠΑ: 30 δολάρια ΗΠΑ, Καναδάς, Αυστραλία: 40 δολάρια Καναδά ή Αυστραλίας

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΘΕΡΜΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΜΑΣ ΝΑ ΑΠΟΣΤΕΙΛΟΥΝ ΤΟ ΣΥΝΤΟΜΟΤΕΡΟ ΤΙΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΤΟΥΣ

Άγχος

Πώς δημιουργείται και πώς μπορεί να αντιμετωπιστεί

του δρος Av. Καβάκα

Το άγχος είναι το συχνότερο αρνητικό συναίσθημα που καταλαμβάνει και συχνά βασανίζει εκατομμύρια ανθρώπους σήμερα.

Σε ήπια ένταση και κυρίως με τη μορφή τάσης, υπάρχει και συνοδεύει πολλές ενέργειες του ατόμου. Αντιπροσωπεύει τη φάση της προετοιμασίας του οργανισμού για δράση. Είναι μια κατάσταση υψηλής ετοιμότητας για αντίδραση, που φυσικά δεν μπορεί να χαρακτηριστεί σαν παθολογική, αλλά μάλλον σαν μια φυσιολογική και απαραίτητη προετοιμασία για την καλύτερη αντιμετώπιση καταστάσεων μεγάλης έντασης ή για καλύτερη και αποδοτικότερη δράση.

Αυτή η εγρήγορη βοήθεια το άτομο να αντιλαμβάνεται πιο σωστά τις δυσκολίες ή τους κινδύνους και να αντιδρά έγκαιρα και αποτελεσματικά.

Από τη στιγμή όμως που η ένταση του άγχους αυξάνει σε σημείο ώστε να επιφέρει το αντίθετο αποτέλεσμα, που επιμένει αν και το αρχικό αίτιο έχει πια εκλείψει ή που δημιουργείται χωρίς αρκετά σοβαρή αιτία, τότε γίνεται ένα πρόβλημα για τον άνθρωπο.

Σε τέτοιες περιπτώσεις το άτομο δίνει την εντύπωση ότι βρίσκεται σε συνεχή ένταση, είναι ανήσυχο, συχνά ευερέθιστο και υπερευαίσθητο απέναντι στη γνώμη των άλλων, ιδιαίτερα όταν αυτή αφορά το πρόσωπό του.

Αν το άγχος αυξηθεί πιο πολύ και ξεφύγει από τον έλεγχο του ατόμου, το κάνει αμήχανο, δειλό και φοβισμένο. Ευτυχώς αυτές οι καταστάσεις είναι σχετικά σπάνιες και για την καταστολή τους είναι απαραίτητη η άμεση ιατροφαρμακευτική αντιμετώπιση.

Πώς δημιουργείται το άγχος

Οι κυριότεροι παράγοντες που μπορούν να ενοχοποιηθούν για τη δημιουργία άγχους είναι:

α) Ιδιοσυγκρασία. Έχει αποδειχτεί ότι όλοι δεν γεννιόμαστε ίδιοι από άποψη ιδιοσυγκρασίας. Μερικοί είναι λίγο-πολύ αγχώδεις από τη γέννησή τους, όπως παιδιά που καταλαμβάνονται εύκολα από ανησυχία ή φοβίες για γεγονότα ή καταστάσεις που άλλα παιδιά ελάχιστα τα επηρεάζουν.

β) Ανατροφή. Η ανατροφή και οι παιδικές εμπειρίες τροφοδοτούν συχνά το άτομο με άγχος. Αν για παράδειγμα, είχαμε γονείς που απαιτούσαν από μας περισσότερα απ' ό,τι μπορούσαμε να αποδώσουμε

στην παιδική μας ηλικία ή αν ζήσαμε δίπλα σε αγχώδη άτομα που μας μετέδιδαν συνέχεια το άγχος τους, είναι φυσικό να έχουμε κι εμείς άγχος.

γ) Αποτυχίες του παρελθόντος. Αν στο παρελθόν είχαμε επανειλημμένες και απροσδόκητες αποτυχίες, αν είχαμε την αποτυχία να συναντήσουμε περισσότερες δυσκολίες ή εμπόδια απ' ό,τι οι άλλοι γύρω μας, αν απειλήθηκε σοβαρά η ζωή μας, τα σχέδιά μας, τα όνειρα ή οι ελπίδες μας τότε, εκτός από τα άλλα αρνητικά συναισθήματα που ενδεχόμενα έχουν δημιουργηθεί μέσα μας, συχνά εμφανίζεται και άγχος.

δ) Κίνδυνοι και δυσκολίες του παρόντος. Στην καθημερινή μας ζωή υπάρχουν πολλοί κίνδυνοι, άλλοτε **πραγματικοί** και άλλοτε **φανταστικοί**. Επίσης υπάρχουν πολλές υποχρεώσεις και προβλήματα που μας πιέζουν καθημερινά απαιτώντας τη λύση τους. Τέτοιες καταστάσεις μπορεί να είναι: Απειλή της υγείας μας, της αξίας μας, των υπάρχόντων μας, της επαγγελματικής ή οικογενειακής μας κατάστασης, φόβοι για πιθανές δυσάρεστες εξελίξεις που μπορούν να ανατρέψουν τα όνειρά μας, να αναστατώσουν τη ζωή μας ή να μας στερήσουν την παρουσία και την αγάπη κάποιων δικών μας.

Κάθε πραγματική ή φανταστική κατάσταση που απειλεί να μας στερήσει ή να εμποδίσει την ικανοποίηση κάποιας βασικής για μας ανάγκης, μπορεί να μας τροφοδοτήσει με άγχος.

ε) Αμφιβολία για τις ικανότητές μας. Ο κίνδυνος να αποτύχουμε σε κάτι που το θεωρούμε βασικό, δημιουργεί μέσα μας άγχος, ιδιαίτερα όταν αυτό ενισχύει την αμφιβολία μας για την αξία ή τις ικανότητές μας.

Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι, ακόμη και φαινομενικά μικρές ή ασήμαντες υποχρεώσεις, που αδυνατούμε να τις εκπληρώσουμε, μπορούν να δημιουργήσουν άγχος μέσα μας όταν αυτές απειλούν την αυτοεκτίμησή μας.

στ) Διλήμματα. Άγχος μπορεί να δημιουργηθεί μέσα μας όταν αντιμετωπίζουμε διλήμματα ή χρειάζεται να πάρουμε κάποια μεγάλη απόφαση. Σε τέτοιες περιπτώσεις είναι δυνατό να βρεθούμε σε αμηχανία σε σχέση με την απόφαση που πρέπει να πάρουμε ή το δρόμο που θ' ακολουθήσουμε.

Μπροστά σε μια μεγάλη απόφαση μπορεί ν' αμφι-

ταλαντεύομαστε ανάμεσα σε δυο τάσεις: Να προχωρήσουμε στη λύση ή να την αναβάλουμε· να πούμε ναι ή όχι· να τολμήσουμε κάτι το ριψοκίνδυνο; Μια τέτοια κατάσταση δημιουργεί αβεβαιότητα και άγχος, που ευτυχώς υποχωρεί όταν το δίλημμα ξεπεραστεί ή τελικά ληφθεί η απόφαση.

ζ) Εσωτερικές συγκρούσεις. Άγχος δημιουργείται συχνά από συγκρούσεις που γίνονται μέσα μας ανάμεσα στις επιθυμίες ή προσδοκίες μας από τη μια πλευρά και στους περιορισμούς που υπαγορεύει η συνείδηση ή το περιβάλλον από την άλλη.

Άγχος κάποτε είναι μια αντίδραση στην απειλή από καταπιεσμένες αλλά ανερχόμενες επικίνδυνες παρορμήσεις του ασυνείδητου.

η) Ενοχές για λάθη, αποτυχίες ή και αμαρτίες του παρελθόντος, που δεν φροντίσαμε ν' απαλλαγούμε απ' αυτές με εξομολόγηση μπροστά στον Θεό και συγχώρηση, δημιουργούν αρκετή ανησυχία, άγχος ή φοβία μέσα μας.

θ) Υπεραπασχόληση. Τέλος, όσο περισσότερο παίρνουμε στους ώμους μας βάρη και προβλήματα τόσο δικά μας όσο και των δικών μας και αναγκαζόμαστε έτσι να τρέχουμε από το πρωί μέχρι το βράδυ ή να βασανίζουμε συνέχεια το μυαλό μας, τόσο αυξάνει το άγχος μέσα μας.

Εκδηλώσεις του άγχους

Το άγχος εκδηλώνεται με πολλές και ποικίλες μορφές. Το ίδιο το άτομο μπορεί να παραπονιέται για ανησυχία, εσωτερική ταραχή, για αδυναμία να αναπαυθεί ή να νιώσει άνετα. Επίσης αισθάνεται το σώμα του σφιγμένο, παραπονιέται συχνά για ζάλη, πονοκεφάλους, δυσκολία να κρατήσει την προσοχή του συγκεντρωμένη σ' ένα θέμα για αρκετό διάστημα, έχει γαστρεντερικές διαταραχές, συχνά με τη μορφή σπαστικής κολίτιδας, νιώθει σφίξιμο στον αυχένα, προκάρδια ενοχλήματα και πολλά άλλα άτυπα συμπτώματα.

Αν ερωτηθεί μπορεί να ομολογήσει ότι κατέχεται από ένα ακαθόριστο συναίσθημα ότι κάτι το κακό ή δυσάρεστο μπορεί να του συμβεί κι ότι το μυαλό του είναι γεμάτο από σκέψεις γύρω από πιθανές δυσάρεστες εξελίξεις, από τα προβλήματα και τις δυσκολίες που συναντάει και τον τρόπο που πρέπει να τα αντιμετωπίσει.

Εκτός από το άγχος, τα συναισθήματά του χαρακτηρίζονται άλλοτε από φάσεις θυμού ή εξάρσεις οργής και άλλοτε από κατάθλιψη που συνοδεύεται από τύψεις και ενοχές.

Όταν το άγχος είναι κάπως έντονο, εξαφανίζει την ειρήνη μέσα από το άτομο και μπορεί να το παρασύρει σε άσκοπες κινήσεις του σώματος ή των άκρων του ή να μην του επιτρέπει να καθήσει ήρεμος στον ίδιο τόπο ακόμη και για λίγη ώρα. Επίσης του αφαιρεί την ικανότητα να νιώσει χαρά και ικανοποίηση κι όταν ακόμη πληροφορηθεί κάποιο ευχάριστο γι' αυτόν νέο.

Όσο πιο έντονο είναι το άγχος τόσο πιο ανίκανος γίνεται ο άνθρωπος να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του, να λύσει κάποιο πρόβλημά του ή να αποφασίσει μπροστά σε κάποιο δίλημμα.

Σε τέτοιες περιπτώσεις το άτομο μπορεί να φτάσει στο σημείο να θεωρεί τον εαυτό του αποτυχημένο κι έτσι να προδιατίθεται για νέες αποτυχίες. Είναι γνωστό πως, όταν κάποιος χάνει την αυτοπεποίθησή του κάνει συχνά ενέργειες, που όχι μόνο δεν υποβοηθούν στην επιτυχία αλλά αντίθετα ενισχύουν την πιθανότητα της αποτυχίας.

Τέλος, σε μερικές περιπτώσεις το άγχος, ιδιαίτερα όταν είναι έντονο, μπορεί να εκδηλωθεί με τη μορφή κρίσεων πανικού και τρόμου.

Αντιμετώπιση του άγχους

Η αντιμετώπιση του άγχους εξαρτάται από την έντασή του. Έντονες αγχώδεις καταστάσεις ή κρίσεις πανικού χρειάζονται άμεση ιατροφαρμακευτική αντιμετώπιση, ενώ ηπιότερες μορφές μπορούν να ξεπεραστούν με κατάλληλη καθοδήγηση και χωρίς τη χρησιμοποίηση αγχολυτικών φαρμάκων.

Έντονο άγχος ή κρίσεις πανικού. Ο ασθενής βρίσκεται σε τέτοια κατάσταση που του είναι αδύνατο να ελέγξει τα συναισθήματά του ή να τροποποιήσει τις συνθήκες της ζωής του. Γι' αυτό επείγει η άμεση ανακούφισή του.

Τα αγχολυτικά φάρμακα αποδείχτηκαν ένα πολύ καλό μέσο για την αντιμετώπιση τέτοιων καταστάσεων. Είναι δυνατό σήμερα, μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα, συχνά μερικών μόνο ωρών να μειωθεί σημαντικά η ένταση του άγχους και να ανακουφιστεί ο ασθενής. Αυτό φυσικά δεν σημαίνει ότι ο άνθρωπος έχει απαλλαγεί από το άγχος του. Γι' αυτό και πρέπει, στη συνέχεια, να καθορισθεί μια ολοκληρωμένη αντιμετώπιση.

Η αντιμετώπιση αυτή αποτελείται συνήθως από δύο σκέλη. Τα αγχολυτικά φάρμακα και την υποστηρικτική ψυχοθεραπεία. Τα αγχολυτικά χρησιμοποιούνται για μερικές εβδομάδες και σπανιότερα για μήνες. Στη συνέχεια μειώνεται βαθμιαία η δόση. Για μερικά απ' αυτά (βενζοδιαζεπίνες) υπάρχει ο κίνδυνος του εθισμού ή της εξάρτησης, γι' αυτό δεν είναι λογικό να χρησιμοποιούνται από τους ασθενείς χωρίς ιατρική καθοδήγηση.

Η υποστηρικτική ψυχοθεραπεία έχει σαν σκοπό να βοηθήσει τον ασθενή να τροποποιήσει τις πειστικές συνθήκες της ζωής του ή αν αυτό δεν είναι δυνατό, να ενισχυθεί η ικανότητά του για την αντιμετώπιση δύσκολων καταστάσεων.

Πρόληψη ή αντιμετώπιση ηπιότερων μορφών άγχους. Η πρόληψη του άγχους ή η αντιμετώπιση ήπιων καταστάσεων που έχουν ξεπεράσει την οξεία φάση, μπορεί να είναι αποτελεσματική με σωστή καθοδήγηση.

Φυσικά, λύση δεν είναι το γνωστό «μην άγχεσαι», γιατί απλούστατα ο άνθρωπος ούτε θέλει να άγχεται, ούτε είναι δυνατό, σε ορισμένες καταστάσεις, να μην άγχεται.

Η πιο σωστή λύση θα ήταν να απαλλαγεί το άτομο από τις αιτίες που προκαλούν ή θα μπορούσαν να του προκαλέσουν άγχος. Επειδή όμως αυτό, δεν μπορεί πάντοτε να εφαρμοστεί στην πράξη, απομένει να εν-

σχυθεί η αντίσταση του οργανισμού ώστε να ανέχεται καταστάσεις stress χωρίς να δημιουργείται μέσα του άγχος ή καλύτερα να διαφοροποιηθεί ο εσωτερικός του κόσμος σε σημείο ώστε να μην επηρεάζεται από καταστάσεις που διαφορετικά θα του δημιουργούσαν άγχος.

Πώς όμως μπορεί να γίνει αυτό; Ο Κύριός μας Ιησούς Χριστός, στην «επί του όρους» ομιλία μας δίνει ορισμένες βασικές αρχές που αν τις τηρήσουμε μπορούμε να αποφύγουμε το άγχος και τις δυσάρεστες συνέπειές του. Αυτές θα δούμε αναλυτικά στη συνέχεια, αφού πρώτα παραθέσουμε το σχετικό κείμενο, όπως μας το αναφέρει ο ευαγγελιστής Ματθαίος.

«Ουδείς δύναται δύο κυρίους να δουλεύει· διότι ή τον ένα θέλει μισήσει και τον άλλον θέλει αγαπήσει· ή εις τον ένα θέλει προσκολληθεί και τον άλλον θέλει καταφρονήσει. Δεν δύνασθε να δουλεύητε Θεόν και Μαμωνά. Δια τούτο σας λέγω, Μη μεριμνάτε περί της ζωής σας, τι να φάγητε και τι να πίνητε· μηδέ περί του σώματός σας, τι να ενδυθήτε. Δεν είναι η ζωή τιμιώτερον της τροφής και το σώμα του ενδύματος;

Εμβλέψατε εις τα πετεινά του ουρανού, ότι δεν σπεύρουσιν, ουδέ θερίζουσιν, ουδέ συνάγουσιν εις τας αποθήκας, και ο Πατήρ σας ο ουράνιος τρέφει αυτά· εις δεν εισθε πολύ ανώτεροι αυτών; Αλλά τις από σας μεριμνών δύναται να προσθέσει μίαν πήλην εις το ανάστημα αυτού;

Και περί ενδύματος τι μεριμνάτε; Παρατηρήσατε τα κρίνα του αγρού πώς αυξάνουσι· δεν κοπιάζουσιν, ουδέ κλώθουσι. Σας λέγω όμως ότι ουδέ ο Σολομών εν πάση τη δόξη αυτού ενεδύθη ως εν τούτων. Αλλ' εάν τον χόρτον του αγρού, όστις σήμερα υπάρχει και αύριον ρίπτεται εις τον κλίβανον, ο Θεός ενδύει ούτω, δεν θέλει ενδύσει πολλώ μάλλον εσάς, ολιγόπιστοι;

Μη μεριμνήσητε λοιπόν, λέγοντες, τι να φάγητε, ή τι να πίνωμεν, ή τι να ενδυθώμεν; Διότι πάντα ταύτα ζητούνσιν οι εθνικοί· επειδή εξεύρει ο Πατήρ σας ο ουράνιος ότι έχετε χρείαν πάντων τούτων. Αλλά ζητείτε πρώτον την βασιλείαν του Θεού και την δικαιοσύνην αυτού· και ταύτα πάντα θέλουσι σας προστεθεί.

Μη μεριμνήσητε λοιπόν περί της αύριον διότι η αύριον θέλει μεριμνήσει τα εαυτής· αρκετόν είναι εις την ημέραν το κακόν αυτής» (Ματθ. ζ' 24-34).

Από τα λόγια αυτά του Ιησού φαίνεται ότι, αν θέλουμε να μην καταληφθούμε ή να απαλλαγούμε από το άγχος που υπάρχει μέσα μας, πρέπει να ακολουθήσουμε την εξής γραμμή:

α) Να μην προσπαθούμε να συμβιβάσουμε τα ασυμβίβαστα. Δεν είναι δυνατό να υπηρετήσουμε και τον Θεό και τον Μαμωνά, επειδή η παρουσία του ενός αποκλείει αυτόματα την παρουσία του άλλου. Δεν μπορούμε να ζούμε ταυτόχρονα και σαν χριστιανοί και σαν κοσμικοί, επειδή η γνήσια χριστιανική ζωή είναι ασυμβίβαστη με την κοσμική. Δεν μπορούμε να αγαπούμε και τον Θεό και το φρόνημα του κόσμου συγχρόνως, επειδή ο κόσμος είναι εχθρικά διατεθειμένος απέναντι στον Θεό. Αν προσπαθήσουμε να κάνουμε αυτό το συμβιβασμό, θα δημιουργήσουμε προβλήματα στον εαυτό μας.

Όπως δεν μπορούμε να είμαστε σύζυγοι μιας γυναίκας και συγχρόνως εραστές μιας άλλης, επειδή αργά ή γρήγορα το μουσικό θα αποκαλυφθεί με όλες τις δυσάρεστες συνέπειές του, κι όπως δεν μπορούμε

να δείχνουμε αγάπη όταν μέσα μας υπάρχει μίσος, επειδή αυτό θα βρει τρόπο να εκδηλωθεί, το ίδιο δεν μπορούμε να ζήσουμε μια μοιρασμένη ζωή.

β) Να μη φορτώνουμε τον εαυτό μας με διπλά βάρη. Κι όταν ακόμη οι στόχοι που βάλαμε στη ζωή μας δεν είναι ασυμβίβαστοι μεταξύ τους, συχνά απαιτούν ειδική προσπάθεια ο καθένας τους. Αν για παράδειγμα, θέλω να γίνω και καλός γιατρός και καλός αθλητής, θα πρέπει να προσπαθήσω διπλά, επειδή δεν είναι εύκολο να αποδώσω καλά σε δυο δουλειές συγχρόνως. Και μόνο η προσπάθεια να φανώ συνεπής και στις δύο υποχρεώσεις μου θα με κουράσει και υπάρχει κίνδυνος να δημιουργήσει μέσα μου αρκετό άγχος.

Δεν είναι σωστό να φορτώνομαι διπλά βάρη στους ώμους μου, όσο κι αν θεωρώ τον εαυτό μου ικανό, επειδή αργά ή γρήγορα θα κουραστώ και θα εξαντληθώ.

Ένας από τους λόγους που αρκετοί άνθρωποι σήμερα έχουν άγχος είναι η επιθυμία τους να αποκτήσουν πολλά μέσα σε λίγο σχετικά χρόνο.

γ) Να μη μένουμε για καιρό σε αμφιβολία ή διλήμματα. Κάθε τόσο αντιμετωπίζουμε κάποιο πρόβλημα και χρειάζεται να πάρουμε μια απόφαση. Όταν το πρόβλημα είναι απλό, η απόφαση δεν είναι δύσκολη. Όταν όμως αυτό αφορά όλο το μέλλον μας, όπως η εκλογή επαγγέλματος ή συζύγου ή είναι κάτι που θα έχει σοβαρές οικονομικές ή άλλες συνέπειες, όπως η αγορά κάποιου ακινήτου κ.λπ., τότε η απόφαση δεν είναι καθόλου εύκολη. Παρόλα αυτά, όμως, δεν είναι καλό να παρατείνεται μια κατάσταση αβεβαιότητας, αμφιβολίας ή αμφιταλαντεύσεων. Μετά από προσευχή και όσο είναι δυνατό ψύχραιμη θεώρηση του προβλήματος, καλό είναι να πάρουμε μια απόφαση και να μην υπαναχωρήσουμε, εκτός εάν μεσολαβήσει κάτι πολύ σοβαρό ή απροσδόκτο.

Η παράταση μιας αβεβαιότητας μπορεί να εξαντλήσει ψυχικά μερικούς από μας, επειδή συνοδεύεται από διαρκή ένταση και εσωτερική αναστάτωση.

δ) Να δεχόμαστε όπως είναι τις καταστάσεις που δεν μπορούμε να τις αλλάξουμε. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν θα προσπαθήσουμε να τις τροποποιήσουμε, να τις βελτιώσουμε ή να μειώσουμε τις αρνητικές τους συνέπειες, αλλά και όταν αυτό δεν μπορεί να γίνει στο βαθμό που θα θέλαμε, πρέπει να μάθουμε να τις ανεχόμαστε και να προσαρμοζόμαστε σ' αυτές με όσο το δυνατό λιγότερη ζημιά για μας και το περιβάλλον μας.

Αν για παράδειγμα, διαπιστώσουμε ότι ο σύντροφός μας δεν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες μας, είναι περιττός κόπος η προσπάθεια να τον αλλάξουμε. Αυτό μόνο προβλήματα σε μας και στις συζυγικές μας σχέσεις μπορεί να φέρει. Αν αντίθετα, τον δεχτούμε όπως είναι, μπορούμε να τον αγαπήσουμε και στη συνέχεια να τον βοηθήσουμε ώστε να μειωθεί η ένταση ή και να απαλλαγεί από ορισμένα ενοχλητικά σε μας στοιχεία του χαρακτήρα του.

Επίσης αν κάποια περίσταση μας έχει προκαλέσει σοβαρό πρόβλημα, καλύτερα είναι να τη δεχτούμε σαν γεγονός για να μπορέσουμε έτσι ψύχραιμοι να μειώσουμε όσο είναι δυνατό τις αρνητικές συνέπειες

της, παρά να βασανιζόμαστε από άγχος και ενοχές στην προσπάθειά μας να διαλευκάνουμε το γιατί και πώς έχει συμβεί.

ε) Να αξιολογούμε σωστά. Κλασικό παράδειγμα είναι η περίπτωση της Μάρθας (Λουκ. ι' 38-42). Ο Ιησούς μαζί με τους μαθητές Του επισκέφθηκε το σπίτι της, όπως συνήθιζε να κάνει. Η Μάρθα ήθελε να ευχαριστήσει τον Κύριο. Αυτή ακριβώς η αξιέπαινη επιθυμία της την παρέσυρε σ' ένα ασταμάτητο τρεχαλήτο. Το φαγητό έπρεπε να ψηθεί χωρίς να καεί. Το τραπέζι να ετοιμαστεί, το ψωμί να κοπεί, το φαγητό να σερβιριστεί, τα χωairoπήrouνα και οι πετσέτες να τοποθετηθούν σωστά, το νερό να είναι δροσερό και το κρασί αρκετό.

Οι πολλές δουλειές θόλωσαν το μυαλό της Μάρθας. Η σκέψη μήπως δεν τα προλάβει όλα ή μήπως κάτι δεν πάει καλά την αναστάτωνα. Την ίδια στιγμή η αδελφή της, η Μαρία απολάμβανε την παρουσία και τη διδασκαλία του Ιησού.

Τελικά η Μάρθα δεν άντεξε. Πλησίασε τον Ιησού, φανερά ενοχλημένη από τη συμπεριφορά της αδελφής της και Του είπε: «Κύριε, δεν σε μέλει ότι η αδελφή μου με αφήκε μόνη να υπηρετώ; Επέ λουπόν προς αυτήν να μοι βοηθήσει» (Λουκ. ι' 40). Ξαφνιάστηκε όμως όταν διαπίστωσε ότι ο Ιησούς, όχι μόνο δεν έκανε αυτό που Του ζήτησε, αλλά αντίθετα της είπε: «Μάρθα, Μάρθα, μεριμνάς και αγωνίζεσαι περί πολλά· πλην ενός εστί χρεία» (εδ. 41).

Η Μάρθα έκανε λάθος στην αξιολόγηση. Μεγαλύτερη αξία είχε η πνευματική τροφή που έδινε ο Κύριος από την υλική που με άγχος ετοίμαζε η Μάρθα. Εξάλλου άλλο πράγμα είναι η συνειδητή και υπεύθυνη εργασία και άλλο η μέριμνα γι' αυτήν. Μπορώ άνετα και ήρεμα να κάνω οποιαδήποτε δουλειά χωρίς αυτή να μου δημιουργεί άγχος.

Σαν τη Μάρθα κι εμείς επηρεασμένοι από την κοσμική νοοτροπία που επικρατεί γύρω μας, συχνά παρασυρόμαστε σε λαθεμένη αξιολόγηση. Έτσι βάζουμε σε πρώτη θέση δευτερεύουσας σημασίας αξίες και όταν δεν μπορούμε να τις πετύχουμε είναι φυσικό να ανησυχούμε σοβαρά.

Η ζωή, είπε ο Χριστός, έχει μεγαλύτερη αξία από την τροφή και το σώμα από ντύσιμο. Όμως κι εμείς οι χριστιανοί, επηρεασμένοι από τις αντιλήψεις που επικρατούν γύρω μας, κάνουμε το λάθος να ασχολούμαστε περισσότερο με το τι θα φάμε, τι θα πιούμε ή πώς θα ντυθούμε, παρά με το πώς θα ζήσουμε καλύτερα ή πώς θα αξιοποιήσουμε σωστότερα τα σωματικά ή ψυχικά χαρίσματα και ικανότητες που μας έχει δώσει ο Θεός. Αυτό έχει σαν συνέπεια τη δημιουργία άγχους ή ανησυχίας μέσα μας, κάτι που θα μπορούσε εύκολα να είχε αποφευχθεί.

Οι κύριοι στόχοι των περισσότερων ανθρώπων σήμερα είναι η υλική και αισθησιακή απόλαυση, η απόκτηση, η επίδειξη, η κοινωνική προβολή και η μόρφωση. Όλοι αυτοί οι στόχοι αφορούν τούτη την προσωρινή ζωή μας και γι' αυτό είναι δευτερεύουσας σημασίας. Η προσκόλληση του ανθρώπου σ' αυτούς ακριβώς τους σκοπούς, που τους θεωρεί πρωταρχικούς, έχει σαν συνέπεια τη δημιουργία έντονου άγχους μέσα του, ιδιαίτερα όταν διαπιστώσει ότι υπάρχει κίνδυνος να μην τους επιτύχει.

Είναι βασικό, λοιπόν, για τον καθένα μας, να

μάθουμε να αξιολογούμε σωστά τις καταστάσεις. Αν συνειδητοποιήσουμε ότι πρωταρχική αξία έχει η ψυχή μας και η αιώνια ζωή, που μας προσφέρει με αγάπη ο Θεός, θα απαλλαγούμε από το άγχος που δημιουργείται μέσα μας εξαιτίας της καθημερινής και εντατικής προσπάθειάς μας να πετύχουμε τους στόχους που έχουμε βάλει για τη ζωή μας εδώ στη γη.

Μόνο όταν βάλουμε σαν κύριο στόχο της ζωής μας το «θησαυρίζετε εις εαυτούς θησαυρούς εν ουρανών» (Ματθ. ς' 20), θα παύσουμε να ανησυχούμε και να αγωνιούμε επειδή δεν μπορούμε να «θησαυρίζουμε εις εαυτούς θησαυρούς επί της γης» (Ματθ. ς' 19). Μόνο όταν μάθουμε να βλέπουμε πρώτα ψηλά, «στα πετεινά του ουρανού» και έπειτα χαμηλά, θα απαλλαγούμε από πολλά άσκοπα δεινά. Μόνο όταν μάθουμε το «ζητείτε πρώτον την βασιλείαν του Θεού και την δικαιοσύνην αυτού» τότε θα πραγματοποιηθεί και στη δική μας ζωή το «ταύτα πάντα θέλουσι σας προστεθεί» (Ματθ. ς' 33).

σ) Να ζούμε στο σήμερα μόνο και όχι στο χτες ή στο αύριο. Είναι αδύνατο να ξαναζήσουμε το χτες, όσο ευχάριστο κι αν ήταν αυτό για μας ή να αλλάξουμε τις εμπειρίες μας από το παρελθόν, όσο άσχημες κι αν ήταν. Αξίζει μόνο να προσπαθήσουμε να μειώσουμε τις δυσάρεστες συνέπειές τους. Το μόνο που πετυχαίνουμε με το άγχος και την προσκόλλησή μας στο παρελθόν είναι να μη μπορούμε να προσαρμοστούμε ή να ζήσουμε καλά το παρόν.

Επίσης είναι αδύνατο να προβλέψουμε το μέλλον. Μπορούμε φυσικά και πρέπει να προετοιμαστούμε γι' αυτό όσο μπορούμε καλύτερα. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι θα αρχίσουμε να σκεφτόμαστε συνέχεια ή να ανησυχούμε για πιθανά μελλοντικά προβλήματα ή για πιθανές δυσάρεστες εξελίξεις.

Η πείρα έχει δείξει ότι, κατά κανόνα, οι ανησυχίες μας για το μέλλον δεν επαληθεύονται και συνεπώς, τις περισσότερες φορές αγωνιούμε για πράγματα που δεν πρόκειται να συμβούν ποτέ. Αν πάλι κάτι απ' αυτά που φοβόμαστε συμβεί, θα έχουμε το χρόνο να το αντιμετωπίσουμε και να δώσουμε τη σωστή λύση στην κατάλληλη ώρα.

Τέλος, είναι γνωστό ότι η ανησυχία και η υπερβολική φροντίδα για πιθανά γεγονότα του αύριο, μειώνει σημαντικά την ικανότητά μας να αντιμετωπίσουμε σωστά τα προβλήματα του σήμερα. Συχνά μάλιστα η ανησυχία και το άγχος που μας καταλαμβάνει, δημιουργεί νέα προβλήματα για μας στο παρόν.

ζ) Να μην ξεχνάμε ότι το άγχος μας κάνει να βλέπουμε το αύριο πιο σκοτεινό απ' ό,τι στην πραγματικότητα είναι. Είναι γεγονός ότι ακόμη και στις περιπτώσεις που η ανησυχία και οι φόβοι μας επαληθευτούν, πάλι τα δυσάρεστα γεγονότα είναι συνήθως λιγότερο οδυνηρά απ' όσο εμείς είχαμε φανταστεί. Αυτό συμβαίνει γιατί η ανησυχία μεγαλοποιεί πάντοτε στη σκέψη μας τις πιθανές δυσάρεστες εξελίξεις. Χαρακτηριστικά υπενθυμίζουμε πως ο φόβος ενδεχόμενου πολέμου πανικόβαλε τους Αθηναίους τόσο πολύ, πριν χρόνια, που όρμησαν και άδειασαν όλα τα ράφια από τα καταστήματα τροφίμων. Το ίδιο συνέβη και το 1986 όταν φάνηκε ο κίνδυνος ραδιενεργού μόλυνσης από το πυρηνικό ατύχημα του Τσερνομπίλ.

η) Να μην ξεχνάμε ότι το άγχος δυσκολεύει αντί να βοηθήσει τη λύση. Όταν ανησυχούμε για κάτι, αρχίζουμε χωρίς να το αντιληφθούμε να εντοπίζουμε τη σκέψη μας στις δυσκολίες, στα εμπόδια ή στις δυσάρεστες εξελίξεις και όχι τόσο στον τρόπο που πρέπει να τα αντιμετωπίσουμε.

Το άγχος μας κάνει να νιώθουμε τόσο βαριά τα μαύρα σύννεφα που μας σκεπάζουν, ώστε ξεχνάμε ότι πάνω απ' αυτά υπάρχει ένας φωτεινός ήλιος που δεν θα αργήσει να λάμψει ξανά. Σκεφτόμαστε τόσο πολύ το πρόβλημα που δεν μπορούμε πια να δούμε τη λύση κι έτσι δυσκολεύουμε ακόμη περισσότερο τη ζωή μας.

Μάλιστα το άγχος μπορεί να μας παρασύρει σε τέτοιες ενέργειες που μπορούν να κάνουν πιο πιθανή μια απίθανη εξέλιξη ή ακόμη και να την επισπεύσουν.

θ) Να μην κρατούμε στα χέρια μας εκείνα που πρέπει να τα αναθέσουμε στον Κύριο. Η πιο συχνή αιτία του άγχους είναι η προσπάθειά μας να διεκπεραιώσουμε εμείς σοβαρά προβλήματα και δύσκολες καταστάσεις, αντί να τα αναθέσουμε στον Κύριο μας που είναι ο μόνος ικανός να τα αντιμετωπίσει και να δώσει τη σωστή λύση.

Γι' αυτό το λόγο ο απόστολος Πέτρος μας προτρέπει: «*Πάσαν την μέριμναν υμών ρίψατε επ' αυτόν, διότι αυτός φροντίζει περί υμών*» (Α' Πέτρ. ε' 7). Όπως και παραπάνω σημειώσαμε, ο Κύριος Ιησούς είπε: «*Τις από ας μεριμνών δύναται να προσθέσει μίαν πήχην εις το ανάστημα αυτού;*» (Ματθ. ζ' 27). Το ύψος του σώματός μας, όπως και πολλά άλλα πράγματα ξεφεύγουν από τις δικές μας δυνατότητες. Το άγχος, όχι μόνο δεν μας βοηθάει να αυξήσουμε το ύψος του σώματός μας (αν είμαστε κοντοί), να βελτιώσουμε την εμφάνισή μας (αν δεν μας αρέσει αρκετά) ή να επιμηκύνουμε τη ζωή μας, αλλά μπορεί να φέρει τα αντίθετα αποτελέσματα, ακόμη και να συντομώσει τη ζωή μας.

ι) Να αναπαυόμαστε στον Κύριο και Θεό μας. Ο καλύτερος τρόπος για να απαλλαγούμε από το άγχος και τις μέριμνες είναι να μάθουμε να αναπαυόμαστε στον Κύριο και Θεό μας.

Είναι γνωστό ότι οι πράξεις και τα συναισθήματά μας εξαρτώνται από τις σκέψεις και τη φαντασία μας. Όσο περισσότερο σκεφτόμαστε τα προβλήματά μας και τις πιθανές δυσάρεστες εξελίξεις, τόσο περισσότερο ανησυχούμε και αγωνιούμε. Αντίθετα, όσο η σκέψη μας απομακρύνεται απ' αυτά, τόσο περισσότερο ησυχάζουμε.

Πώς όμως μπορεί η σκέψη μας να αποκολληθεί από τα προβλήματά μας; Μόνο ήταν η προσοχή μας στραφεί σε κάτι άλλο, πιο σπουδαίο και αξιόλογο. Για τον πιστό άνθρωπο αυτό δεν είναι άλλο από το μεγαλείο της αγάπης και του ελέους του Θεού και τις θαυμάσιες υποσχέσεις Του.

Ο Δαβίδ είχε μάθει αυτό το μυστικό γι' αυτό και λέει: «*Αναπαύου επί το Κύριον και πρόσμενε αυτόν*» (Ψαλμ. λζ' 7). Αλλά και ο απόστολος Παύλος γράφει: «*Μη μεριμνάτε περί μηδενός· αλλ' εν παντί πράγματι ας γνωρίζονται τα ζητήματά σας προς τον Θεόν μετ' ευχαριστίας δια της προσευχής και της δεήσεως. Και η ειρήνη του Θεού, η υπερέχουσα πάντα νουν, θέλει διαφυλάξει τας καρδίας σας και τα διανοήματά σας*

δια του Ιησού Χριστού» (Φιλ. δ' 6-7).

Δεν αρκεί να σταματήσουμε απλά να ανησυχούμε, αλλά είναι απαραίτητο να στραφεί η προσοχή μας στον Θεό με προσευχή και ευχαριστία σ' Αυτόν. Καθώς παρουσιαζόμαστε μπροστά Του μπορούμε να αφήσουμε στα πόδια Του, τόσο τις αποτυχίες και τα λάθη του παρελθόντος, όσο και τις ανάγκες του παρόντος, αλλά και τους φόβους μας για το μέλλον. Να ζητήσουμε συγχώρηση για τα λάθη μας και να Του εμπιστευθούμε τις ανάγκες και τις ανησυχίες μας. Όλα αυτά όμως με καρδιά γεμάτη ευχαριστία και ευγνωμοσύνη προς τον Κύριο μας.

Η εμπιστοσύνη στον Θεό και η ευγνωμοσύνη γι' Αυτόν διώχνει κάθε ανησυχία από μέσα μας. Αυτό ακριβώς έκανε ο Δαβίδ: «*Θέλω ευλογεί τον Κύριον εν παντί καιρώ*» (Ψαλμ. λδ' 1) και γι' αυτό δεν ανησυχούσε ούτε στις πιο δύσκολες στιγμές.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Δαβίδ έγραψε αυτό τον Ψαλμό ενώ ήταν στην έρημο, κυνηγημένος από το βασίλειο Σαούλ. Η εμπιστοσύνη του στον Θεό και η ευχαριστία και δοξολογία του γι' Αυτόν, του έδινε ειρήνη, παρόλο που βρισκόταν κάτω από μεγάλο κίνδυνο.

Στον ίδιο Ψαλμό και λίγο πιο κάτω γράφει: «*Εξεζήτησα τον Κύριον και επήκουσέ με και εκ πάντων των φόβων μου με ηλευθέρωσεν*» (εδ. 4). Ο Δαβίδ έφερε κάθε πρόβλημά του στον Θεό και το εμπιστευόταν σ' Αυτόν. Είχε μάθει να αναπαύεται στον Κύριο και να περιμένει την απάντησή Του. Όχι ότι ο Θεός απάλλαξε τον Δαβίδ από τα προβλήματά του αλλά του έδινε ειρήνη μέσα σ' αυτά.

Όταν λοιπόν αντιμετωπίζουμε κάποιο σοβαρό πρόβλημα, όταν βρισκόμαστε μπροστά σε δυσκολία, πρώτο μας μέλημα πρέπει να είναι να μην αφήσουμε τη δυσκολία ή το πρόβλημα να κυριαρχήσει στη σκέψη και στα συναισθήματά μας ώστε να μας αποδιοργανώσει, αλλά εμείς να είμαστε κύριοι της κατάστασης οποιαδήποτε κι αν είναι αυτή.

Δεύτερο βήμα είναι να εμπιστευθούμε το φορτίο μας στον Κύριο με ευχαριστία.

Μια τρίτη και πολύ χρήσιμη ενέργεια είναι, αντί να βλέπουμε συνέχεια το πρόβλημά μας, να στρέψουμε την προσοχή μας στον Κύριο και στο μεγαλείο της αγάπης και της χάρις Του με ευγνωμοσύνη και δοξολογία. Καθώς θα αναπαυόμαστε σ' Αυτόν κάθε ανησυχία ή αγωνία θα εξαφανιστεί. Τότε θα γίνει και μας μια πραγματικότητα το «*θέλεις φυλάξει εν τελεία ειρήνη το πνεύμα, επί σε επιστηριζόμενον· διότι επί σε θαρρεί*» (Ησαΐας κς' 3).

Ο προφήτης Αββακούμ είχε δοκιμάσει αυτή τη λύση γι' αυτό και έλεγε: «*Αν και η σικη δεν θέλει βλαστήσει, μηδέ θέλει είσθαι καρπός εν ταις αμπέλοις· ο κόπος της ελαιάς θέλει μαιτωθεί και οι αγροί δεν θέλωσι δώσει τροφήν· το ποιμνιον θέλει εξολοθρευθεί από της μάνδρας και δεν θέλωσιν είσθαι βόες εν τοις σταύλοις· εγώ όμως θέλω ευφραίνεσθαι εις τον Κύριον, θέλω χαίρει εις τον Θεόν της σωτηρίας μου*» (Αββακούμ γ' 17-18).

Απόσπασμα, κατόπιν αδείας, από το βιβλίο «Συναισθήματα και πώς επηρεάζουν τη Ζωή μας» του κ. Ανανία Καβάκα, Νευρολόγου-Ψυχιάτρου, με συμπληρώσεις του συγγραφέα.

† ΓΙΑΝΝΗΣ ΕΡΤΣΟΣ

Έφυγε για να είναι με τον Κύριο ο καλός φίλος Γιάννης Έρτσος. Ο εκλιπών γνώρισε τον Χριστό στην νεανική του ηλικία, στην πατρίδα του, την Κέρκυρα. Πάντα μιλούσε για τις μεθόδους του Θεού, που στην περίπτωση του ήταν να χρησιμοποιήσει έναν στρατιώτη της Βέρμαχτ, που τον οδήγησε στον Χριστό. Αργότερα ο Θεός οδήγησε τα βήματά του στην Αθήνα στο φιλόξενο σπίτι του Κωνσταντίνου Μεταλληνού, όπου έμεινε για αρκετά χρόνια και κοντά στον οποίο, μαθήτευσε για να γίνει εργάτης του Ευαγγελίου. Διακόνησε την Ελευθέρα Εκκλησία της Δράμας, αργότερα εργάστηκε σαν οικονομικός διευθυντής των εκδόσεων «Λόγος» και τέλος μετανάστευσε στις ΗΠΑ οικογενειακά, στην περιοχή της Βοστώνης. Εκεί είχε μία ευλογημένη και καρποφόρα διακονία μεταξύ των Ελλήνων μέσω του ραδιοφώνου, ενώ δημιούργησε συνάθροιση στο Πήμποντ.

Όταν πήρε την σύνταξή του από την εργασία του ως λογιστής, άρχισε να έρχεται τακτικά στην Ελλάδα, όπου οργάνωσε μία τηλεφωνική διακονία, δηλαδή ένα σύστημα ακροάσεως μηνυμάτων από το τηλεφώνω. Μαγνητοσήμησε εκατοντάδες, ίσως χιλιάδες μηνύματα με ευαγγελιστικά ή άλλα θέματα, διαφορετικής διάρκειας (τριλεπτα, πεντάλεπτα κλπ) ξεκίνησε την έκδοση βιβλίων και φυλλαδίων και ανέγνωσε σε κασέτες την Καινή Διαθήκη σε κείμενο, μετάφραση Βέλλα και Βάμβα όπως επίσης και τους Ψαλμούς σε μετάφραση Βάμβα. Ο κόπος του αξιοποιείται τηλεφωνικά ή ραδιοφωνικά σε όλη την γη όπου υπάρχουν Έλληνες. Ήταν ακούρατος εργάτης του αμπελώνα μέχρι την τελευταία χρονιά, που επισκέφτηκε την Ελλάδα, παρόλα τα προβλήματα υγείας του και το βάρος της ηλικίας. Ήταν συνεργάτης πολλών χριστιανικών περιοδικών μεταξύ των οποίων και του δικού μας. Το θέμα που τον απασχολούσε περισσότερο απ' όλα ήταν η αναζωπύρωση, δηλαδή η αναθέρμανση της ζωής της εκκλησίας, η θερμή επιστροφή και εκζήτηση του προσώπου του Θεού από την εκκλησία.

Η κηδεία του, σε στενό οικογενειακό κύκλο, έγινε στην Βοστώνη.

Σε όλη τη ζωή του τον συντρόφευσε η σύζυγός του Λέλα, ακαταπόνητη συνεργάτιδα και υποδειγματική Χριστιανή.

Στέλνουμε τα θερμά συλληπητήρια στην οικογένεια του καλού φίλου και συνεργάτη, ο οποίος βρίσκεται εκεί που είναι πλέον καλύτερα.

I.T.

† ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΜΩΥΣΙΔΗΣ

Γεννήθηκε στη Σεβαστή Κατερίνης στις 27 Νοεμβρίου 1939, από αγίους γονείς, τον Μουράτιο και τη Δέσποινα Μωυσίδου, οι οποίοι είχαν οικογενειακή λατρεία πρωί-βράδυ κάθε μέρα.

Ο Σωκράτης αφού αποφοίτησε από το Κυριακό Σχολείο της εκκλησίας Σεβαστής, δίδαξε σαν δάσκαλός του. Τα καλοκαίρια διακονούσε στον άμβωνα της εκκλησίας. Τελείωσε το δημοτικό σχολείο της Σεβαστής και το Γυμνάσιο Κατερίνης. Λόγω φτώχειας δεν μπόρεσε να συνεχίσει τις σπουδές του στην ανώτατη εκπαίδευση. Δέχτηκε τον Ιησού Χριστό ως ατομικό του Σωτήρα και Λυτρωτή, σε ηλικία 18 ετών και έκτοτε υπηρέτησε τον Κύριο πιστά, ευαγγελιζόμενος το άγγελμα της εν Χριστώ Σωτηρίας προς πάντας.

Μετά την εκ των τάξεων του Στρατού απόλυσή του,

δημιούργησε οικογένεια με την Αναστασία Βεζυριδίου από το Ν. Μυλότοπο Γιαννιτσών. Μετά το γάμο του πήρε τον δρόμο της ξενιτιάς για την τότε Δ. Γερμανία. Στο Ντάρμστατ, όπου και έπιασε δουλειά σε ένα εργοστάσιο σε μία υπεύθυνη θέση, διακόνησε τον άμβωνα της τοπικής ΕΕΕ κατά τις απουσίες του αδ. Σ. Καριπίδη, ενώ παράλληλα δίδασκε στο Κ. Σχολείο. Εκείνα που ξεχώριζαν στον γνήσιο χριστιανικό χαρακτήρα του, ήταν η ταπεινοφροσύνη, η πραότητα, η ημερότητα, η υπομονή στις προσβολές που τυχόν δεχόταν από άλλους. Σε όλους που τον γνώρισαν άφησε ένα φωτεινό παράδειγμα με άρωμα Χριστού εν λόγω και έργω. Από τις 3 Αυγούστου 2006 χαιρέται και απολαμβάνει στον ουρανό την παρουσία του Κυρίου του που τόσο πιστά υπηρέτησε και τόσο βαθιά αγάπησε. Η δόξα ανήκει στον Κύριο. Αμήν.

Ιωάννης Μωυσιδής

† ΘΑΝΑΣΗΣ ΜΟΥΓΚΡΙΔΗΣ

Όταν πρωτοσυνάντησα τον Θανάση Μουγκρίδη, μόλις είχε γνωρίσει τον Ιησού Χριστό σαν Σωτήρα του. Ξεχείλιζε από χαρά και ενθουσιασμό για τη θαυμαστή εμπειρία της ατομικής σωτηρίας του. Κρατούσε πάντα την Καινή Διαθήκη στα χέρια του σαν να είχε κάνει μια μεγάλη ανακάλυψη. Από τη φιλία μας έχω πολύ όμορφες αναμνήσεις.

Ο πρώτος γάμος του δεν κράτησε πολύ αφού η γυναίκα του, Αδριάνα Βαβάκη πέθανε στη γέννα της κόρης τους. Το 1951 παντρεύτηκε την αδελφή μου και μαζί προχώρησαν στην πίστη και τη δραστηριότητά τους στην Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία της Κωνσταντινούπολης.

Την εποχή εκείνη η τεχνολογία του πλαστικού είχε αρχίσει να κατακτά έδαφος στην Τουρκία. Ο Θανάσης καταπίστηκε μ' αυτήν και σε λίγα χρόνια ίδρυσε το γνωστό κατάστημα TANIK που σε μικρό χρονικό διάστημα έγινε πασίγνωστο. Πολύ σύντομα πάνω από το κατάστημα κτίστηκε μια πολυκατοικία με ένδεκα διαμερίσματα.

Την ίδια εποχή είχε αρχίσει η μετανάστευση Ασυριών προσφύγων προς την Κωνσταντινούπολη εξαιτίας του διωγμού στα δικά τους μέρη. Ο Θανάσης πρόσφερε υπηρεσίες σε πολλούς απ' αυτούς, φιλοξενώντας τους μάλιστα στα διαμερίσματά του δωρεάν ή με πολύ χαμηλό ενοίκιο. Κάποια αδελφή απ' αυτούς τους πρόσφυγες μού διηγήθηκε ότι πήγε μια μέρα στην αστυνομία να «εγγραφεί». Όταν την ρώτησε ο αξιωματικός 'πού μένει' εκείνη απάντησε: Στην κιβωτό του Νώε! Όταν ο αξιωματικός τη ρώτησε τι εννοούσε, εκείνη απάντησε: Είναι τα διαμερίσματα TANIK.

Στο μεταξύ, το ελληνικό στοιχείο της Κωνσταντινούπολης έφυγε αλλά το ζεύγος Μουγκρίδη έμειναν εκεί και υπηρέτησαν με πιστότητα την εκκλησία. Στο τέλος, ο Θανάσης παρέδωσε τα κλειδιά της εκκλησίας στο Σουηδικό προξενείο και από τότε έπαυσε να λειτουργεί η Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία της Κωνσταντινούπολης, μετά από ζωή πάνω από 100 χρόνια.

Όσο το ζεύγος Μουγκρίδη ήταν στην Κωνσταντινούπολη το σπίτι τους ήταν πάντα ανοικτό και το τραπέζι τους πάντα γεμάτο από φιλοξενούμενους, Έλληνες και ξένους που έρχονταν στη λατρεία της εκκλησίας.

Ο Θανάσης ήταν γενναϊόδωρος χριστιανός. Αν η είσοδος στην αιωνιότητα εξαρτιόταν από φιλανθρωπικές πράξεις, θα μπορούσαμε να πούμε πως ο Θανάσης το κατόρθωσε. Όμως όχι! Ο ίδιος επέμενε πάντα στη βασική και μοναδική βεβαιότητα για ότι η σωτηρία είναι κατά χάριν και μόνον.

Θωμάς Κοσμάδης

Σταλάγματα

Όλες οι χαρές μου πηγάζουν από Σένα Θεέ.
 Αγαπώ να μελετώ τον Λόγο Σου μέρα-νύχτα.
 Είναι πιο γλυκός κι' από το μέλι,
 κι' απ' της κηρήθρας τα σταλάγματα.
 Είναι καθαρός. Είναι αιώνιος.

Θησαυρός ο δίκαιος Νόμος Σου.
 Χαίρομαι να Τον ακολουθώ.
 Σίγουρος οδηγός οι εντολές Σου,
 τραγούδι αρμονικό στις ζωής το διάβα.
 Στέρεα καταφυγή και λύτρωση.

Μεσονυχτίς σηκώνομαι και Σε δοξολογώ.

Πλημμύρισε η Γη απ' το έλεός Σου
 κι' η αλήθεια Σου μένει στους αιώνες.
 Σ' εμπιστεύομαι. Δίδαξέ με το θέλημά Σου.
 Δόσε μου φρόνηση και γνώση να μη ξεστρατήσω.
 Καθάρισέ με απ' τις κρυφές σκέψεις μου.
 Προφύλαξέ με κι' ελευθέρωσέ με απ' την έπαρση.

Κύριε, λίγο πριν ξημερώσει, Σου φωνάζει η καρδιά μου:
 Ελπίζω σε Σέναν. Ζωοποίησέ με κατά το έλεός Σου.

Η ψυχή μου κινδυνεύει καθημερινά.
 Ο κόσμος με κυκλώνει μ' έντεχνες παγίδες,
 προσφέρει γλυκύτατα δηλητήρια,
 αλλ' εγώ ακουμπώ στον στέριο Λόγο Σου.
 Αυτόν που αγαπώ να τηρώ και μ' Αυτόν νικώ.
 Κύριε είσαι το φως μου, η πηγή μου, η ασπίδα μου.

Οι εντολές Σου γεμίζουν την καρδιά μου αγαλλίαση.
 Προνόμιό μου να Σ' ακολουθώ.
 Κάθε τι που νομίζουμε τέλειο έχει όρια.
 Μόνο ο τέλειος Νόμος της αγάπης Σου δεν έχει όρια.
 Ας είναι ο Λόγος Σου λυχνάρι στα βήματά μου
 και φως στα μονοπάτια της ζωής μου.

Λ. Βαλαή

Ύδατος Κίνησις

«Εάν μη στραφήτε...»

Μαθ. ιη' 3

Η επίγεια ζωή του Κυρίου πλησίαζε προς το τέλος της. Εύλογο λοιπόν το ενδιαφέρον Του για περισσότερη πνευματική κατάρτιση των δώδεκα μαθητών. Και την είχαν τόσο ανάγκη! Αν και άκουσαν από το στόμα του Κυρίου τον μακαρισμό της ταπεινοφροσύνης, αν και έβλεπαν με πόση απλότητα και ταπεινότητα φερόταν σ' αυτούς, όπως και σε όλους, ο Διδάσκαλος, δεν είχαν ακόμη αντιληφθεί πού έγκειται το αληθινό μεγαλείο και τι απαιτείται για να αναδειχθεί κανείς «μειζων» και «πρώτος» στη βασιλεία των ουρανών. Και να, τώρα, νικημένοι από τη φιλοδοξία συζητούν μεταξύ τους, αλλά ρωτούν και τον Κύριο «τις άρα μειζων εστί εν τη βασιλεία των ουρανών;» Ποιος είναι μεγαλύτερος και πιο διακεκριμένος, ποιος ανώτερος και ενδοξότερος στη βασιλεία των ουρανών; Κι ο Κύριος, ως στοργικός Πατέρας και σοφός Δάσκαλος, τους διδάσκει αυτή τη μεγάλη αλήθεια μ' έναν έξοχο, παραστατικό τρόπο. «Προσκαλεσάμενος παιδίον έστησεν αυτό εν μέσω αυτών». Ο ευαγγελιστής Μάρκος προσθέτει και κάτι, το οποίο φανερώνει τη στοργική αγάπη του Κυρίου προς τα παιδιά. Λέγει ότι το ενηγκαλίσθη, το πήρε στην αγκαλιά του. Και σ' αυτή την ιδιαίτερα τρυφερή σκηνή πρόσθεσε κι αυτούς τους λόγους: «Εάν μη στραφήτε και γένησθε ως τα παιδιά, ου μη εισέλθητε εις την βασιλείαν των ουρανών». Έλα λοιπόν, αδελφέ μου, να εξετάσουμε ποιο είναι το βαθύτερο νόημα των πολύτιμων αυτών λόγων του Κυρίου μας.

«Εάν μη στραφήτε...».

Όπως, όταν έλεγε στον Νικόδημο, «εάν μη τις γεννηθή άνωθεν», δεν εννοούσε μια καινούρια σωματική γέννηση, έτσι και τώρα, όταν λέει στους μαθητές «εάν μη στραφήτε και γένησθε ως τα παιδιά», δεν εννοεί κάτι το φυσιολογικά απραγματοποίητο. Γιατί πώς θα ήταν δυνατόν οι ενήλικοι μαθητές του Κυρίου να ξαναγυρίσουν στην παιδική τους ηλικία; Δεν πρόκειται λοιπόν για επιστροφή στο παρελθόν που είναι κάτι αντίθετο

στους νόμους που όρισε ο ίδιος ο Θεός. Το νόημα των λόγων του Κυρίου είναι πνευματικό. Αφορά στην πνευματική τους κατάσταση. Στα φρονήματα και τις πεποιθήσεις τους· στις διαθέσεις και τις επιθυμίες της ψυχής τους. Αν δεν αλλάξετε, αν δεν αποβάλετε την υπερηφάνεια σας καθώς και τις άκαιρες και άνωφελες φιλοδοξίες, αν δεν γίνετε ταπεινοί και ανιδιοτελείς, απλοί και απονήρευτοι, όπως είναι τα μικρά παιδιά, δε θα μπειτε στη βασιλεία των ουρανών. Αυτό που ζητά ο Κύριος είναι ηθική μεταστροφή.

«Εάν μη στραφήτε...»

Ποιος δε συγκινείται από την αφοσίωση του μικρού παιδιού στη μητέρα του; Κι αν ακόμα, λέει ο Χρυσόστομος, του δείξεις τη βασίλισσα στολισμένη με το διάδημά της, δεν την προτιμά από τη μητέρα του, όσο φτωχικά κι αν είναι αυτή ντυμένη. Κι αν ακόμα η μητέρα το τιμωρήσει και το κάνει να κλάψει, αμέσως το παιδί σ' εκείνη καταφεύγει κι εκείνη αναζητά. Ζει με την αγάπη και την εμπιστοσύνη προς τη μητέρα του. Όσο βρίσκεται κοντά της, δεν το ενδιαφέρει τι συμβαίνει γύρω του. Η αγάπη της του είναι αρκετή και καλύπτει όλες τις ανάγκες του. Βάλτε τώρα στη θέση του παιδιού τον κάθε άνθρωπο και στη θέση της στοργικής μητέρας τον Θεό και θα καταλάβετε τι θα πει «εάν μη στραφήτε και γένησθε ως τα παιδιά». Θα πει: αν δεν αποκτήσετε την απεριόριστη, την ολοκληρωτική, την τέλεια εμπιστοσύνη στην αγάπη και την πρόνοια του Θεού για σας· αν δεν αισθάνεστε τον Θεό τόσο κοντά σας, όσο αισθάνεται το μικρό παιδί τη μητέρα του· αν δεν καταφεύγετε σ' Αυτόν με την προθυμία και την εμπιστοσύνη που στρέφεται το παιδί προς τους γονείς του. Ο Θεός μας αγαπά και μας φροντίζει. Κι αν ακόμα υπάρχει μητέρα σκληρή και άπονη η οποία μπορεί να εγκαταλείψει το παιδί της, «εγώ ουκ επιλήσομαι σου» (Ησ. μθ' 15), βεβαιώνει το στόμα του Θεού μας που λέει μόνο την αλήθεια.

«Εάν μη στραφήτε...»

Σημαίνει όμως και κάτι άλλο. Το

να αποκτήσει ο άνθρωπος την απλότητα και την αφέλεια που διακρίνει τη συμπεριφορά του παιδιού. «Το παιδίον», παρατηρεί ο ιερός Χρυσόστομος, «πολλάς έχον τας αρετάς, αφέλειαν, ταπεινοφροσύνην, απραγματοσύνην, επ' ουδενί τούτων επαίρεται».

Αλήθεια, δεν είναι τα μεγάλα διανοητικά χαρίσματα ούτε η επιστημονική εμβρίθεια, ούτε όλα τα άλλα προσόντα αυτού του κόσμου, που θα επιτρέψουν την είσοδό μας στη βασιλεία των ουρανών και θα μας εξασφαλίσουν μια διακεκριμένη θέση σ' αυτήν. Είναι η απλότητα, η αφέλεια, η εμπιστοσύνη κι όλες οι άλλες αρετές, τις οποίες έχει ένα μικρό παιδί από τη φύση του και τις οποίες καλείται να αποκτήσει με προσπάθεια και με τη βοήθεια της θείας χάρης ο χριστιανός. Είναι ο ταπεινός, ο απλός χαρακτήρας που διαμορφώνει ο άνθρωπος μιμούμενος τον χαρακτήρα του Χριστού ο οποίος υπήρξε ο «πράος και ταπεινός τη καρδία» και ο οποίος δίδαξε το «εάν μη στραφήτε και γένησθε ως τα παιδιά ου μη εισέλθητε εις την βασιλείαν των ουρανών».

Δώσε μας, πανάγαθε Κύριε, πλούσια τη χάρη Σου ώστε να πραγματοποιηθεί και σε μας η θαυμαστή μεταστροφή, να γίνουμε κι εμείς σαν τα παιδιά. Αξιώσε μας να καταφεύγουμε στην παντοδύναμη προστασία Σου γεμάτοι εμπιστοσύνη, να Σου ανοίγουμε την καρδιά μας, να Σου λέμε τα μυστικά μας, να Σου εμπιστευόμαστε τους φόβους και τις αγωνίες μας. Δώσε μας τη χάρη Σου, ώστε να γίνουμε ταπεινοί και απλοί, όπως τα άκακα παιδιά, για να αισθάνεσαι κι απέναντί μας εκείνη τη στοργή την οποία έδειχνες προς στα μικρά και αθώα παιδιά. Κι αξιώσε μας μέχρι το τέλος της ζωής μας να διατηρήσουμε αυτή την κατάσταση, για να βρούμε θέση μαζί με τους εκλεκτούς Σου, στην ουράνια βασιλεία Σου. Αμήν.

Λόγοι της Χάριτος

"Γεροντολογία"

Αγαπητέ μου,

Στον οικογενειακό κύκλο είναι και ο παππούς και η γιαγιά. Στη σύγχρονη «προσδευμένη» κοινωνία μας η γεροντική ηλικία έγινε ένα από τα πιο δύσκολα οικογενειακά και κοινωνικά προβλήματα.

Δεν είναι το οικονομικό, που λίγο-πολύ έχει λυθεί με τις κοινωνικές ασφαλίσσεις. Είναι πρόβλημα προσαρμογής, αρμονικών σχέσεων. Υπάρχουν οι ηλικιωμένοι που μόνοι τους δυσκολεύουν τη θέση τους. Θέλουν σώνει και καλά να διευθύνουν τους νεότερους –έστω και αν αυτοί οι «νεότεροι» έχουν προχωρήσει σε ώριμη πια ηλικία.

Υπάρχουν εκείνοι πάλι που περιφρονούν τους γονείς τους. Αυτοί «μορφώθηκαν», ενώ οι γονείς τους μόλις και μπορούν να γράφουν και να διαβάζουν. Ντρέπονται γιατί έχουν γονείς χωρικούς... Πώς να τους παρουσιάσουν στον κοινωνικό κύκλο που αυτοί κινούνται; Μακριά λοιπόν! Οι ηλικιωμένοι είναι ένα βάρος που προσπαθούν με κάθε τρόπο να ξεφορτωθούν!

Και όμως μέσα στη χριστιανική οικογένεια οι ηλικιωμένοι μπορούν να γίνουν ευλογία ανεκτίμητη. Στο μικρό μου νησί έλεγαν «αν δεν έχεις γέρο, στείλε να αγοράσεις ένα!...» Για τα μικρά ιδίως παιδιά ένας ηλικιωμένος ευσεβής παππούς, μια ηλικιωμένη πιστή γιαγιά αποτελούν ανεκτίμητο κεφάλαιο. Αυτό δεν σημαίνει πως πρέπει να συγκατοικούν, αν αυτό είναι δυνατό. Η παρουσία τους όμως στον οικογενειακό κύκλο, η πείρα τους, η κατασταλμένη σοφία τους από το χωνευτήρι της ζωής, το παράδειγμα της υπομονής τους –είναι κάτι που η οικογένεια το χρειάζεται.

Να σου θυμίσω τη γιαγιά του Τιμόθεου, τη Λωίδα; Στην οικογένεια μέσα στην οποία μεγάλωσε ο Τιμόθεος και από βρέφος πήρε το γάλα της αλήθειας, πρώτη η Λωίδα άνοιξε την καρδιά της και δέχθηκε την πίστη του Ευαγγελίου (Β' Τιμόθ. 1:5, 3:15). Μπορώ να την φαντασθώ να παίρνει στην αγκαλιά της το βρέφος ακόμα Τιμόθεο και να προσεύχεται γι' αυτόν.

Τώρα έχουμε πρόβλημα. Και, όπως θα ξέρεις, έχει ιδρυθεί και ένας καινούργιος κλάδος στην Ιατρική που λέγεται «Γεροντολογία». Παράλληλα αναπτύσσεται μια καινούργια κοινωνική αρρώστια –η «γεροντοφοβία». Είναι η αρρώστια που κάνει τους ανθρώπους να φοβούνται γιατί θα γεράσουν και εκείνους που κατέχονται από το φόβο τι θα κάμουν τους... γέρους! Τι λέει ο λόγος του Θεού για τα γηρατειά; Έχει και η Αγία Γραφή τη «Γεροντολογία» της, θα σου την αναπτύξω στο προσεχές μου γράμμα.

*Με φιλικούς χαιρετισμούς
Κλεόπας ο Αθηναίος*

Η Χριστιανική Οικογένεια

Τεστ Γάμου

Ο γάμος γίνεται μεταξύ δύο ανθρώπων διαφορετικά μεγαλωμένων, με διαφορετικούς χαρακτήρες και με διαφορετική νοοτροπία για πολλά θέματα της ζωής, της συζυγικής ζωής και της οικογένειας.

Γι' αυτό είναι σοφό και ωφέλιμο τόσο ο άντρας όσο και η γυναίκα να εξετάζουν τη συζυγική τους ζωή, κάνοντας μερικές σκληρές ερωτήσεις στον εαυτό τους για το γάμο τους.

Από τότε που έχω παντρευτεί, έχει μεγαλώσει ο δεσμός μας, έχει γίνει πιο στενός ή μένει στάσιμος; Μήπως έχουμε αποξενωθεί; Γνωρίζω τις χαρές, τους φόβους, τα όνειρα, τις ελπίδες του συζύγου ή της συζύγου; Υπάρχουν πλευρές της συζυγικής μας ζωής που παρουσιάζουν προβλήματα; Έχουμε καταβάλει από κοινού προσπάθεια να τα λύσουμε; Υπάρχει θυμός, πικρία ή απόγνωση στις καρδιές μας εξ' αιτίας γεγονότων που δεν τα συζητήσαμε ακόμη;

Είναι απόλυτα απαραίτητο να κάνεις εξέταση του γάμου σου κατά περιόδους, όπως ακριβώς είναι απαραίτητο να κάνεις γενική εξέταση μια ή δυο φορές το χρόνο για να δεις την κατάσταση της υγείας σου. Θα πρέπει το ζευγάρι να καταλάβει τη σπουδαιότητα της αναθεώρησης της συζυγικής ζωής. Αξίζει να γίνεται από καιρό σε καιρό με ειλικρίνεια και θέληση για ένα καλύτερο και πιο ώριμο δεσμό, καθώς περνούν τα χρόνια. Κατά κανόνα, η κοινωνία μας λέει ότι ο γάμος είναι καλός και γλυκός μόνο το μήνα του μέλιτος κι από κει και πέρα είναι ρουτίνα ή κατήφορος. Πολύ τραγική αυτή η εντύπωση που δίνει σε πολλούς ο γάμος. Αντίθετα, ο γάμος με τη σωστή θεραπεία και τα κατάλληλα προληπτικά μέσα μπορεί να παραμείνει ακλόνητος και να αντιμετωπίσει τα προβλήματα, όταν το αντρόγυνο αποφασίσει να δουλέψει σκληρά και να καλυτερεύσει τη σχέση τους. Μην περιμένεις να δεις ξαφνικά και αυτόματα η αγάπη να μεγαλώνει μόνη της. Σαν τη φωτιά, πρέπει να την φροντίζεις συνέχεια, διαφορετικά θα σβήσει σιγά-σιγά.

Ο γάμος για τους συνειδητούς χριστιανούς συζύγους πρέπει πάντοτε να μπαίνει κάτω από το φως και τον καθρέπτη του Λόγου του Θεού. Σύμφωνα με την Αγία Γραφή, η ευτυχισμένη συζυγική ζωή βασίζεται στην προσφορά, στη θυσία, στην αγάπη, στην προσπάθεια των συζύγων να δώσουν και όχι να πάρουν. Το πρότυπο στο γάμο είναι ο Θεός που: «Τόσο αγάπησε τον κόσμο ώστε ΕΔΩΣΕ» (Ιωάν. 3:16). Ο Θεός αγάπησε και «έδωσε» το πιο πολύτιμο που είχε, τον μονογενή Του Γιο για να σωθούμε εμείς. Και είναι πολύ σημαντικό να σημειωθεί εδώ, ότι ο Θεός δεν περίμενε πρώτα οι άνθρωποι να μετανοήσουν, να αλλάξουν. Αντίθετα, πριν εμείς αλλάξουμε, ήρθε ο Χριστός. Έκανε Εκείνος το πρώτο βήμα. Το σπουδαιότερο. Συγχώρησε πρώτος. Αγάπησε πρώτος. Πάρα πολλά συζυγικά προβλήματα ούτε καν θα δημιουργούντο αν οι σύζυγοι ήταν συνειδητοί Χριστιανοί και εφάρμοζαν στη ζωή τους την αρχή αυτή. Ο εγωισμός, η φιλαυτία, η ισχυρογνωμοσύνη, η εντύπωση ότι ο άλλος πάντοτε μας χρωστάει και ο άλλος πάντοτε φταίει και η απαίτησή μας να γίνεται πάντοτε το δικό μας, δημιουργούν και διαιωνίζουν προβλήματα που, αν το αντρόγυνο υποτασσόταν στο Λόγο του Θεού, δεν θα υπήρχαν.

Ο σύζυγος και η σύζυγος που είναι αφιερωμένοι στον Κύριο, με τη βοήθειά Του λύνουν τα προβλήματά τους και κάθε μέρα και περισσότερο ενώνονται μεταξύ τους.

Ε. Στέφανος

"ΕΙΣ ΕΜΕ ΒΛΕΨΑΤΕ..."

Ησαΐας 45:22

Στης αγωνίας τον κήπο
Σε είδα μοναχό·
οι μαθητές παρέκει κοιμόντουσαν βαριά
κι η νύχτα απλωνόταν,
ατέρμονη, βαθιά.

Σε είδα, τα δυο χέρια
ν' απλώνεις τα χλωμά
κι αιμάτινος να τρέχει στις παρειές ιδρώς,
τ' αστέρια τρεμοσβήναν,
έκλαιγε ο Ουρανός.

Σε είδα, το Σταυρό Σου
να σέρνεις το βαρύ,
μέσα στους δρόμους κείνους που έδωσες το φως,
που σώθηκε ο τελώνης,
που ανέβλεψε ο τυφλός.

Σε είδα καρφωμένο
στο ξύλο το σκληρό,
τ' αγκάθινο στεφάνι του μίσους να φορείς
και πίσω Σου μυριάδες
οι απόβλητοι της γης.

Σε είδα να Σε παίρνει
το σύννεφο ψηλά,
ν' αφήνεις της κατάρας τον πένθιμο Σταυρό,
νέο ν' ανοίγεις δρόμο
Ζωής στον ουρανό.

Σε είδα... Κύριέ μου·
ύμνος θριαμβικός
από μυριάδες χείλη ακούστηκε μεμιάς,
της λύτρωσης ο ύμνος,
ο ύμνος της χαράς.